

Årsredovisning 2019

TROLLHÄTTANS STAD

Trollhättans Stad, Vänersborgs kommun och Skaraborgs Flygflottilj F7 träffas på Trollhättan-Vänersborgs flygplats och skriver på en avsiktsförklaring för att utveckla samverkan när det gäller krisberedskap och planering av totalförsvaret. Foto: Per Ivarsson

Innehåll

Viktiga händelser	4	Finansiella Rapporter	
Kommunstyrelsens ordförande	5	Resultaträkning och kassaflödesanalys	54
Förvaltningsberättelse		Balansräkning	55
Trollhättan – en stolt och innovativ stad med plats för framtiden	6	Redovisningsprinciper och noter	56
God ekonomisk hushållning	9	Driftredovisning per nämnd	62
Ekonomi i vår omvärld	16	Investeringsredovisning per nämnd	63
Ekonomisk översikt – Trollhättans Stad	17	Exploateringsverksamhet	64
Ekonomisk översikt – Sammanställd redovisning	23	Intäkter och kostnader	65
Personal	25	Begreppsförklaring	66
Social hållbarhet	27	Bolagen och kommunalförbund	67
Ekologisk hållbarhet	29	Ekonomisk översikt – koncernen	69
Kvalitet	31	Koncernbolagens verksamheter	70
Nämndernas Verksamhetsberättelser	33	Beslut och revisionsberättelse	
Utbildningsnämnden	34	Beslut	72
Kultur- och fritidsnämnden	37	Revisionsberättelse	73
Omsorgsnämnden	39	Fem år i sammandrag	74
Arbetsmarknads- och socialnämnden	43	Politisk-/förvaltningsorganisation	75
Samhällsbyggnadsnämnden	46		
Kommunstyrelsen	49		

Årsredovisningen är kommunstyrelsens redogörelse över 2019 års verksamhet till kommunfullmäktige och övriga intressenter. Nämndernas egna redogörelser och analyser är samlade i en särskild handling.

Kommunstyrelsens ordförande Paul Åkerlund håller tal i samband med startskottet för saneringen av Vårvik. Foto: Josefin Åkesson Bengtsson

Viktiga händelser

- **Kommunstyrelsens ordförande** Paul Åkerlund tog tillsammans med representanter från NCC, entreprenören som utför saneringen, och Julia Larsson, projektledare för saneringen, Trollhättan Exploatering, det symboliska första spadtaget för saneringen av Stridsbergs industriområde.
- **Fortsatt stabilt näringslivsklimat.** Trollhättan placerade sig på plats 119 av landets 290 kommuner, och på tredje plats i Fyrbodal, efter Dals Ed och Tanum. Även i Sveriges kommuners och landstings mätning av företagsklimatet ligger Trollhättan stabilt, på plats 7 av kommuner över 40 000 invånare.
- **Grönt ljus för Trollhättans studenter.** Ännu en gång var Trollhättan en av endast nio universitets- och högskolestäder, och den enda i Västsverige, som har en trygg bostadssituation för studenter. Det visade Sveriges Förenade Studentkårers rapport om bostadssituationen för Sveriges studenter.
- **Trollhättan tog emot Guldrappan** som delades ut av stiftelsen Yngve Lindbergs Minne till kommuner som arbetar framgångsrikt och långsiktigt för elevers goda kunskaper, digitala kompetens och personliga utveckling i skolan.
- **Trollhättan stod som värd** för konferensen Rymdforum den 24-26 mars. Cirka 450 elever från årskurs 8 och 9 samt studenter från Högskolan Väst fick en alldeles egen föreläsning med Christer Fuglesang, Sveriges första och hittills enda astronaut.

Hur finansieras verksamheten?

Trollhättans Stads verksamhet finansieras till största delen av skatter 2 697 mkr och generella statsbidrag 791 mkr. Övriga intäkter kommer från avgifter, hyror, räntor och bidrag m. m. på 860 mkr. Totalt omsätts 4 348 mkr.

Så används en hundralapp i skatt

Vård och omsorg	33 kr
Utbildning.....	30 kr
Förskola och fritidshem.....	14 kr
Kultur och Fritid	6 kr
Individ o familjeomsorg	5 kr
Ekonomiskt bistånd.....	3 kr
Gator, vägar o parker	3 kr
Räddningstjänst och samhällsskydd	1 kr
Politisk verksamhet	1 kr
Övrigt	4 kr

Paul Åkerlund
Kommunstyrelsens ordförande

Kommunstyrelsens ordförande:

Positivt resultat och ekonomi i balans

Under 2019 ökade invånarantalet i Trollhättan för sextonde året i rad med 330 personer till 59 058 invånare. Det är positivt att befolkningen fortsätter att öka och det visar att Trollhättan har en fortsatt stor dragningskraft när det gäller nya invånare. I över 30 år har Trollhättan ökat sin befolkning förutom under några få år.

Sedan 2011 har arbetslösheten successivt gått ned och uppgick till 10,9 % i januari 2020. Det är även positivt att arbetslösheten för ungdomar i åldern 18 – 24 har gått ner till 14,2 %. Arbetslösheten är dock fortfarande på för hög nivå och behöver minska ytterligare.

Goda kommunikationer med utbyggda vägar, järnväg och bredband är fortsatt mycket viktiga för den framtida utvecklingen av stadens utveckling.

I Trollhättan finns också goda utbildningsmöjligheter vid Högskolan Väst med cirka 15 000 studenter.

Viktigt är också en offensiv näringslivsutveckling med stadens näringslivsfunktion och det kommunala bolaget Kraftstaden Fastigheter Trollhättan AB som tillsammans med Innovatum är viktiga förutsättningar för att bidra till tillväxt i stadens näringsliv.

Byggnad av bostäder är en prioriterad fråga som hör samman med målet att Trollhättans invånarantal ska öka till 70 000 invånare. Under 2019 färdigställdes cirka 280 bostäder. En stor satsning som påbörjats är utbyggnaden av den nya stadsdelen hållbara Vårvik som ska utvecklas med en blandning av byggrätter för bostäder, kontor, handel och service.

Av kommunfullmäktiges 47 prioriterade mål är 72 % helt uppfyllda och 26 % är delvis uppfyllda.

Det ekonomiska resultatet på +36 mkr, vilket motsvarar 1 % av omsättningen, samt måluppfyllelsen gör att balanskravet och kravet på god ekonomisk hushållning uppfylls för 2019.

Budgetöverskottet blev totalt +17 mkr och de stora positiva avvikelserna var finansnettot (+28 mkr), skatteintäkter och utjämningsbidrag (+21 mkr) och realisationsvinster (+9 mkr).

Nämnderna redovisade däremot sammantaget ett stort underskott med -52 mkr.

Fortsatta satsningar har gjorts på investeringar inom olika verksamheter med totalt 145 mkr. De största enskilda projekten var ombyggnad av Drottningtorget (40 mkr) och nya Stridsbergsbron (15 mkr).

I MRP/Budget 2020 - 2023 är de ekonomiska förutsättningarna fortsatt utmanande utifrån den demografiska utvecklingen och kommande nödvändiga investeringar bl.a. i nya Stridsbergsbron över Göta älv.

En viktig förutsättning är att samtliga nämnder håller beslutad budget och i tid vidtar de åtgärder som krävs för att en balanserad ekonomi ska kunna uppnås.

Under 2019 har Kommunfullmäktige, i samband med beslut om MRP/Budget 2020 i november 2019, antagit fokusområdet för kommande MRP-period. Fokusområdet är ett hållbart växande Trollhättan. Ett Trollhättan där vi tillsammans tar ansvar för både staden och dess invånares likvärdiga förutsättningar till positiv utveckling. Ett Trollhättan som har ett långsiktigt helhetsperspektiv utifrån aspekterna social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

Med visionen "Trollhättan – en stolt och innovativ stad med plats för framtiden" kommer arbetet under kommande år präglas av stort engagemang för att fortsätta utveckla Trollhättan.

Till sist ett stort tack till alla förtroendevalda och alla anställda för alla goda insatser under verksamhetsåret 2019.

Paul Åkerlund
Kommunstyrelsens ordförande

Trollhättan

– en stolt och innovativ stad med plats för framtiden

Det är nu dags att summera året 2019 och det har varit ett verksamhetsår präglad både av nyskapande och omställning. Trollhättans positiva utveckling fortsätter. I slutet av året passerade antalet invånare 59 000 och vid årsskiftet hade Trollhättan 59 058 invånare. Målet är att vara 70 000 invånare år 2030.

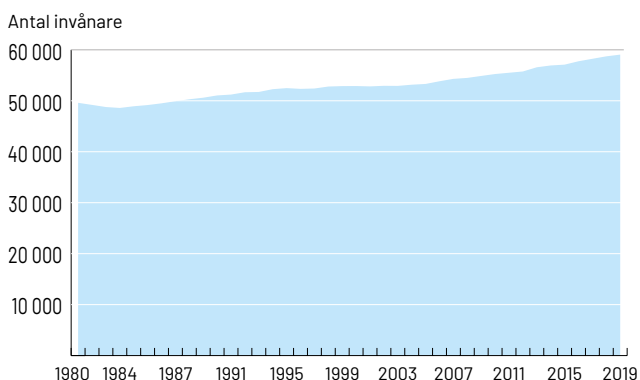
Under 2019 färdigställdes cirka 280 bostäder. Fler planeras, inte minst på hållbara Vårvik, en ny del av staden intill vårt vackra älvrum. Fler invånare ger förutsättningar för en mångsidig service och ett rikt utbud av arbetstillfällen, utbildning och fritidsaktiviteter, Trollhättan blir mer attraktivt!

Av Sveriges 290 kommuner är Trollhättan nr 41 i storleksordning. I Fyrbodalen är Trollhättan ett arbetsmarknadscentrum och i Västra Götalandsregionen ett av tre utvecklingsnav, som tillsammans med Göteborg, är motorerna för tillväxt och utveckling

Hur många och vilka är invånarna i Trollhättan?

Vid årsskiftet hade Trollhättan 59 058 invånare, en ökning med 330 personer under 2019. I över 30 års tid har vi haft befolkningsökning så när som på tre år. Under senare tid beror ökningen främst på inflyttning från utlandet och födelseöverskott. År 2019 minskade inflyttningsöverskottet genom främst en lägre inflyttning från utlandet, flyttnettot gentemot utlandet blev det minsta sedan 2012. Inom landet ökade utflyttning mer än inflyttning. Antalet födda blev det lägsta sedan 2008 och medförde ett lägre födelseöverskott än vad som varit vanligt under senare år.

Befolkningsutveckling 1980-2019

Ulrika Strandroth Frid
Stadsdirektör

Trollhättan har en relativt ung befolkning och hög andel med utländsk bakgrund. Utbildningsnivån är med 34% eftergymnasial utbildning något lägre än riksgenomsnittet 37%. Genom att allt fler söker sig till högskolestudier ökar nivån successivt.

Hur försörjer sig invånarna och hur ser arbetsmarknaden ut?

Trollhättan är ett arbetsmarknadscentrum. Senaste officiella siffror avser 2018 och visar 29 530 arbetstillfällen. Andelen sysselsatta inom tillverkningsindustrin har minskat kraftigt genom Saab Automobile AB:s konkurs, från 22 % till 13 % mellan åren 2011 och 2018. Genomsnittet i riket är 11%. Hälso- och sjukvård med socialtjänst är numera störst och har närmare 26%. Andra näringsgrenar som ökat mest under det senaste decenniet är utbildning och forskning samt finans- och företagstjänster.

Trollhättan har sedan 1990-talets lågkonjunktur högre arbetslöshet än riksgenomsnittet. Arbetslösheten sjönk fram till mitten av 2019 på grund av allmän konjunkturuppgång, förbättrade kommunikationer som gett tillgänglighet till större arbetsmarknader och att tillväxtbranscher skapat sysselsättning på hemmaplan. Därefter har arbetslösheten ökat något mer i Trollhättan än i riket.

Arbetslösheten, inklusive dem som är sysselsatta i program med aktivitetsstöd var 10,9 % i januari 2020, vilket är betydligt lägre än tiden före Saab Automobiles konkurs. För ungdomar 18-24 år har arbetslösheten sjunkit från 36,1 % i juni 2011 till 14,2 %. Av åldersgruppen var 8,8 % sysselsatta i program med aktivitetsstöd.

Som industristad med många arbetstillfällen har vi alltid haft en stor inpendling. År 2002 var den som högst. Därefter har den avtagit men åter ökat under de senaste åren. Utpendlingen har stadigt ökat, särskilt till Göteborg. År 2018 var inpendlarna 11 321 personer medan 9 339 Trollhättebor arbetade på annan ort.

Trollhättan är en mångkulturell kommun där öppenhet och tolerans är förutsättning för framtida utveckling. Det finns ett stort engagemang för orten, vilket är en stor tillgång.

Trollhättan – en attraktiv kommun

Trollhättans Stad har en viktig roll i kommunens utveckling. Dels genom sitt välfärdsuppdrag att finansiera och bedriva verksamheter som skola, vård och omsorg, socialtjänst, kultur- och fritidsverksamhet. Dels genom sitt samhällsutvecklingsuppdrag att planera, stimulera, ge goda förutsättningar för och bidra till en utveckling på områden som bostadsmarknad, näringsliv, infrastruktur och därigenom skapa en attraktiv miljö att leva och verka i.

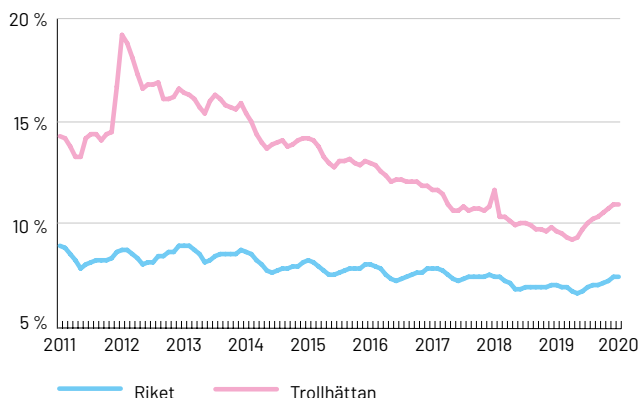
Bra infrastruktur med väl utbyggda vägar, järnväg och bredband är av stor betydelse för utvecklingsmöjligheterna. Järnvägens dubbelspår och fyrfilig E45 mellan Trollhättan och Göteborg innebär snabba och utökade förbindelser som ger möjligheter till fortsatt utveckling som attraktiv ort för boende och företagande. Riksväg 44 till Uddevalla är fyrfältsväg vilket också bidrar till att stärka Trollhättan som arbetsmarknads- och utbildningsort.

Genom Trollhättan-Vänersborg flygplats finns det goda dagliga förbindelser till och från Stockholm.

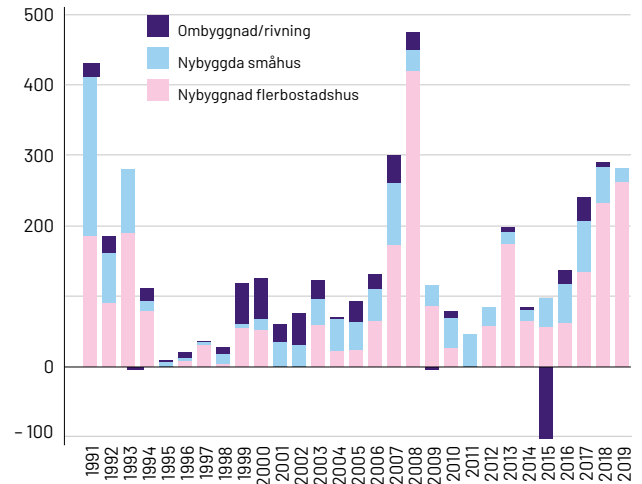
Bredbandstäckningen är 100%. 99% av befolkningen har tillgång till bredband med hastigheten minst 30 Mbit/s och 81% har tillgång till fiber.

Andel utanför ordinarie arbetskraft

Andel av registrerad arbetskraft 16–64 år

Ny- och ombyggnad av bostäder 1991–2018

Ökat bostadsbyggande

Trollhättan har ambitionen att växa till 70 000 invånare. Nya bostadsområden och förtätningar av bebyggelsen planeras i attraktiva lägen. Detta tillhör huvudfrågorna i den översiktsplan för Trollhättans kommun som antogs 2014. Ambitionen är att erbjuda en blandad bebyggelse med god servicenivå och växlande natur.

Preliminärt tillkom 282 bostäder under 2019, varav 262 i flerbostadshus. Det är tillsammans med 2017 den högsta siffran på över ett decennium. Antalet nya bostäder väntas öka de närmaste åren eftersom flera större flerbostadshus byggs eller planeras, såväl allmännyttiga som privata. Efterfrågan på småhus och lägenheter är stor. Småhustomter blir fort sålda och nya områden är under planering

Goda utbildningsmöjligheter

I Trollhättan finns goda utbildningsmöjligheter för såväl unga som vuxna. De studerande vid Högskolan Väst är ca 15 000 personer. Med profilen arbetsintegrerat lärande hör Högskolan Väst till de högskolor där flest får arbete direkt efter avslutade studier.

Trollhättan värnar om att alla studenter ska trivas och att de har goda och trygga förutsättningar för att studera och leva på studieorten. Trollhättan är en av tre universitets- och högskoleorter med godkänd bostadsgaranti för studenterna. Garantin är viktig för Trollhättans attraktionskraft som studentstad och högskolans konkurrenskraft.

Trollhättan har tillsammans med Vänersborg en gemensam organisation för gymnasie- och vuxenutbildningarna – Kunskapsförbundet Väst i syfte att skapa goda förutsättningar för ett regionalt kunskapscentrum och fortsatt brett utbildningsutbud, trots mindre elevkullar i gymnasieåldern. Förbundet har stort fokus på ökad kvalitet och högre kunskapsresultat och attraktiva lärmiljöer.

Offensiv näringslivsutveckling

Trollhättans stads näringslivsfunktion och det kommunala bolaget Kraftstaden Fastigheter Trollhättan AB tillsammans med Innovatum är starka instrument för att bidra till näringslivets tillväxt. Uppgiften är att underlätta och attrahera nyetableringar, stödja befintliga företag i deras utveckling samt att främja att nya företag startas och utvecklas. Kompetensförsörjning är oerhört centralt för näringslivet att kunna fortsätta växa och här satsas vidare inom vuxenutbildning, kvalificerad yrkesutbildning samt högskoleutbildning i samverkan med bland annat Kunskapsförbundet Väst och Högskolan Väst. Företagsklimatet utvecklas positivt liksom samverkan mellan Trollhättans Stad och näringslivet.

Vi gör livet enklare i Trollhättan

En god livsmiljö och offentlig service är av stor betydelse för invånarna samt för Trollhättans attraktivitet. Det är förutsättningar för en fungerande vardag för både individer och företag. Trollhättans Stads verksamheter bedrivs med invånaren i fokus för att uppfylla målen i de politiskt fastställda uppdragen.

Professionalism, helhetsperspektiv, utveckling och delaktighet är viktigt. Hälsofrämjande ledarskap och ansvarsfullt medarbetarskap är viktiga framgångsfaktorer för verksamheten.

Verksamheten har i huvudsak genomförts enligt uppdragen och de prioriterade målen. I Trollhättans Stad bedrivs ett gemensamt arbete för att stärka en hållbar social och ekologisk utveckling och med utgångspunkt från Agenda 2030.

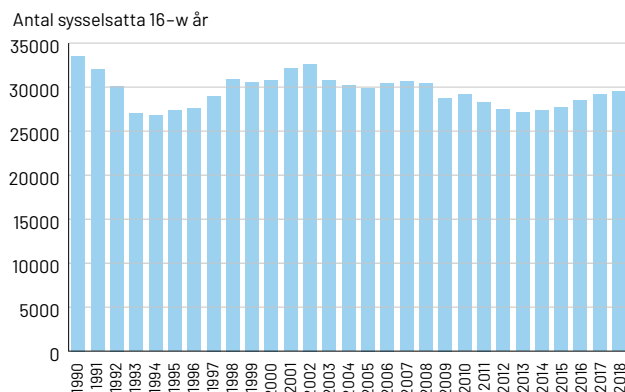
Öppna jämförelser, rankingar och egna undersökningar visar att Trollhätteborna är nöjda med den kommunala verksamheten och sina påverkansmöjligheter. Trollhättan hävdar sig väl jämfört med andra kommuner. Samtidigt ska vi fortsätta utveckla och förbättra verksamheten.

Alla kommuner står inför utmaningen att tillhandahålla välfärdstjänster med hög kvalitet inom ramen för tilldelade resurser. Det kräver alltmer samverkan, effektivisering och nya arbetssätt för att utveckla verksamheten. Flera interna processer och många tjänster till invånarna har digitaliserats och utvecklingen fortsätter, bland annat genom etablering av ett nytt kontaktcenter - en väg in till staden.

Kompetensförsörjningen är fortsatt en stor utmaning och därför har vi under året intensifierat arbetet med Kommunakademien Väst i samverkan med kommunerna i Fyrbodalen och Högskolan Väst, etablerat en lokal kompetensplattform samt att stärka vår attraktivitet som arbetsgivare.

Med visionen "Trollhättan - en stolt och innovativ stad med plats för framtiden" som ledstjärna och med fullt fokus på att göra livet enklare i Trollhättan, kommer arbetet under 2020 präglas av hög kompetens och stort engagemang för att utveckla ett hållbart växande Trollhättan!

Antal arbetstillfällen

God ekonomisk hushållning

”Trollhättans Stad ska ha en god ekonomisk hushållning i verksamheten, samt en stark ekonomi, där inkomster och utgifter ska vara i balans”.

Ur ett verksamhetsperspektiv innebär det att kommunmedlemmarna ska få ut mesta möjliga verksamhet och kvalitet av sina skattepengar och att verksamheterna bedrivs på ett kostnadseffektivt sätt. Kommunfullmäktiges mål och uppdrag ska genomföras inom anvisade ekonomiska ramar.

Ur ett finansiellt perspektiv innebär god ekonomisk hushållning att ha kontroll över sin ekonomi på såväl kort som lång sikt. En tillräcklig ekonomisk buffert ska finnas för att möta naturliga svängningar i kostnader och intäkter, utan behov av omedelbara neddragningar i verksamheten. Långsiktigt bör resultatet tillsammans med avskrivningarna räcka för att finansiera en genomsnittlig investeringsnivå. Fyra av fem finansiella mål uppnås. Se vidare avsnittet ”Ekonomisk analys”.

Kommunfullmäktiges prioriterade mål för nämnderna

Kommunfullmäktiges prioriterade mål för nämnderna under 2016–2019 tar sikte på utmaningar och kritiska områden som nämnderna ska arbeta med fram till 2019. Nämnderna har brutit ner kommunfullmäktiges mål i verksamhetsmål för respektive nämnd. Verksamhetsmålen följs upp via årsvis målsatta indikatorer. Genom detta finns en sammanhållen styrning från kommunfullmäktige ner till nämnderna.

För att kunna ge en enkel översikt om nämnderna uppfyllt de prioriterade målen för perioden visas måluppfyllelsen i tabellen nedan.

Nämnderna har totalt 47 prioriterade mål. Grönt innebär att målet är nått, gult delvis nått och rött inte nått alls. År 2019 var 34 mål nådda helt, 12 delvis och 1 mål nåddes inte alls. I jämförelse med 2018 har antal mål som nås ökat.

Trollhättan har under 2019 uppfyllt kravet på god ekonomisk hushållning. Fyra av fem finansiella målen har uppfyllts. Av kommunfullmäktiges 47 prioriterade mål är 72 % helt uppfyllda, 26 % delvis uppfyllda och 2 % inte uppfyllda. I kommentarerna nedan beskrivs vad som är kvar att arbeta med för att nå målen. Inför 2020–2023 har nämnderna arbetat fram nya mål som bär vidare de långsiktiga förändringarna som behöver göras. Under nämndernas verksamhetsberättelse ges exempel på vad som åstadkommit avseende de mål som har nåtts.

Måluppfyllnad – Utbildningsnämnden

Förskola	Måluppfyllelse	Kommentar
Varje barn ska ges likvärdiga förutsättningar att nå så långt som möjligt i sin utveckling.		Förskolornas kvalitet visar som helhet en positiv trend och andelen med god/hög kvalitet har ökat och andelen med låg kvalitet har minskat. Inom pedagogisk omsorg har alla verksamheter god kvalitet. Förskolan är inte likvärdig då flera enheter saknar ett distribuerat ledarskap (en ledarskapspraktik som inkluderar ledare, medarbetare och deras gemensamma situation). Förskolorna har kommit olika långt i att säkerställa en effektiv organisation som utvecklar undervisningens kvalitet. Flera verksamheter saknar verktyg och kunskaper i det systematiska kvalitetsarbetet att skapa förutsättningar för alla barn att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Fem förskolor med svåra förutsättningar samverkar med Skolverket i projektet Samverkan för bästa förskola (SBS) och flera utbildningsinsatser inom systematiskt kvalitetsarbete pågår.

Måluppfyllnad – Utbildningsnämnden

Förskola ...fortsättning	Måluppfyllelse	Kommentar
Alla barn ska ha en lärandemiljö som främjar hållbarhet.		Vårdnadshavare känner trygghet när barnen är på förskolan och alla verksamheter inom pedagogisk omsorg har en trygg och god lärandemiljö. Behörighetskraven med minst en förskollärare på varje förskola uppfylls, svårigheter att rekrytera behörig personal finns inom några områden. Undervisningsbegreppet är inte fullt ut implementerat då förskolläraren tar inte alltid tillvara tillfällen att undervisa barnen. Det varierar hur väl förskolan lyckas skapa en god pedagogisk lärmiljö och det finns en otydlighet kring förskollärarens roll och ansvar för undervisningen. I vissa förskolor har barnen låg närvaro och ett arbete med att förmå vårdnadshavare att ha sitt barn på förskolan kontinuerligt har gett resultat, även om förskolepersonalen inte når alla.
Barn och deras vårdnadshavare ska ges inflytande över och delaktighet i barnets lärande och utveckling.		Målet är nått.

Grundskola	Måluppfyllelse	Kommentar
Varje barn/elev ska ges likvärdiga förutsättningar att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling.		De senaste åren finns en positiv trend med ökande resultat inom grundskolan som helhet. Resultaten skiljer mellan skolor, generellt har skolor med goda socioekonomiska förutsättningar högst resultat medan de med svårast förutsättningar har lägre resultat. Det finns skolor med svåra socioekonomiska förutsättningar som presterar över förväntan. Insatser för att öka behörighet och likvärdighet pågår, bl.a. genom omfördelning av medel och särskilda insatser till de skolorna med störst behov. Skolorna har kommit olika långt i arbetet med att säkerställa en effektiv organisation som utvecklar undervisningens kvalitet. Flera verksamheter saknar verktyg och kunskaper i det systematiska kvalitetsarbetet att skapa förutsättningar för alla elever att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling.
Alla barn/elever ska ha en lärandemiljö som främjar hållbarhet.		Eleverna känner sig överlag trygga i skolan, men bristande studiero lyfts ofta fram. Den problematiska elevfrånvaron ökar och insatta åtgärder har inte gett önskad effekt. Fortsatta åtgärder behövs för att öka studieron och minska frånvaro. Antalet anmälningar av kränkningar har ökat och rutinerna för anmälningar har setts över. Skolorna med svårast förutsättningar har i många fall en god kvalitet på undervisningen, men lyckas trots detta inte kompensera för elevers olika förutsättningar. De personalpolitiska insatserna som genomförts ger ett försiktigt positivt resultat, t.ex. har personalomsättningen minskat men vissa en-heter har fortsatt svårt att få behörig personal. Skolorna har kommit olika långt i arbetet med att skapa likvärdiga förutsättningar för lärandemiljö. Möjligheterna att göra strukturella förändringar för att skapa bättre förutsättningar för en likvärdig skola utreds.
Barn och deras vårdnadshavare ska ges inflytande över och delaktighet i barnets lärande och utveckling.		Målet är nått.

Skolformsövergripande	Måluppfyllelse	Kommentar
Skolformsövergripande verksamheterna skall stödja huvudprocessen lärande, omsorg och fostran.		<p>Ett arbete för att stärka de lokala elevhälsoteamen har påbörjats och en fördjupad nulägesanalys av Elevstöd har inletts. Arbetet med att utveckla ett kvalitetsledningssystem för elevhälsans psykologiska insats pågår.</p> <p>Elever med problematisk frånvaro är en fortsatt stor utmaning och de aktörer som samverkar i frågan utvecklar sitt arbete för att i högre grad kunna stödja elever med problematisk frånvaro och öka möjligheterna till återgång i skolan. Rekrytering av specialister inom elevhälsans insatser är en utmaning. Skolornas rutiner och processer kring det lokala elevhälsoarbetet behöver utvecklas för att öka likvärdigheten över stadens skolor.</p>

Måluppfyllnad – Kultur och fritidsnämnden

Kulturverksamhet	Måluppfyllelse	Kommentar
Bidra till mer jämlika och jämställda livsvillkor.		Målet är nått.
Stärka kommunens attraktionskraft, tillväxt och utveckling.		Målet är nått.
Kulturverksamheten ska stimulera och medverka till ökad delaktighet och inflytande.		Målet är nått.
Fritidsverksamhet	Måluppfyllelse	Kommentar
Bidra till mer jämlika och jämställda livsvillkor.		Målet är nått.
Stärka kommunens attraktionskraft, tillväxt och utveckling		Målet är nått.
Stimulera och medverka till ökad delaktighet och inflytande.		Målet är nått.
Föreningsstöd	Måluppfyllelse	Kommentar
Medverka till mer jämlika och jämställda livsvillkor.		<p>Andel flickor mellan 7–25 år i idrottsföreningarnas aktiviteter når inte nämndens målsättning men har ökat sedan föregående år. Fortsatt samarbete sker med föreningslivet för att förbättra resultatet samt att stimulera föreningar aktivera nyanlända.</p> <p>Fritidsbanken har ökat utlåningen av utrustning jämfört med föregående år och verksamheten får ett fortsatt stöd. Genom att använda de föreningar som representerar de goda exemplen sker ett fortsatt arbete utifrån ett jämställdhetsperspektiv i föreningslivet.</p>
Stärka kommunens attraktionskraft, tillväxt och utveckling.		Målet är nått.
Stimulera och medverka till ökad delaktighet och inflytande.		Målet är nått.

Måluppfyllnad – Omsorgsnämnden

Vård och omsorg	Måluppfyllelse	Kommentar
De enskildas delaktighet och inflytande över hur vården och omsorgen utformas ska öka.		Det stora flertalet har en aktuell genomförandeplan och har varit delaktiga i utförandet. Andelen som upplever att de kan påverka hur hjälpen utformas och att de får information om tillfälliga förändringar är lågt i förhållande till målen. Sammanfattningsvis är det en hög nivå när det gäller aktuella genomförandeplaner men behov finns att öka brukarnas delaktighet i planen och utförande av insatserna. Förvaltningen har dokumentationssamordnare som genomför utbildningsinsatser till samtliga verksamheter och enhetscheferna följer upp via medarbetarsamtal och stickprov. Ett arbete pågår vid de enheter som har lägst vården i nationell brukarenkät. Det är fortsatta svårigheter att rekrytera tvåspråkiga medarbetare med formell kompetens.
Bättre boendemiljö i gruppboende ska ge förutsättningar för en god vård och omsorg.		Resultatet av öppna jämförelser visar att av de som svarat trivs med sitt rum/lägenhet (63%), tycker det är trivsamt i gemensamma utrymmen, (46%), tycker det är trivsamt utomhus runt boendet (46%). Många av befintliga boenden är inte byggda för ändamålet och har varierad kvalitet i funktion och estetik. Extra medel satsas på miljön i dessa boenden. I vissa boenden finns en begränsning i vad som går att åstadkomma. Fastighetsägare satsar på utemiljön runt alla boenden. Under året har ett nytt boende om 45 platser öppnats och ett annat boende om 36 platser renoverats.
Sociala aktiviteter som bidrar till ökad livskvalitet ska erbjudas brukarna.		Andel nöjda med aktiviteter i vård- och omsorgsboende har minskat. År 2015 fick kommunen nationella stimulansmedel för att möjliggöra en mer individanpassad aktivering/stimulans i boenden. Antal utförda timmar av egen tid för brukarna har ökat under åren 2015–2018. Nöjdheten i brukarenkäten har inte följt med i ökningen av utförda timmar. Från och med 2019 har statsbidraget försvunnit och nöjdheten med sociala aktiviteter har minskat. Träffpunktverksamheten är efterfrågad och har kommit upp i målvärde. Fortsatt fokus ligger på meningsfulla aktiviteter för de boende och information och dialog med brukare och anhöriga. Vid inflyttning till vård- och omsorgsboende görs en samlad bedömning från olika professioner för att få ett helhetsperspektiv kring brukaren och detta arbete behöver utvecklas. Den nya funktionsindelade organisationen som infördes 2019 ger bättre förutsättningar att vidareutveckla detta arbetssätt.
Omsorg för funktionsnedsatta	Måluppfyllelse	Kommentar
Den enskildes inflytande och delaktighet över hur stödet utformas ska öka så att delaktighet i samhället främjas.		Målet är nått.
Ökat fokus på barnperspektivet ska genomsyra verksamheten.		Målet är nått.
Den enskildes möjligheter att få meningsfull, utvecklande och individuellt anpassad daglig verksamhet ska öka.		Målet är nått.

Socialpsykiatri	Måluppfyllelse	Kommentar
Den enskildes inflytande och delaktighet över hur stödet utformas ska öka så att delaktighet i samhället främjas.		Målet är nått.
Ökat fokus på barnperspektivet ska genomföra verksamheten.		Målet är nått.
Den enskildes möjligheter att få meningsfull sysselsättning i samverkan med andra huvudmän ska öka.		Målet är nått.

Måluppfyllnad – Arbetsmarknads- och socialnämnden

Arbetsmarknad	Måluppfyllelse	Kommentar
Arbeta för minskad arbetslöshet i gruppen arbetssökande i insats.		Målet är nått.
Arbeta för att minska arbetslösheten i gruppen nyanlända inom Etableringsreformen och under 36 månader efter kommunplaceringen.		Målet är nått.

Socialtjänst	Måluppfyllelse	Kommentar
Det förebyggande arbetet ska generera ökad trygghet, minskad social problematik samt minskat droganvändande.		Det förebyggande arbetet har påverkats av neddragningar, vilket bland annat gett köer till samtal, och fortsatta insatser sker för att hantera denna. Fältverksamheten har prioriterat uppsökande arbete under perioden. Behoven av psykosociala insatser ökar fortsatt och för att kunna minska omfattningen av problematiken samt för att kunna förebygga tyngre problematik är utmaningen att nå människor i ett tidigare skede med förebyggande och tidiga insatser.
Insatser för barn, unga och vuxna skall i första hand ges med utgångspunkt från befintliga nätverk och resurser på hemmaplan.		Målet är nått.
Verka för att minska antal individer som är i behov av försörjningsstöd.		Målet är nått.
Konsumentvägledning	Måluppfyllelse	Kommentar
Konsument Trollhättan skall arbeta för att överskuldssättningen skall minska.		Målet är nått.
Konsument Trollhättan skall arbeta för att få mer medvetna konsumenter.		Målet är nått.

Måluppfyllnad – Samhällsbyggnadsnämnden

Fysisk planering, bygg & lantmäteriverksamhet	Måluppfyllelse	Kommentar
Trollhättan utvecklas och stärks när det gäller boendemiljöer och det offentliga rummet genom åtgärder för ökad trivsel och trygghet.		Målet är nått.
Byggherrar, fastighetsägare, och exploatörer ska uppleva att de får rätt förutsättningar för att bygga bostäder och verksamhetslokaler i Trollhättan. Vi är med och skapar förutsättningar för fler bostäder och lokaler åt alla.		Målet är nått.
Väghållning	Måluppfyllelse	Kommentar
Öka trafiksäkerheten i Trollhättan med fokus på oskyddade trafikanter och barn.		Målet är nått.
Fler upplever att vårt gaturum är trivsamt, tryggt och tillgängligt.		Målet har inte uppnåtts i sin helhet. Underhållsbeläggning av kommunal gata har inte skett enligt den målsättning som finns för 2019. Detta beror på beslut om återhållsamhet inom driften och att några beställda objekt återtog.
Fler ska välja att cykla och åka kollektivt i Trollhättan.		Målet är nått.
Parkverksamhet	Måluppfyllelse	Kommentar
Fler vistas i våra parker och anlagda grönområden samt upplever att de är trivsamma och trygga.		Målet är nått.
Fler är aktiva i våra lekmiljöer och aktivitetsparker och upplever att de är roliga, spännande och trygga.		Målet är nått.
Öka tillgängligheten i våra mest välbesökta offentliga parker och grönområden.		Målet är nått.
Miljö	Måluppfyllelse	Kommentar
Nämnden ska verka för att öka förutsättningarna för att alla ska ha tillgång till en god miljö och hälsa.		Målet är nått.
Allmänhetens och företagens förtroende för nämndens arbete ska öka.		Målet är nått.
Nämnden ska verka för att minska miljö- och hälsorisker i de miljöer där barn vistas.		Målet är nått.

Måluppfyllnad – Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen	Måluppfyllelse	Kommentar
Andelen SFI-studerande som uppnår minst C-nivå under studietiden ska öka.		Målet är nått.
Verka för att förbättra förutsättningarna för företagande så att antalet företag och antal sysselsättningstillfällen ökar.		Staden medverkar på flera sätt i utbildnings- och stöd-systemen i syfte att stödja nyföretagande. Trots det borde antalet företag och sysselsatta öka mer. Trollhättan påverkas fortfarande av sitt arv från Saabkonkursen men i takt med en ökande attraktivitet med fortsatta platsvarumärkeshöjande aktiviteter så bör det kunna ge resultat.
Verka för att tillgången på bostäder ska öka.		Målet för sålda tomter nås inte. För närvarande finns inte tillräckligt med mark för att erbjuda kommunala tomter enligt satt mål. Färre marköverlåtelseavtal för flerbostadshus har inneburit en sänkning i antal tillkommande lägenheter på kommunal mark. Emellertid har den privata marknaden tillhandahållit ett ökat antal tomter än tidigare. Det har sammantaget byggts fler lägenheter i kommunen än på många år. Den faktiska produktionen av lägenheter är konjunkturberoende vilket märks då trenden är något nedåtgående. Planarbete och planering pågår för ytterligare småhustomter, flerbostadshus och industrimark vilket bör ge effekten att målen nås kommande år.
Verka för utveckling och effektivisering så att medborgarnas och företagarnas vardag blir enklare och att organisationens tillgänglighet och öppenhet ökar.		Målet är nått.

Måluppfyllnad – Finansiella mål

Finansiella mål	Måluppfyllelse	Kommentar
Kommunstyrelsen ska se till att våra gemensamma resurser används i enlighet med god ekonomisk hushållning och i enlighet med kommunfullmäktiges uppdrag.		Målet är nått.
Den kommunala utdebiteringen ska, efter höjning 2015, vara oförändrad under planperioden.		Målet är nått.
Resultatets andel av skatteintäkter och generella statsbidrag ska vara tillräcklig för att långsiktigt finansiera investeringar.		Skattefinansieringsgraden för investeringar uppgår till 74%.
Den finansiella ställningen ska vara stark.		Målet är nått.
Betalningsberedskapen ska vara god.		Målet är nått.

Ekonomi i vår omvärld

SKR:s prognos för helåret 2020 utgår från att någon robust vändning mot starkare världskonjunktur uteblir. Liksom tidigare antar prognosen att global BNP-tillväxt i år blir den svagaste på 10 år, vilket också är den bild som flertalet bedömare ger.

Den historiska "trendtillväxten" för global BNP ser ej ut att kunna nås i år. En vanlig bedömning är också att BNP i år ska stiga långsammare än i fjol; så ser många prognoser ut för USA, Japan och Storbritannien, liksom för våra grannländer Norge, Finland och Danmark.

Bilden av fortsatt svag global tillväxt i år vilar inte bara på nu rådande svaghetstecken. En avgörande faktor är det begränsade utrymme för expansiv penning- och finanspolitik som syns på flera håll. Centralt för den globala prognosen är även den svaga utveckling som beräknas för USA. Ännu är BNP-tillväxten i USA klart högre än de senaste 10 årens BNP-tillväxt i genomsnitt.

Det beräknas en period av ihållande svag BNP-tillväxt i Sverige. Liksom prognosen för 2019 beräknas BNP i år öka med omkring 1 procent, betydligt lägre än den trendmässiga tillväxten. Varken hushållens eller den offentliga sektorns konsumtion framstår som troliga draglok för någon markant acceleration i efterfrågetillväxten – inte heller investeringarna.

Den svaga produktionstillväxten antas medföra en gradvis allt svagare arbetsmarknad, i linje med den svagare utveckling som syns sedan 2018. En fortsatt anpassning av arbetsinsats och bemanning framstår som trolig i flera branscher/ sektorer. En viss dämpning av antalet arbetade timmar och antalet sysselsatta personer beräknas därför ske i år. KPIF-inflationen (KPI med fast ränta) beräknas, liksom tidigare, 2020 landa under Riksbankens mål om 2 procent, men prognosen är nu något nedreviderad.

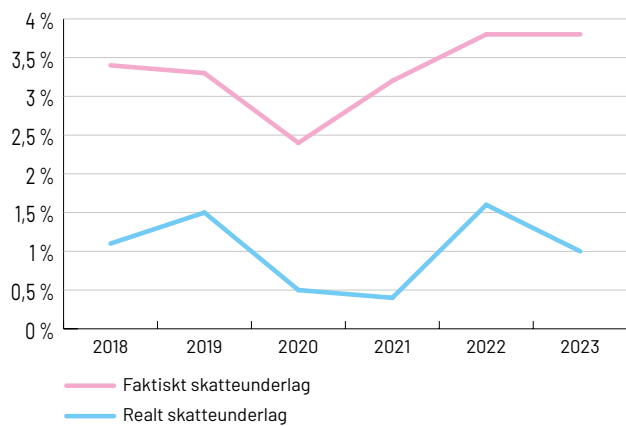
Trots att arbetade timmar under helåret 2019 i princip var oförändrat jämfört med 2018 var skatteunderlagstillväxten stark i reala termer. Det beror framförallt på att ökningstakten för den genomsnittliga timlönen var den högsta på många år samtidigt som priset på kommunsektorns kostnader endast steg måttligt.

Den konjunkturförsvagning vi nu befinner oss i väntas medföra att arbetade timmar minskar i år och endast ökar svagt

nästa år. Samtidigt räknar SKR med att skillnaden i ökningstakt mellan timlöner och priset på kommunsektorns kostnader krymper väsentligt. Därmed faller skatteunderlagstillväxten 2020–2021 realt sett till den lägsta ökningstakten på tio år.

SKR:s kalkyl för 2022–2023 utgår från att samhällsekonomin är i konjunkturell balans. Det medför att skatteunderlagstillväxten växlar upp till en takt som ligger nära ett historiskt genomsnitt, inte minst tack vare stigande sysselsättning, vilket följer av växande arbetskraft och totalbefolkning. SKR:s slutsats är att det finns både utrymme och goda konjunkturmässiga skäl att stärka kommunsektorns inkomster. Ofta framhålls åtgärder som stärker offentliga investeringar och konsumtion som högeffektiva för att stötta konjunkturen. Utöver den strukturella/långsiktiga resursfrågan för kommuner och regioner torde det enligt SKR finnas synnerligen goda skäl kommande år att stärka resurserna i kommunsektorn – utifrån den svagare konjunkturen.

Skatteunderlagsutveckling 2018–2023

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)

Ekonomisk översikt

Trollhättans Stad

Sammanfattning

Trollhättans Stad redovisade ett resultat om +36 mkr, vilket motsvarar 1 % av skatteintäkter och utjämningsbidrag. Resultatet är +17 mkr bättre än budgeterat resultat.

De stora budgetavvikelserna är följande: särskilda åtgärder/ oförutsett och gemensamma poster +12 mkr, finansnettot +28 mkr, realisationsvinster +9 mkr, och skatteintäkter/ utjämningsbidrag +21 mkr och nämnderna -52 mkr.

Nämnderna har totalt ett utfall mot budget på -52 mkr. Kommunstyrelsen redovisar överskott med +8 mkr medan utbildningsnämnden redovisar -13 mkr, omsorgsnämnden -35 mkr och arbetsmarknads- och socialnämnden -14 mkr.

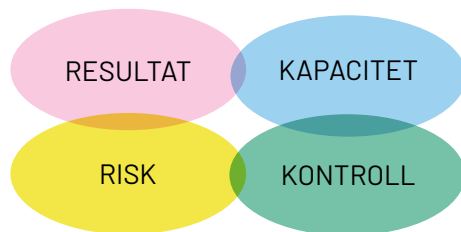
Verksamhetens nettokostnader ökade med 2,1 % medan skatteintäkter och utjämningsbidrag ökade med 3,3 %.

Årets nettoinvesteringar uppgick till 145 mkr varav investeringar i exploateringsprojekt 12 mkr.

Den redovisade soliditeten har minskat med 8,6 % - enheter till 52,2 %. Soliditeten med hela pensionsskulden, inklusive den del som tas upp i ansvarsförbindelsen, minskade med 2,6 % - enheter till 25,7 %.

Fyra av fem finansiella mål har uppfyllts. Sammantaget bedöms att kravet på god ekonomisk hushållning, inklusive verksamheternas uppdrag och mål har uppfyllts.

Årets resultat för Trollhättans Stad och de kommunala företagen enligt den sammanställda redovisningen, "koncernen Trollhättan", uppgick till +110 mkr, vilket var 28 mkr högre jämfört med föregående år.

Modell för finansiell analys

För att kartlägga och analysera resultat, utveckling och ställning används en analysmodell som utgår från fyra viktiga finansiella aspekter. Avsikten är att utifrån dessa identifiera eventuella finansiella möjligheter och problem och därigenom klargöra om Trollhättans Stad har den goda ekonomiska hushållning som föreskrivs i kommunallagen.

RESULTAT: Vilken balans har funnits över intäkter och kostnader under året och över tiden?

KAPACITET: Vilken kapacitet har funnits att möta finansiella svårigheter på lång sikt?

RISK: Föreligger några risker som kan påverka resultat och kapacitet?

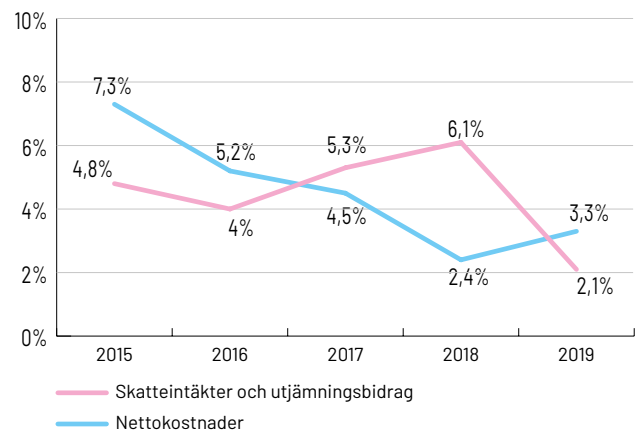
KONTROLL: Vilken kontroll har funnits av den ekonomiska utvecklingen?

Resultat och kapacitet

Skatteintäkter och nettokostnader

Skatteintäkter och utjämningsbidrag redovisade ett överskott med 21 mkr och ökade med 3,3 %.

Förändring av verksamhetens nettokostnader och skatteintäkter, utjämningsbidrag

Nettokostnaderna ökade med 2,1 % vilket beror på ökade nettokostnader för nämndernas verksamhet.

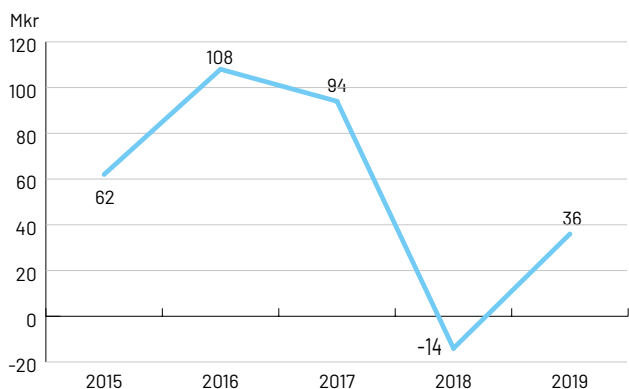
Finansnetto

Redovisat finansnetto är positivt med +82 mkr, vilket är 10 mkr högre än 2018 och +28 mkr jämfört med budget. Förklaringarna till budgetöverskottet är försäljningar av placeringar i placeringsportföljen som gett realisationsvinster (+14 mkr), högre borgensavgifter (+1 mkr) högre utdelning från Kommuninvest (+5 mkr), orealiserade vinster vid värdering av placeringar i bokslutet (+6 mkr).

Årets resultat

Årets resultat uppgick till +36 mkr, vilket betyder en resultatförbättring med 50 mkr jämfört med föregående års resultat om -14 mkr.

Årets resultat

Resultatet i relation till skatteintäkter och utjämningsbidrag uppgick till +1 %. Kommunfullmäktiges beslutade målnivå för resultatet är 1 % och det genomsnittliga resultatet de senaste fem åren har uppgått till 1,8 %.

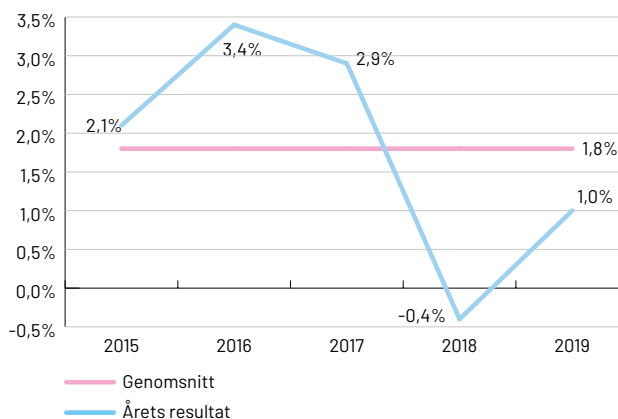
Resultat 2017-2019

Resultat	2019	2018	2017
Årets resultat, mkr	+36	-14	94
Årets resultat/skatteintäkter/ utjämningsbidrag, %	+1,0	-0,4	2,9

Elimineras poster av engångskaraktär vid jämförelsen mellan åren som realisationsvinster vid försäljning av mark/tomter och värdepapper, orealiserade vinster i värdepapper och exploateringsresultat blir årets resultat -16 mkr. Det innebär att det underliggande resultatet är negativt och betydligt svagare än det redovisade resultatet

Trollhättans Stad har två pågående tvister av större värde gällande ett bygglov, där avsättning gjorts tidigare år, samt en tvist avseende ombyggnaden av Drottningtorget. Vid bokslutstillfället har ingen omvärdering av storleken på avsättningen för bygglovet gjorts. För tvisten avseende Drottningtorget har ingen avsättning gjorts.

Årets resultat i förhållande till skatteintäkter och utjämningsbidrag

Årets resultat uppgick till 1,0 % av skatteintäkter och utjämningsbidrag. Ett resultat på cirka 2 % brukar betraktas som god ekonomisk hushållning. Då kan en normal investeringsnivå skattefinansieras över en längre tidsperiod. Den senaste femårsperioden uppgår genomsnittet till 1,8 %. Bidragande orsaker har varit engångsposter som t.ex. realisationsvinster och exploateringsresultat.

Investeringar

Nettoinvesteringarna uppgick till 145 mkr vilket var 38 mkr lägre än budget. I nettoinvesteringarna ingår utgifter för exploatering om 12 mkr.

Samhällsbyggnadsnämnden (79 mkr), kommunstyrelsen (21 mkr) och kultur- och fritidsnämnden (16 mkr) har haft högst nettoinvesteringar. De största investeringsprojekten var ombyggnad Drottningtorget (40 mkr) och nya Stridsbergsbron (15 mkr).

Investeringar i verksamhetsfastigheter görs i helägda bolag. Det förklarar att investeringsvolymen är förhållandevis låg jämfört med många andra kommuner.

I MRP/Budget anges som mål att resultatet ska vara tillräckligt för att, tillsammans med avskrivningarna, långsiktigt finansiera investeringarna.

Finansieringar av investeringar 2017-2019

Finansiering av investeringar (mkr)	2019	2018	2017
Avskrivningar	72	67	63
Res. exkl. reavinster	20	-23	81
Försäljning anl.tillgångar	11	10	15
Summa tillförda medel	103	54	159
./ Nettoinvesteringar	-145	-168	-162
Återstår efter nettoinvesteringar	-42	-114	-3

Tabellen visar att årets nettoinvesteringar om 145 mkr finansieras med tillförda medel från resultaträkningen och försäljningar av anläggningstillgångar om 103 mkr.

Risk och kontroll

Likviditet ur ett riskperspektiv

Rörelsekapital 2017–2019

Rörelsekapital	2019	2018	2017
Balanslikviditet, %	118	78	80
Rörelsekapital, mkr	198	-188	-116

Likvida medel (755 mkr) och kortfristiga placeringar (222 mkr) uppgick vid årsskiftet till 977 mkr. Rörelsekapitalet ökade med 386 mkr till +198 mkr. Trollhättans Stads nettobehållning på koncernkontot var +249 mkr i bokslutet. Ett långfristigt lån om 300 mkr har tagits upp under året. Trollhättans Stad har tillgång till checkräkningskredit om 200 mkr.

Soliditet

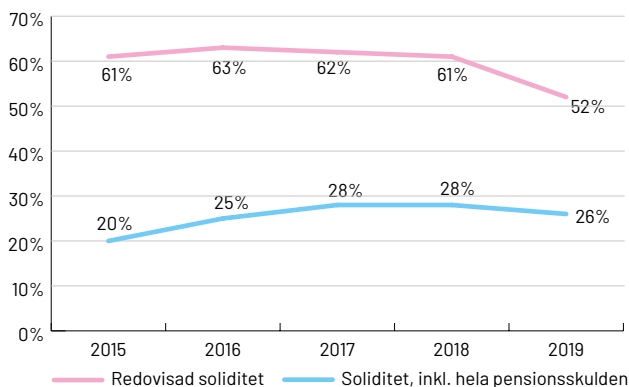
Soliditeten är ett mått på det långsiktiga finansiella handlingsutrymmet. För uppfyllande av god ekonomisk hushållning är det viktigt att soliditeten över en längre period inte försvagas utan utvecklas i positiv riktning.

Soliditet i procent 2017–2019

Soliditet %	2019	2018	2017
Soliditet enligt balansräkningen	52,2	60,8	61,6
Varav:			
Tillgångsförändring	-9,6	-0,5	-4,4
Förändring av eget kapital	1,0	-0,3	3,4
Soliditet inkl samtliga pensionsförpliktelser	25,7	28,3	28,2

Den redovisade soliditeten har legat stabilt på drygt 60 %, men i årets bokslut försämrades den med 8,6 % - enheter till 52,2 %. Orsaken till soliditetsförsämringen är den stora ökningen av balansomslutningen från 3,3 mdkr till 3,9 mdkr. Ökningen förklaras av ökade omsättningstillgångar.

Soliditet 2015–2019

Soliditeten med hela pensionsskulden – även den del som tas upp i ansvarsförbindelse – minskade med 2,6 % - enheter till 25,7 %. Orsaken är balansräkningens tillgångsökning men motverkas av ansvarsförbindelsen för pensioner som inte längre ökar i nominella tal utan amorteras ned genom pensionsutbetalningarna.

Soliditeten påverkas av att verksamhetslokalerna är överförda till ett kommunalt bolag. Detta är viktigt att beakta vid jämförelser med andra kommuner.

Finansiella anläggningstillgångar

Kommunfullmäktige beslutade 2014-06-26 att på grund av skattemässiga skäl avveckla Trollhättan Stads utlåning till de helägda bolagen. Likviditeten som erhöles har under hösten 2014 och våren 2015 placerats i räntebärande instrument med hög kreditvärdighet. Vid årsskiftet 2018/2019 var 1 565 mkr placerade i företagsobligationer med en genomsnittlig ränta om 2,46 %. Fr.o.m. bokslut 2019 värderas placeringsportföljen enligt marknadsvärde enligt gällande redovisningsrekommendation.

Pensionsskuld

Den totala pensionsskulden inklusive löneskatt uppgick vid årsskiftet till 1 364 mkr, varav 1 026 mkr avser åtaganden före 1998. De redovisas i ansvarsförbindelse enligt kommunal redovisningslag.

Pensionsskuld 2017–2019

Pensionsskuld mkr	2019	2018	2017
Långfristig pensionsavsättning	338	305	279
Ansvarsförbindelse	1026	1063	1085
Total pensionsskuld	1364	1368	1364

Under perioden 2006 – 2015 har en ökad pensionsavsättning gjorts om 118 mkr, inklusive löneskatt, för att inte ytterligare skjuta över kostnaden för pensioner intjänade före 1998 på framtida skattebetalare. Under 2020-talet når utbetalningarna ur ansvarsförbindelsen sin kulmen.

Den ökade avsättningen leder inte till något större åtagande eller utbetalning, men en del av ansvarsförbindelsen flyttas in i balansräkningen. Följande tre motiv finns för den extra pensionsavsättningen: den reala maxkostnaden är uppnådd, viss utjämning av dubbelkostnaden och konsolidering av del av ansvarsförbindelsen.

Kommunalskatt

Den totala kommunalskatten i Trollhättan uppgick 2019 till 33,04 % av den kommunalt beskattningsbara förvärsinkomsten. Den primärkommunala skatten var 21,56 % medan skatten till Västra Götalandsregionen var 11,48 %. Genomsnittet i regionen var 21,30 % och i riket 20,72 %.

Borgensåtagande för lån

En borgenspolicy med riskramar för respektive bolag finns antagen. Det totala borgensåtagandet överstiger riskramarna enligt borgenspolicyen. Borgensåtagandena gentemot de helägda bolagen har ökat med 775 mkr till 7 693 mkr (11 %) jämfört med föregående år. Det totala borgensåtagandet uppgår till 7,8 mdkr.

Borgensåtagande 2017-2019

Borgensåtagande mkr	2019	2018	2017
Egna bolag	7 693	6 918	5 908
Bostadslån egna hem	8	8	9
Föreningar	150	154	161
Övrigt		15	9
Totalt borgensåtagande	7 851	7 095	6 087

Trollhättans borgensåtaganden ligger jämförelsevis högt med 133 tkr per invånare 2019. En förklaring till den höga nivån är att staden har lagt verksamhetslokaler och va-verksamheten i de helägda bolagen. Den analys som gjorts visar att den allra största delen skulle kunna ersättas av normal pantsäkerhet, varför risken i åtagandena är begränsad. Staden har i huvudsak valt att ersätta annan säkerhet med kommunal borgen, då man som ägare ändå ytterst står risken. Stadens borgensåtagande ökar p.g.a. investeringar i de helägda kommunala bolagen. Koncernen är inne i en period med stora investeringar som bl.a. beror på att staden växer och kommer att fortsätta växa kommande 10 år enligt stadens befolkningsprognos.

Trollhättan Stad har fortfarande en stark finansiell ställning.

God ekonomisk hushållning

”Trollhättans Stad skall ha en god ekonomisk hushållning och en stark ekonomi, där inkomster och utgifter skall vara i balans.”

En samlad bedömning är att verksamheten har bedrivits med god ekonomisk hushållning. Beslutade mål och uppdrag har i stor utsträckning uppnåtts.

Avstämning finansiella mål enligt Mål- och resursplan (MRP)

- *Kommunstyrelsen ska se till att våra gemensamma resurser används i enlighet med god ekonomisk hushållning och i enlighet med kommunfullmäktigs uppdrag.*

Målet uppfylls ur ett resultatperspektiv med ett resultat om +36 mkr, vilket motsvarar 1 % av skatteintäkter och utjämningsbidrag. Av kommunfullmäktiges mål är 72 % helt uppfyllda och 26 % delvis uppfyllda. Andel nämnder som är i balans är 57 %.

- *Den kommunala utdebiteringen ska, efter höjning 2015, vara oförändrad under planperioden.*

Målet uppfyllt. Efter höjningen av utdebiteringen 2015 med 60 öre uppgick den oförändrat till 21:56 kr/skrkr år 2019.

- *Resultatets andel av skatteintäkter och utjämningsbidrag ska vara tillräcklig för att långsiktigt finansiera investeringar.*

Målet uppfylls inte med en skattefinansieringsgrad för investeringarna på 74 %. Trots att ökningen av skatteintäkter och generella statsbidrag ökar med 3,3% och nettokostnadsökningen uppgår till 2,1 % samt att resultatet uppfyller kommunfullmäktiges mål på 1 % av skatteintäkter och utjämningsbidrag.

- *Den finansiella ställningen ska vara stark.*

Målet uppfylls trots att den redovisade soliditeten minskade med 8,6 % - enheter till 52,2 %. Med hela pensionsskulden inräknad, inklusive ansvarsförbindelsen, minskade soliditeten med 2,6 % - enheter till 25,7 %. Den försämrade soliditeten beror på den ökade balansomslutningen p.g.a. ökade omsättningstillgångar. I grunden bedöms Trollhättans Stad fortfarande ha en stark finansiell ställning. Ett långfristigt lån har tagits under året på 300 mkr för att finansiera kommande utgifter för Stridsbergsbron. Medlen finns placerade som likvida medel vid bokslutstillfället.

- *Betalningsberedskapen ska vara god.*

Målet uppfylls med en balanslikviditet på 118 % rörelsekapital motsvarande +198 mkr och en räntebärande nettolikviditet på + 471 mkr. På kort sikt finns reserver genom kreditavtal och på längre sikt genom finansiella tillgångar.

Balanskravet uppfyllt

I förvaltningsberättelsen ska, enligt lagen om kommunal redovisning, utvärderas om de mål och riktlinjer som avses i 8 kap 5 § kommunallagen uppnåtts och följts. Även den ekonomiska ställningen ska utvärderas. Dessutom är det obligatoriskt att sammanställa en balanskravsutredning som definierar "Årets resultat efter balanskravsjusteringar" och i förekommande fall redovisar förändringar av Resultatutjämningsreserven.

Balanskravet innebär att intäkterna måste överstiga kostnaderna, d.v.s. resultatet måste vara större än noll. Ett negativt resultat måste regleras inom tre år.

Balanskravsutredning 2019

Balanskravsutredning mkr	2019
Årets resultat	+36
Samtliga realisationsvinster	-12
Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	+2
Orealiserade vinster i värdepapper	
Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-6
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	+20
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0
Användning av medel till resultatutjämningsreserv	0
Årets balanskravsresultat	-20
Balanskravsresultat att reglera	0

Balanskravet är för år 2019 är uppfyllt. Av ursprunglig reserv om 50 mkr återstår 23 mkr vid ingången av 2020.

Finansiell profil

Kommunforskning i Väst sammanställer årligen den finansiella profilen för länets samtliga kommuner. Den speglar ekonomin ur fyra aspekter (resultat, kapacitet, risk, kontroll) med åtta nyckeltal.

Värdena är relativa utifrån en normalfördelningskurva där fem är kommungruppen med starkast värden och ett svagast.

Trollhättan redovisade under 2016 ett resultat före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens bruttokostnader på 2,8%. Det försvagades till 2,3% under 2017, för att under 2018 försvagas till -0,3%. Det innebar en försvagning under perioden med 3,1 procentenheter. För kommunerna i länen upp gick motsvarande genomsnittligt.

Resultat till 3,0% under 2016. Under 2017 försvagades det marginellt till 2,8%, för att under 2018 försvagas till 1,4%. Det innebar en försvagning under perioden med 1,6 procentenheter.

Slutsatsen av ovanstående är att Trollhättan uppvisade en svagare resultatutveckling mellan 2016 och 2018 och ett svagare resultat under 2018 jämfört med snittet i länen. Trollhättans resultat på -0,3% under 2018 kan inte anses som god ekonomisk hushållning ur ett resultatperspektiv.

Trollhättan redovisade under 2018 det 7:e svagaste resultatet i länen. Detta innebar en 2:a i den finansiella profilen, vilket var en försvagning jämfört med 2016 och 2017.

Nedan jämförs Trollhättan med övriga kommuner i Västra Götaland.

Det är positivt att nettokostnadsutvecklingen har sjunkit till 2,1 %, vilket är den lägsta den senaste femårsperioden. Foto: Sandra Lineklint

Budgetutfall

Årets resultat uppgick till +36 mkr vilket innebar en budgetavvikelse om +17 mkr.

De större budgetavvikelserna var: särskilda åtgärder/oförutsett (+14 mkr), gemensamma centrala anslag (-2 mkr), finansnettot (+28 mkr), exploateringsresultat (-1 mkr), realisationsvinster (+9 mkr), skatteintäkter, utjämningsbidrag (+21 mkr) och nämnderna (-52 mkr).

Nämndernas totala budgetavvikelse uppgick till -52 mkr. Budgetavvikelsen motsvarar 1,5 % av verksamhetens nettokostnader. De stora budgetavvikelserna redovisar kommunstyrelsen (+8 mkr), arbetsmarknads- och socialnämnden (-14 mkr), omsorgsnämnden (-35 mkr) och utbildningsnämnden (-13 mkr).

Analys av nettokostnadsutvecklingen visar en real kostnadsökning på cirka 0,3 %.

Prognossäkerhet och budgetföljsamhet

En god prognossäkerhet innebär att det finns goda förutsättningar till att anpassa sig efter förändrade förutsättningar. Budgetföljsamhet är ett annat mått på finansiell kontroll.

I aprilrapporten var nämndernas prognos av budgetutfallet -74 mkr och i augustirapporten -76 mkr. I bokslutet blev det slutligen budgetutfallet -52 mkr. Den stora skillnaden mellan augustirapporten och bokslutet är utbildningsnämndens, kommunstyrelsens och omsorgsnämndens förbättrade prognoser.

Prognosen för årets resultat i resultaträkningen var i aprilrapporten -18 mkr och i augustirapporten -14 mkr. I bokslutet blev årets resultat +36 mkr. Förklaringen till resultatförbättringen i bokslutet jämfört med augustirapporten är främst, finansnettot (+16 mkr) och nämnderna (+20 mkr).

Intern kontroll

Förvaltningarnas internkontrollplaner för 2019 föregicks av en risk- och väsentlighetsanalys. I den prioriterades vilka områden som skulle kontrolleras. Nämnderna har kontrollerat verksamhetsrelaterade och ekonomiska granskningsområden. Därtill fanns gemensamma punkter som kontrollerats av nämnderna.

Sammantaget bedöms att arbetet med intern kontroll håller en godtagbar nivå. Vissa brister i rutiner har identifierats och åtgärder, som är redovisade i rapporteringen av intern kontroll till nämnderna, behöver vidtas.

Fortsatt tuffa ekonomiska förutsättningar för Trollhättans Stad

Trollhättans Stad har sammantaget under de senaste fem åren redovisat resultatnivåer med ett genomsnitt om 1,8 % av skatteintäkter och utjämningsbidrag. Årets resultat om +36 mkr (+1 %), med det underliggande resultatet exklusive engångsposter på -16 mkr, är ett svagt resultat om engångsposterna inte räknas med.

Det är positivt att nettokostnadsutvecklingen har sjunkit till 2,1 % och är den lägsta den senaste femårsperioden. Nämndernas budgetunderskott med -52 mkr är mycket högt, men har minskat jämfört med bokslut 2018. En grundförutsättning för att ekonomin ska vara i balans är att nämnderna anpassar sina kostnader till tilldelade budgetramar.

En försämrad resultatutveckling förutses kommande 10-årsperiod. Utvecklingen är inte långsiktigt hållbar med prognoser på lägre ökning av skatteintäkter och utjämningsbidrag jämfört med nettokostnaderna. I princip finns det tre vägar att möta kommande utmaningar: Besparingar och effektiviseringar, staten hjälper till med höjda bidrag till kommunerna alternativt skattehöjning. Sannolikt behövs en kombination av flera av dessa åtgärder.

Ekonomisk översikt

– sammanställd redovisning

Omsättningen

Koncernen Trollhättans Stad redovisade under 2019 intäkter på 5,5 mdkr, varav 63 % består av skatteintäkter och utjämningsbidrag. Jämfört med 2018 ökade intäkterna med 3,4 % eller 182 mkr, varav Trollhättans Stad 2,2 % eller 91 mkr.

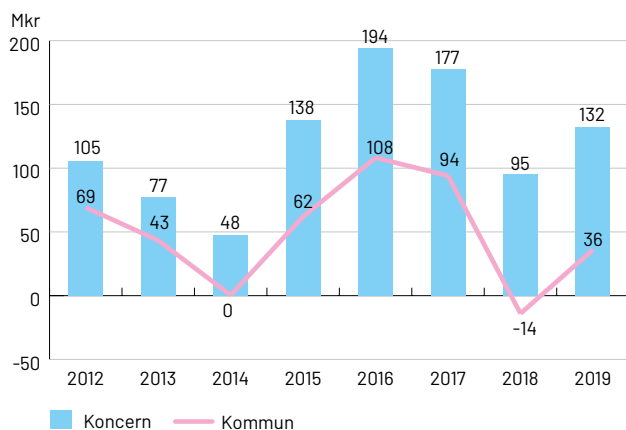
Resultat

Koncernens resultat före extraordinära poster uppgick till 132 mkr (95 mkr) och resultat efter skatt uppgick till 110 mkr (82 mkr). Resultatet för Trollhättans Stad uppgick till 36 mkr (-14 mkr) och för dotterföretagen 77 mkr (98 mkr).

Moderbolaget Trollhättan Stadshus AB har erhållit 15 mkr (15 mkr) i koncernbidrag från sina helägda dotterbolag.

Viss regional verksamhet bedrivs tillsammans med grannkommunerna i gemensamma bolag och kommunalförbund. Under året har utbetalats 320 mkr i förbundsbidrag och uppdragsersättning till Kunskapsförbundet Väst för gymnasieskolan och vuxenutbildning. Utöver det har uppdragsersättning till NÄRF utbetalats med 41 mkr, Innovatum AB med 15 mkr, Kommanditbolaget Älvhögsborg med 25 mkr och Folkets Hus 10 mkr.

Resultat före extraordinära poster

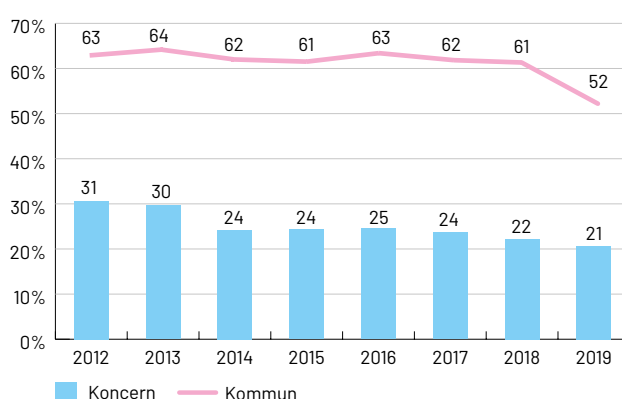

Balans

Kommunkoncernens omsättning uppgick till 4,9 mdkr (4,8) och balansomslutningen uppgick till 12,6 mdkr (11,3). Av anläggningstillgångarna svarar bolagen för 77 % (8,9 mdkr) och Trollhättans Stad för 23 % (2,6 mdkr). Koncernens totala långfristiga upplåning uppgick till 6,3 mdkr (5,9 mdkr). Dotterföretagens andel av koncernens långfristiga lån uppgår till 94 %. AB Eidar svarar för 43 % av koncernens låneskulder.

Koncernens redovisade soliditet uppgick till 20,7 % (22,2 %) och inklusive hela pensionsåtagandet 12,6 % (12,8 %).

Soliditet

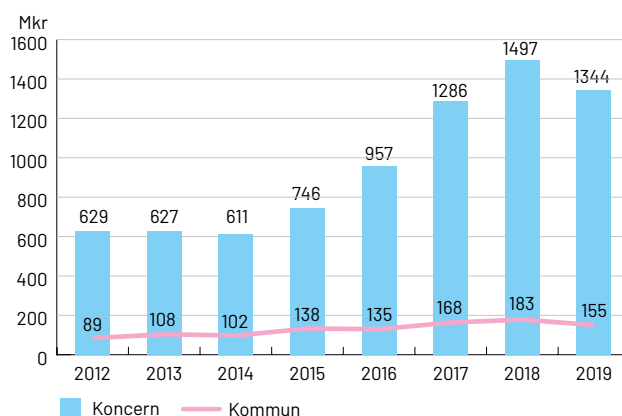

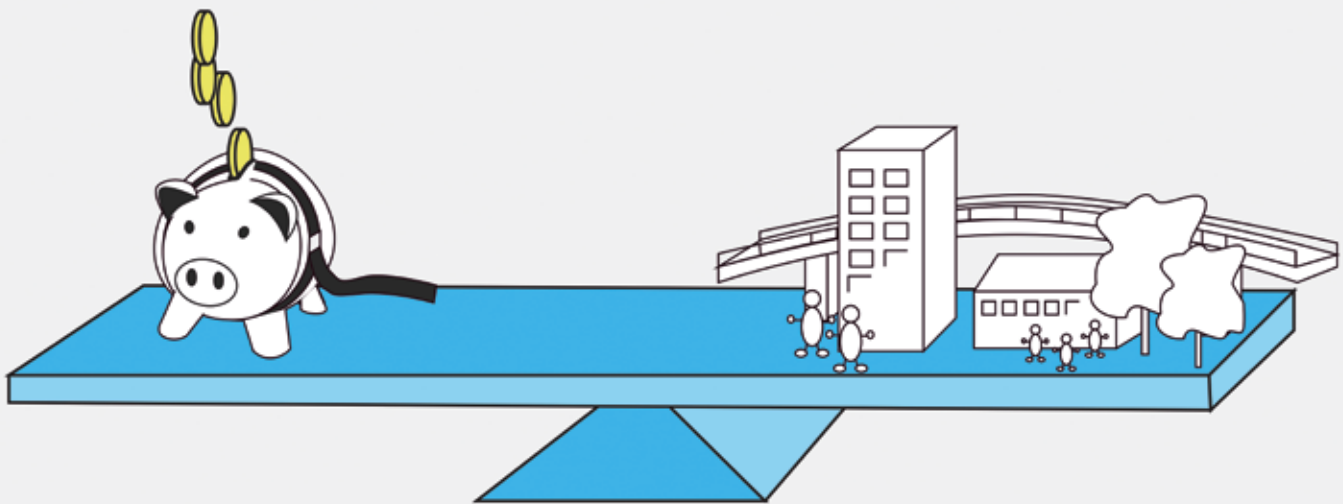
Finansiering och investering

Genom den finansiella koncernredovisningen samordnas koncernens likviditet och kortfristiga rörelsekapitalbehov. Långfristig upplåning sker separat för varje företag. I bokslutet uppgick likvida medel till +468 mkr (+201 mkr) och balanslikviditeten uppgick till 44 % (37 %).

Koncernens investeringar uppgick totalt till 1 344 mkr (1 497 mkr). Den större investeringsvolymen fördelades enligt följande: Kraftstaden Fastigheter Trollhättan AB (479 mkr), AB Eidar (427 mkr), Trollhättan Energi AB (243 mkr) och Trollhättans Stad (155 mkr). Långfristiga lån finansierar 56 % av anläggningstillgångarna i koncernen.

Investeringar

Dan Jonasson
Ekonomichef

Ekonomi i Trollhättans Stad är inne i en svacka. Det innebär besparingar och att kostnader måste minskas. Samtidigt finns ett mål om att Trollhättan ska växa och då krävs investeringar för att nå dit. Illustration Trollhättans Stad

Kommunal borgen

För dotterbolagen har Trollhättans Stad tecknat borgen med 7,7 mdkr (6,9 mdkr). Trollhättans Stad avvecklade år 2014 utlåningen till sina bolag. Den ersattes med externa lån och ett ökat borgensåtagande om 1,4 mdkr. Ökningen 2019 avser ökad upplåning av Kraftstaden Fastigheter Trollhättan AB 420 mdkr, AB Eidar 215 mdkr, Trollhättan Exploatering AB 200 mdkr och Trollhättan Energi AB 75 mdkr. Borgen har i huvudsak ersatt annan säkerhet. Bedömningen visar att risken i åtagandet är begränsad då det finns stora marknadsmässiga övervärden i fastigheter.

Personal

Resultat	Koncernen		Kommunen	
	2019	2018	2019	2018
Medelantal årsarbet:				
Män	1 351	1 315	855	813
Kvinnor	3 948	4 004	3 552	3 586
Totalt	5 299	5 319	4 407	4 399
Löner o ers, mkr	2 248	2 251	1 828	1 836

Pensionsåtagandet

Koncernens totala pensionsåtagande uppgick till 1,4 mdkr (1,4 mdkr). Av det totala pensionsåtagandet avser 1,0 mdkr åtagande för pensioner och skatt som är äldre än 1998. Åtagandet redovisas inte som en avsättning i balansräkningen utan som ansvarsförbindelse enligt kommunal redovisningslag.

Avslutande kommentar

Årets resultat i koncernen om 110 mkr motsvarar 2,3 % av omsättningen. Resultatet förbättrades jämfört med föregående år med 28 mkr till +110 mkr. Samtliga företag inom koncernen, förutom Kunskapsförbundet, har under året redovisat positiva resultat. God ekonomisk hushållning har sammantaget uppnåtts för koncernen. De helägda bolagen (AB Eidar, Kraftstaden Fastigheter Trollhättan AB, Trollhättan Energi AB) har under de senaste åren redovisat stabila och positiva resultat, vilket minskar risken för Trollhättans Stad som ägare. Med en hög investeringsvolym under de senaste åren har soliditeten försvagats ett par procentenheter till 21 %. De ägda företagens och kommunalförbundens investeringar uppgick under året till 1,2 mdkr och Trollhättans Stads investeringar uppgick till 0,1 mdkr.

Med planerad fortsatt hög investeringsvolym, i kombination med förväntad lägre resultatnivå och risk för stigande räntekostnader kommande år, väntas en svagare ekonomisk utveckling i koncernen. Förväntad befolkningstillväxt under många år framåt resulterar i ett betydande ökat demografiskt tryck som påverkar koncernens ekonomiska utveckling. Samtidigt förväntas inte skatteunderlaget öka i samma takt som de senaste åren utan blir på en betydligt lägre nivå i takt med att konjunkturen har mattats av. Intäkterna förväntas öka i lägre takt än kostnaderna. Anpassningar behöver därför vidtas för att en fortsatt god ekonomisk utveckling ska kunna vidmakthållas på sikt.

Dan Jonasson
Ekonomichef

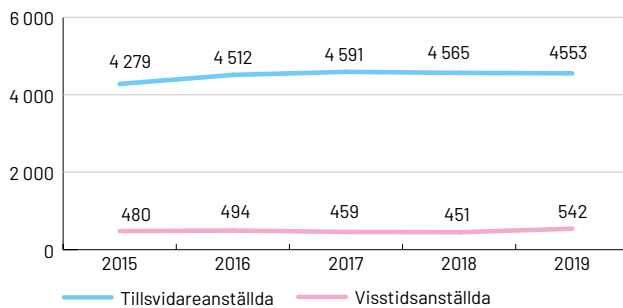

Personal

Anställda

Antalet månadsanställda var i princip oförändrat i jämförelse med föregående år. Sammansättningen har dock förändrats något då antalet visstidsanställda ökar, samtidigt som tillsvidareanställningarna blir färre. Detta kan vara en effekt av ekonomiska restriktioner i flera förvaltningar vilka lett till en minskad benägenhet att tillsvidareanställa personal. En effektiv organisation kan behöva det utrymme som visstidsanställningar ger. Den ökade flexibiliteten behöver balanseras med de ökade chanserna att rekrytera personal med rätt kompetens och erfarenhet som ges vid annonsering av tillsvidare tjänster.

Antal anställda

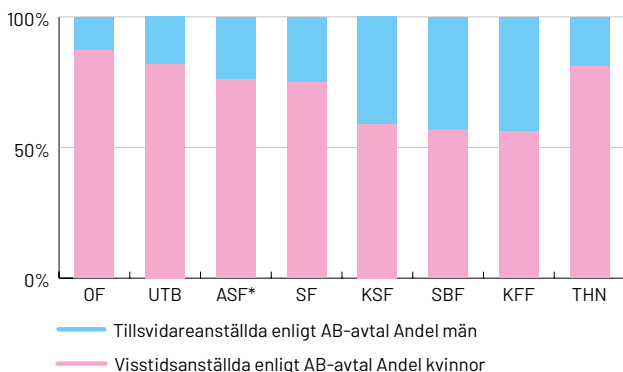

Anm: I personalredovisningen ingår endast månadsavlönade anställda enligt AB-avtalet. Anställda enligt beredskapsavtalet, avtalet om personliga assistenter samt uppdragstagare ingår inte. Timavlönad personal enligt AB-avtalet ingår inte heller.

Könsfördelning

Trollhättans Stad är totalt sett en kvinnodominerad arbetsplats då 81 % av de anställda är kvinnor. Det finns dock vissa skillnader mellan förvaltningarna. Vi återfinner de största yrkesgrupperna inom omsorgsförvaltningen och utbildningsförvaltningen och då dessa är kvinnodominerade har de stor inverkan på den totala könsfördelningen.

Procentuell fördelning kvinnor, män per år

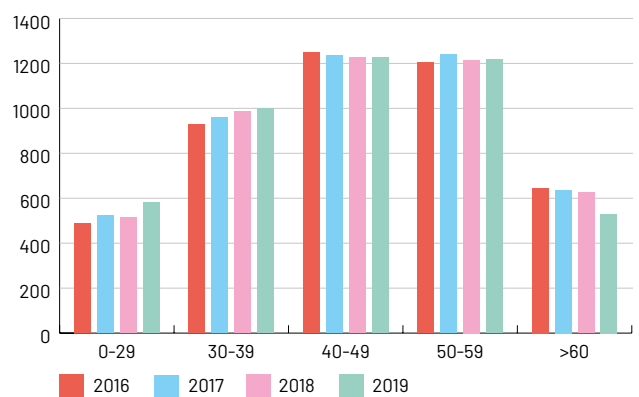
Sysselsättningsgrad

Sedan 2015 har alla anställda i staden, genom ett politiskt beslut, rätt till heltid. Av alla tillsvidareanställda har 86 procent en heltidsanställning, vilket är en ökning med 1 procentenhet jämfört med föregående år och 8 procentenhet jämfört med 2015. De medarbetare som fortfarande arbetar deltid får årligen möjlighet att bli heltidsanställda.

Generationsväxling

När det gäller åldersstrukturen bland våra tillsvidareanställda syns en ökning av antalet medarbetare i åldrarna under 30 år. Denna ålderskategori ökade med cirka 80 personer samtidigt som antalet medarbetare över 60 år minskade med ungefär lika många. I den största åldersgruppen, 40–59 år, syns dock inga större förändringar, varför medelåldern ligger kvar runt 45 år.

Åldersfördelning tillsvidareanställda

Avgångar

483 personer avslutade sin anställning under året. Detta ger en personalomsättning på 10 %, en siffra som ökat de senaste åren men bedöms på ett stadsövergripande plan ligga på en hälsosam nivå. Vi ser skillnader inom olika förvaltningar och högst är personalomsättningen inom utbildningsförvaltningen och omsorgsförvaltningen. I den frivilliga avgångsenkät som skickas till alla som avslutar sin anställning på egen begäran anges organisation och en upplevd alltför hög arbetsbelastning ofta som skäl till avslut. Det är dock en övervägande majoritet som uppger att de kan tänka sig att återvända till Trollhättans Stad i framtiden. De senaste åren har vi även sett en mycket god arbetsmarknad för personer med yrkes-specifik utbildning och erfarenhet och konkurrensen om denna arbetskraft har hårdnat väsentligt.

Kompetensförsörjning

Trollhättans Stads ambition är att lyckas attrahera, rekrytera, introducera, utveckla och engagera medarbetare med rätt kompetens. Två strategiskt viktiga områden för att uppnå detta är personalförsörjning och kompetensutveckling. En utmaning för många arbetsgivare, inklusive Trollhättans Stad, är bristen på tillgänglig arbetskraft med rätt utbildning och kompetens. Som ett led i att möta denna utmaning har arbetet med att utveckla arbetsgivarvarumärket fortsatt, bland annat genom satsningen Hållbar undersköterska, en satsning som gjorts tillsammans med Nils Ericssongymnasiet och Arena Älvhögsborg.

Med hjälp av medel via omställningsfonden arbetar Trollhättans Stad strategiskt för att anpassa verksamheter efter nya krav. Bland satsningarna återfinns bland annat valideringsutbildning till socialsekreterare, IT-utbildningar, undersköterskeutbildning för befintlig omvårdnadspersonal.

Personalkontoret har fortsatt arbeta för att kvalitetssäkra rekryteringsprocessen i staden och har tagit fram stödmaterial och verktyg till samtliga steg i rekryteringsprocessen utifrån modellen.

Löneöversyn

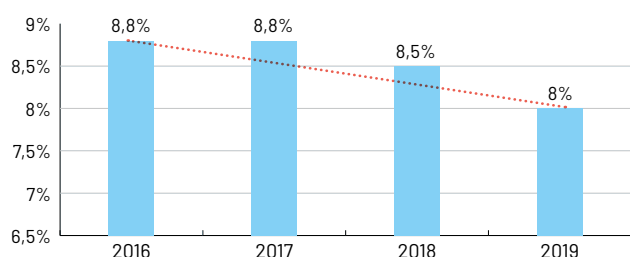
Under året implementerades en ny lönesättningsmodell vid löneöversyn, där grundprincipen är att medarbetaren får en "Ny Lön" vid löneöversynen snarare än ett påslag. Löneökningen är ett mått på hur mycket eller lite lönen behöver justeras för att lönen ska spegla den sammantagna värderingen av arbetsinsatsen.

I 2019 års lönekartläggning framkom vissa löneskillnader i lönebilderna som arbetsgivaren inte omedelbart kan förklara med sakliga skäl. En handlingsplan har därför upprättats som sträcker sig till år 2022, då inga osakliga löneskillnader som har observerats i analysen får kvarstå. För mer information om vilka specifika grupper som berörs hänvisas till rapporten "Lönekartläggning sammanfattning analys och handlingsplan 2018/2019".

Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron landar 2019 på 8,0 %. Detta är en minskning jämfört med föregående år och den positiva utvecklingen kan förklaras av ett minskat antal långa sjukskrivningsfall, vilket är något som staden jobbat aktivt med de senaste åren. Mäns totala sjukfrånvaro var 5,6% (-0,2) medan kvinnors motsvarande siffra låg på 8,6% (-0,7). Procentuellt ligger den totala sjukfrånvaron högst i åldersgruppen 50 år och äldre på 8,4 %. Korttidssjukfrånvaron (dag 1-14) är dock högst bland medarbetare under 30 år.

Total sjukfrånvaro

De senaste årens arbete med sjukskrivningar har framförallt riktats mot långtidssjukskrivna. Detta mot bakgrund av att Trollhättans Stad historiskt haft en jämförelsevis hög andel långtidssjukskrivna. Insatserna har gett resultat och andelen har under 2016–2018 minskat mer i Trollhättan än genomsnittet för övriga kommuner inom Västra Götaland. Under 2019 har personalkontoret till följd av detta haft möjlighet att flytta fram positionerna och jobba mer mot frisknärvaro, framförallt i de skraddarsydda förvaltningsspecifika hälsosatsningar som personalkontoret varit en del av. Utvecklingsarbeten har startats på de förvaltningar och områden som haft högst sjukfrånvaro; omsorgsförvaltningen, serviceförvaltningen och förskolan. Här läggs stort fokus på att öka frisknärvaron genom en tätare uppföljning mellan medarbetare och chef och bättre utnyttjande av medarbetarens kompetens genom anpassning av arbetsuppgifter. Omsorgsförvaltningen har lyckats sänka sjuklönekostnaderna under 2019, ett tecken på att korttidssjukfrånvaron minskar. Ytterligare effekt av de påbörjade insatserna väntas under 2020–2021. När det gäller serviceförvaltningen och förskolan är det för tidigt för att göra en analys kring effekterna av de påbörjade insatserna.

Långtidssjukfrånvaro andel >60 dagar: 46,2 %

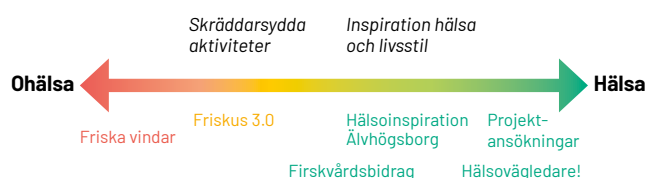
Total sjukfrånvaro/ålder	2019
29 år och yngre	7,0
30–49 år	7,9
50 år och äldre	8,3

Långtidssjukfrånvaro andel >60 dagar: 46,4 %

Anm: Beräkningen omfattar all månadsanställd personal och följer Sveriges Kommuner och Regioners rekommendation.

Arbetsmiljö

I syfte att leva upp till kommunstyrelsens personalpolitiska mål har ett antal främjande och förebyggande aktiviteter utvecklats eller påbörjats 2019. Hälsosatsningarna visualiseras utifrån kontinuumet från ohälsa till hälsa för att synliggöra arbetet som pågår utifrån ett främjande, förebyggande och efterhjälpande perspektiv. Skraddarsydda aktiviteter initieras utifrån en analys av var behovet är som störst och utformas i samverkan mellan personalkontoret och förvaltningen eller avdelningen som är i behov av stöd. För att guida och underlätta systematik i arbetet kring kontinuumet arbetar personalspecialisterna inom arbetsmiljö med personalgenomgångar, där cheferna coachas individuellt i hur dessa insatser bäst kan användas för varje enskild individ. För att ge möjlighet till kollegialt lärande och stöd i rehabiliteringsprocesserna deltar personalspecialisterna även i rehab-sittningar, där cheferna istället möts i mindre grupper för dialog kring medarbetarens rehabilitering.

Social hållbarhet

”Trollhättans Stad ska sträva efter att vara en kommun där invånarna lever ett gott liv med god hälsa utan orättfärdiga skillnader. Trollhättan ska vara en kommun där människors lika värde står i centrum. Trollhätteborna känner tillit och förtroende för varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen”.

Så lyder policyn för social hållbarhet i Trollhättans Stads Mål- och resursplan.

För ett jämlikt Trollhättan – Strategi för social hållbarhet

Utgångspunkten för ett framgångsrikt arbete kring social hållbarhet är den befintliga organisationen och inställningen att frågorna är en del av ordinarie verksamhet och utvecklingsarbete. En grupp med representanter från förvaltningarna arbetar övergripande med sociala hållbarhetsfrågor.

En strategi och en stadsgemensam handlingsplan har arbetats fram som stöd för arbetet ute i förvaltningarna. I handlingsplanen finns ett antal horisontella perspektiv, som på olika sätt ska genomsyra verksamheternas arbete. En rapport som delvis ersätter den tidigare välfärdsredovisningen har tagits fram. Den ger teoretisk bakgrund, statistik kring läget i Trollhättan samt konkreta förslag på evidensbaserade aktiviteter som kan påverka den sociala hållbarheten positivt.

Samverkan

Trollhättans Stad har avtal med norra Hälso- och sjukvårdsnämnden om samverkan och samfinansiering av utvecklingsåtgärder. Det ska underlätta samarbete för bättre resursutnyttjande och större genomslagskraft. Samverkansgrupper arbetar också utifrån Vård i nära relation, Drogförebyggande arbete, Trygghet och Sex & Samlevnad.

Folkhälsorådet, organisatoriskt knutet till kommunstyrelsen, fördelar årligen utvecklingsmedel. Insatser under 2019 med hjälp av bidrag från folkhälsorådet har varit:

- Jämställdhetsarbete inom förskola/pedagogisk verksamhet
- Social hållbarhet genom samverkan/Kronan
- Hitta ut – att sätta människor i rörelse och att upptäcka/lära känna Trollhättans all områden.
- Skolresan till förintelsen.
- Kunskapsutveckling inom barnrätt.

Inkludering/integration

Under 2019 har det första steget tagits i arbetet med det svenska nätverket Interkulturella städer. En kartläggning har gjorts med hjälp av ett kartläggningsverktyg som tagits fram i Europarådets nätverk Intercultural Cities. Syftet är att få en nulägesbild över inom vilka områden som redan arbetar enligt ett interkulturellt perspektiv och vart fokus behöver läggas i det fortsatta arbetet. Planering för aktiviteter under 2020 har påbörjats tillsammans med Botkyrka kommun, som är samordnare för nätverket.

Under hösten 2019 har Trollhättans Stad varit delaktiga i nätverksträffar med myndigheten Delegationen mot segregation. Arbetet att minska och motverka segregation har med stöd av statsbidrag från Tillväxtverket under 2019 koncentrerats till insatser för barn, unga och unga vuxna i socioekonomiskt utsatta områden samt personer som står långt från arbetsmarknaden.

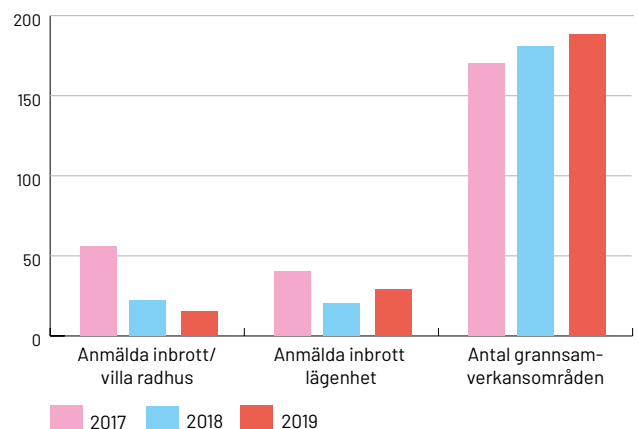
IT-guider på biblioteket har varit pågående under hela 2019 och visar på mycket goda resultat och effekter både för de nyanlända ungdomar som arbetar som IT-guider samt för de äldre som fått stöd och hjälp med digitala verktyg. Alla medarbetare i Trollhättans stad har erbjudits att gå en grundläggande utbildning i HBTQ-kunskap. Utbildningen berörde bland annat arbetsmiljö eftersom trygghet och inkludering på arbetsplatsen är viktig.

Brottsförebyggande arbete

I kommunens olika styrande dokument betonas vikten av trygghetsskapande åtgärder. Detta är frågor som inte hantteras enbart i den enskilda nämnden/förvaltningen utan kräver ett samarbete mellan olika verksamheter.

Trygghetsronder har genomförts under flera år och är en viktig del i det trygghetsskapande arbetet där människor får berätta vilka platser de upplever som trygga respektive otrygga och vilka önskemål om förändringar de har. Sedan 2017 genomförs trygghetsronder systematiskt och hela Trollhättan kommer att beröras. Arbetet beräknas pågå under de närmaste fem åren med två-tre områden per år. Det är trygghetsgruppen som är ansvarig för genomförandet.

Anmälda inbrott/antal Grannsamverkansområden

Hållbarhetsstrateg Anne Fagerberg utbildar tjänstemän och politiker om Barnkonventionen som blir lag 2020.

Under april 2019 genomfördes trygghetsronder i stadsdelarna Halvorstorp/Sandhem/Stavre och under oktober i Sjuntorp. Under 2019 startades sju nya Grannsamverkansområden och två upptaktsmöten genomfördes. Antalet trygghetsvandrare uppgick till c:a 70 och de genomförde mer än 60 organiserade trygghetsvandringar. I samband med det gemensamma Medborgarlöftet, tillfrågades medborgarna om vad man tyckte att polis och kommun behöver prioritera. Detta skedde både genom enkäter och direkt dialog med medborgarna. Synpunkter från c:a 1400 personer kom in. En utbildning inom ämnet genomfördes under året i Länsstyrelsens regi, tjänstepersoner från flera olika förvaltningar inom Trollhättans Stad deltog tillsammans med personal från polisen. Kunskap och erfarenhet från utbildningen kommer att ligga till grund för ett utvecklingsarbete under kommande år.

En kommun fri från våld

Med stöd från Länsstyrelsen i Västra Götaland har aktiviteter som syftar till kunskaphöjning, förändringsarbete och information genomförts.

Arbete mot våldsbejakande extremism

Staden har en samordnare för att driva och utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism (VBE). Kunskapsutbyte och omvärldsbevakning har skett bl. a. via Center mot våldsbejakande extremism (CVE), Länsstyrelsen i Västra Götaland samt polismyndigheten. En sammantagen lägesbild görs och ett dialogmöte med CVE och polismyndigheten har bidragit till utveckling och utökad lägesbild. Andra verktyg i skapandet av lägesbilden är stadens felanmälsystem och incident och rapporteringssystemet. En lägesbild behöver även grundas på samverkan med andra viktiga samhällsaktörer, däribland bostadsbolagen och delar av civilsamhället, därav har dialog och informationsträffar genomförts. En samverkan med Arbetsmarknads- och Socialförvaltningen har lett till nya riktlinjer på individnivå. En revidering av handlingsplanen påbörjades med bl. a. utgångspunkt från CVE's rekommendationer.

Barnrätt

Under året skärptes arbetet med konventionen om barns rättigheter. Trollhättans stad är representerade i Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) nätverk för barns rättigheter. SKR har tagit fram implementeringsnycklar för ett framgångsrikt arbete med att stärka barns rättigheter. En av dessa faktorer är att erbjuda kompetenshöjning. Utbildningshöjande insatser har erbjudits stadens nämnder. Stadens nämndsekreterare och administratörer deltog även i kunskaphöjande insatser och en översyn av tjänsteskrivelserna har gjorts. Elevskyddsombuden på stadens högstadieskolor har utbildats tillsammans med rektorerna. Representanter från samtliga förvaltningar ingår i en nybildad barnrättsgrupp och även den har fått kompetenshöjning. I samverkan med Vänersborg träffas samhällsbyggnadsförvaltningarna i ett erfarenhetsutbyte. Ett utbildningsmaterial har tagits fram för att erbjuda samtlig personal i staden kunskaphöjning.

Finskt förvaltningsområde

Trollhättans Stad är sedan 2012 del av det finska förvaltningsområdet. Det betyder att den finsktalande minoriteten har fått rättigheter utöver de som regleras i minoritetslagen. Förskoleverksamhet anordnas helt- eller delvis på finska. På en avdelning inom äldreomsorgens särskilda boende finns tvåspråkig personal. Inom hemtjänsten får alla som begär en finsktalande kontaktperson. Den tvåspråkiga träffpunkten på Blåvingen - Café Sinisiipi ger de finsktalande möjlighet att träffas, fika och bevista olika kulturella programinslag på både svenska och finska. Även träffpunkterna på Humlan och på Kronan har finskspråkiga aktiviteter. Genom samarbete med Folkets Hus visas finskspråkig film en gång per månad. Samråd med minoritetens föreningar sker kontinuerligt, och även ett öppet samråd riktat till hela minoriteten har genomförts.

Ekologisk hållbarhet

I den ekologiska hållbarhetsredovisningen redovisas endast några få delar av det miljöarbete som görs inom kommunstyrelse och övriga nämnder.

Miljöpolicy

”Trollhättans stad ska arbeta för en ekologisk hållbar utveckling där kretsloppstänkande och god hushållning med resurser ska vara ledstjärnan. Vi bygger ett samhälle för alla som bor och verkar i Trollhättan där miljö och människors hälsa främjas.”

Det innebär att:

- Bidra till att förverkliga de nationella **miljömålen**.
- Verka för att **ekosystemtjänster** integreras i beslut där så är skäligt.
- Målmedvetet arbeta för att vara en **förebild** som nyskapande och pådrivande i miljöarbetet.
- Sträva efter att bli bättre med särskilt fokus på att **minska utsläpp** av växthusgaser och miljö- och hälsofarliga ämnen.
- Ställa **miljökrav** på våra leverantörer, partners och oss själva, samt aktivt söka samverkan och samarbete inom miljöområdet, såväl inom som utom Trollhättans Stad.

Trollhättans Stads Miljöpolicy antogs i MRP 2016–2019.

I april antogs Strategin för ekologisk hållbarhet av kommunfullmäktige.

Strategi för ekologisk hållbarhet anger inriktningar och prioriteringar för Stadens arbete med ekologisk hållbarhet. Strategin består av elva ställningstaganden som ska bidra till att nå globala, nationella och regionala miljömål. Ställningstagandena är samlade under fyra rubriker:

1. Minskad klimatpåverkan och ren luft
2. Hållbar användning av vattenmiljöer
3. Hållbart brukande av skog och odlingslandskap
4. God boendemiljö och hållbar konsumtion

Möten genomförs allt mer via telefon eller skype istället för tjänsteresor. Resor till möten och konferenser ska ske och sker oftast med kollektivtrafik alternativt samåkning. Vid enstaka tillfällen används egen bil då användandet av kollektivtrafik medför alltför omfattande del av arbetstiden.

Successivt byts äldre maskiner ut mot nya med bättre miljöprestanda. Arbete pågår för att se över möjligheterna, om det är tekniskt möjligt enligt motortillverkarens krav, att helt gå över till HVO Bio-diesel som drivmedel på alla dieseldrivna fordon.

Metoder har tagits fram för att mäta matsvinnet i verksamheterna och sedan hösten kan matsvinnet dokumenteras digitalt (baserat på Livsmedelsverkets nationella mall för matsvinn). I genomsnitt har förskola, skola och omsorg sammanlagt ett svinn på 22% av serverad mat för år 2019. Generellt är matsvinnet som störst på skola och förskola, medan omsorgen har ett relativt lågt matsvinn. För att lyckas med att minska matsvinnet behöver nya arbetssätt och rutiner implementeras, tydligare kommunikation inom organisationen och ett ökat samarbete med andra förvaltningar.

På Trollhättans Stads konstgräsplaner vidtas åtgärder för att de svarta plastpartiklarna (granulatet) ska stanna kvar på planerna och inte hamna ute i naturen.

Hållbar användning av vattenmiljöer

4. Välmående sjöar och vattendrag
5. Hållbara och kretsloppsanpassade avlopps-lösningar

Med naturvårdsplanen, övriga artinventeringar och det årliga provtagningsprogrammet för kommunens sjöar och vattendragen finns ett bra underlag för att kunna bedöma tillståndet i miljön. Vid olika prövningar av planer och verksamheter begärs fördjupade underlagsinventeringar om det bedöms nödvändigt. Provtagningen av sjöar och vattendrag har genomförts.

Arbete pågår med utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp. Samarbetet med Trollhättan Energi ökar samsynen och arbetsprocessen effektiviseras.

LONA-projektet "Ängar i staden".

Utifrån den höga takten i samhällsbyggandet har skötselansvisningar för naturmarker och frågeställningar om artskydd, förekommit i betydande omfattning.

Inom LONA-projektet "Ängar i staden" har tre stycken ängar anlagts samt informationsskyltar och skötselplaner tagits fram.

Beachvolleyplanen på Dahlöfs mosse.

God boendemiljö & hållbar konsumtion

7. Hållbara och gröna tätorter
8. Goda förutsättningar för friluftsliv och rekreation
9. Hållbar konsumtion
10. Hög andel ekologiska livsmedel
11. Utbilda och lära för en hållbar utveckling

Det har framförallt satsats på Drottningtorget, Strandgatan, Dahlöfs mosse, Skoftebytorget, Myrtuveparken samt lekplatsen i Åsaka. Drottningtorget har färdigställts i sin helhet, Strandgatan har utvecklats ytterligare och vidare mot en sommargågata. Dahlöfs mosse har utvecklats för ytterligare lek och aktivitet och vad gäller lekplatser så har Skoftebytorget, Myrtuveparken samt Åsaka fått helt nya och utökade lekmiljöer.

Vad gäller ny och förbättrad belysning så har det satsats på Skoftebytorgets samt Myrtuveparkens lekplats samt i Skogshöjdsrondellen. Många nya belysningspunkter har även placerats ut i samband med projektet Sammankopplad stad

Under 2019 har de ekologiska inköpen minskat från 38,5% (2018) till 32,6% 2019. Minskningen har skett till förmån för att nå en budget i balans. Totalt sett är det tre enheter inom omsorgen som inte har nått upp till målet på 25% ekologiska inköp. Andelen svenskt kött var hela 95% och de etiskt märkta inköpen var 4,6%.

Kvalitet

”Trollhättans Stad arbetar målmedvetet för en god kvalitet i alla verksamheter som bygger på ständig förbättring, med fokus på dem vi är till för.

Kvalitetsarbetet handlar om att både säkra och utveckla arbetssätt och processer.

Det innebär att vi fortsätter göra det som fungerar och ger goda resultat och utvecklar det som kan fungera bättre.”

Så lyder inledningen av Trollhättans Stads kvalitetspolicy.

Trollhättans Stads verksamheter och tjänster har stor betydelse för våra kommuninvånare och företag. För att åstadkomma bra verksamhet och service krävs ett systematiskt utvecklingsarbete i verksamheterna. Nedan visas en sammanfattning av Öppna jämförelser och kommunens kvalitet i korthet.

Öppna jämförelser

Öppna jämförelser för socialtjänsten sätter fokus på att arbetet med brukarna sker med effektfulla metoder som har stöd i forskning och att samverka mellan olika berörda offentliga verksamheter sker för att åstadkomma bästa möjliga stöd. Merparten av öppna jämförelser inom socialtjänsten når mer än 60% positiva resultat. Den öppna jämförelsen av arbetet med våld i nära relationer når högsta resultat vilken även dess förstaplacering i Kvinnofridsbarometern 2019 också visar.

I Trollhättans kommunala grundskolor klarar fler flickor än pojkar att få lägst betyget E i svenska (96,9 % jämfört med 91,4 %) i årskurs 6 (åk 6). Resultatet totalt är något högre än för riket. I matematik når en högre andel pojkar lägst betyget E, 86,3% och flickor 82,5% i åk 6. Totalt ligger resultaten under rikets snitt. Under åren 2013–2019 har andelen flickor i åk 6 med lägst betyg E i matematik varit några procentenheter högre än pojkars i riket. Både pojkar och flickor följer dock en nedåtgående trend i riket som helhet.

Det sammanlagda meritvärdet för flickor i årskurs 9 (åk 9) sjönk något i jämförelse med 2018, från 233 till 228. Pojkars sammanlagda meritvärde höjdes från 205 till 208. Både flickors och pojkars resultat är lägre än rikets snitt. I riket är det genomsnittliga meritvärdet för flickor 238 och för pojkar 217.

Fler pojkar (72,9%) än flickor (67,3%) når kunskapskraven i alla ämnen i åk 9. Flickors resultat är under rikets snitt och pojkars resultat är något högre än riket. Den totala bilden för Sverige visar att det på kommunal nivå endast är i undantagsfall som pojkar klarar kunskapskraven i större utsträckning än flickor.

Pojkar är i något högre grad behöriga till yrkesprogram på gymnasiet än flickor. I riket som helhet är flickor behöriga till yrkesprogram i högre utsträckning än pojkar.

I Trollhättans gymnasieskolor tar fler män än kvinnor examen inom tre år 2019. Männens resultat har ökat sedan 2017. Den nedåtgående trenden sedan 2015 för kvinnor bromsade upp 2019 och vände något. Mäns resultat ligger över rikets och kvinnors resultat ligger under riket.

Skilnaden har ökat mellan andel män, 72,9%, och kvinnor, 60,9%, som tar examen inom 4 år för 2019. Kvinnors resultat är lägre än rikets och mäns är högre.

Inom Trollhättan uppnår en högre andel kvinnor grundläggande behörighet inom 3 år än män. Andel män som får grundläggande behörighet till högskola och universitet inom 3 år är i nivå med riket 2019. Kvinnor ligger däremot lägre än riket

Det är fler kvinnor än män som går direkt vidare till studier vid högskola/universitet och Trollhättans resultat är högre än riket för både kvinnor och män.

Andel kvinnor och män som studerar vid högskola/universitet 2 år efter fullföljd gymnasieutbildning är ungefär som rikets snitt.

Jämförelsen av vård- och omsorg om äldre som avser brukares upplevelse av särskilt boende visar att våra resultat fortfarande ligger lägre än genomsnittet för övriga kommuner. Männen är mer nöjda än kvinnorna med särskilt boende som helhet. Den totala nöjdheten med särskilt boende är den lägsta sedan 5 år tillbaka. Män är något mer nöjda med bemötandet än kvinnor (89% nöjda i jämförelse med 86 %). Den upplevda tryggheten totalt är den lägsta på fem år. Män upplever större trygghet än kvinnor 2019.

Nöjdhet med hemtjänst som helhet ligger på 88 % för män och 89 % för kvinnor. Resultaten är ungefär som genomsnittet för alla kommuner. Nöjdheten med bemötande har hållit en hög och jämn nivå de senaste fem åren. Kvinnor och män är i stort sett lika nöjda. Det totala resultatet är som genomsnittet för alla kommuner.

Kommunens kvalitet i korthet

Resultaten visar hur staden ligger till i jämförelse med 260 kommuner och utgår ifrån kommunfullmäktiges perspektiv. Nyckeltalen mäts i olika intervall, några vartannat år. Nyckeltalen är indelade i tre områden: barn och unga, stöd och omsorg, samhälle och miljö.

Resultatet varierar och Trollhättan befinner sig, för drygt 60 % av de nyckeltal som mäts, bland de 50% av kommunerna som ligger i mitten av resultaten. Staden ligger bland de 25 % kommunerna som har lägst resultat för nästan en tredjedel av nyckeltalen. Ett exempel på kommande utvecklingsarbete är att kommunen ska etablera ett kontaktcenter för att bättre hantera inkommande telefon- och e-postförfrågningar.

Resultat är indelat i tre grupper:

- Kommunerna med bäst resultat
(25% av kommunerna)
- Kommunerna med medelresultat
(50% av kommunerna)
- Kommunerna med sämst resultat
(25% av kommunerna)

Tom ruta innebär att området inte mätts alternativt att nyckeltalet bygger på eftersläpande statistik.

Andelen miljöbilar i organisationen får grönt ljus igen.
Foto: Anders Hammarstedt

Samhälle och miljö	2018	2019
Andel som får svar på e-post inom en arbetsdag		☐
Andel som via telefon får direkt svar på en fråga		☐
Upplevelse av ett gott bemötande vid telefonkontakt		☐
Delaktighetsindex	☐	
Andel som börjat arbeta eller studera efter deltagande i kommunens arbetsmarknadsverksamhet		☐
Andel elever på SFI som klarat minst två kurser (av nybörjare två år tidigare)		☐
Andel som börjat arbeta eller studera efter att ha lämnat etableringsuppdraget		☐
Företagsklimat (Insikt)		☐
Handläggningstid i antal dagar (median) från inkommen ansökan till beslut för bygglov		☐
Handläggningstid i antal dagar (median) från när ansökan är fullständig till beslut för bygglov för nybyggnad av en- och tvåbostadshus		☐
Insamlat hushållsavfall totalt, kg/person		☐
Andel miljöbilar i organisationen		
Andel ekologiska livsmedel		☐

Barn och unga	2018	2019
Antal inskrivna barn per årsarbetare i förskolan		☐
Kostnad för ett inskrivet barn i förskolan*		☐
Andel elever i åk 3 kommunala skolor som deltagit i och klarat alla delprov i svenska och svenska som andraspråk		
Andel elever i åk 6 kommunala skolor med lägst betyget E i matematik		
Andel elever i åk 9 kommunala skolor som är behöriga till yrkesprogram		
Andel elever i åk 9 hemkommun som är behöriga till yrkesprogram		
Andel elever i åk 9 som är nöjda med sin skola, kommunala skolor		☐
Kostnad i grundskolan F-9, kr per elev (hemkommun)*		☐
Andel gymnasieelever med examen inom 4 år, kommunala skolor		
Andel gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun		
Kostnad i gymnasieskola, kr per elev (hemkommun)*		☐
Aktivitetstillfällen för barn och unga 0-20 år i kommunala bibliotek		☐
Antal deltagartillfällen (7-20 år) i idrottsföreningar		☐
Elevplatser i kulturskola (andel av invånare 7-15 år)	21% (riket 22%)	☐

Nämnderna

Nämndernas verksamhetsredogörelser finns samlade i en särskild handling. I den redogör nämnderna inför kommunfullmäktige för fullgörandet av det uppdrag som nämnden genom budgeten fått, d v s utnyttjandet av anslagna medel och verksamhetens omfattning och måluppfyllelse i förhållande till givna uppdrag.

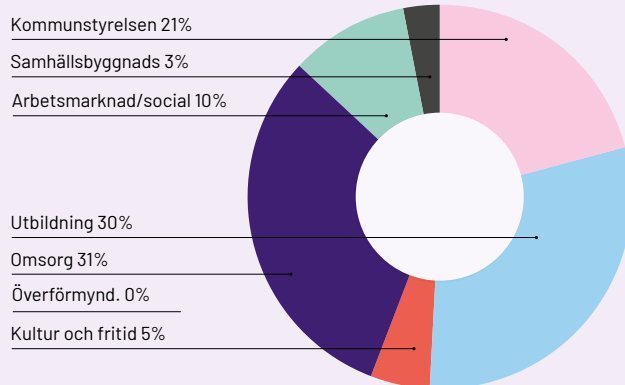
På efterföljande sidor finns en nämndsindelad redogörelse för Trollhättans Stads verksamhet.

Utbildningsnämnden	34
Kultur- och fritidsnämnden	37
Omsorgsnämnden	39
Arbetsmarknads- och socialnämnden	43
Samhällsbyggnadsnämnden	46
Kommunstyrelsen	49

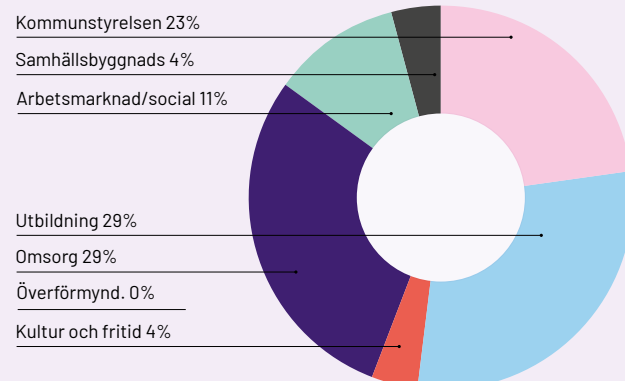
I tabellen nedan redovisas kostnader och intäkter per nämnd. Här framgår att utbildningsnämnden, omsorgsnämnden, kommunstyrelsen och arbetsmarknads- och socialnämnden svarar för 92 % av verksamheten.

Kommunstyrelsen finns bland de "största" nämnderna genom att den ansvarar för budgeten för de frivilliga skolformerna – ersättningen till Kunskapsförbundet Väst. Två tredjedelar av styrelsens verksamhet finns – genom ersättning till andra utförare – inom områdena utbildning, kultur, fritid, kommunikationer och räddningstjänst.

Nettokostnader fördelade per nämnds verksamhetsområde

Bruttokostnader fördelade per nämnds verksamhetsområde

Stöd och omsorg	2018	2019
Andel personer som upplever att livssituationen förbättrats efter kontakt med individ och familjeomsorg	☐	☒
Andel personer som inte återaktualiserats ett år efter att de haft försörjningsstöd	☒	☒
Väntetid från ansökan till beslut om försörjningsstöd	☒	☒
Kostnad individ- och familjeomsorg (kr/inv.)*	☒	☐
Kostnad för funktionsnedsättning totalt (borträknat ersättning från försäkringskassan), kr per invånare*	☒	☐
Väntetid från ansökan till första erbjudet inflyttningsdatum till särskilt boende, genomsnitt	☐	☒
Antal personal som besöker en äldre person med beviljad hemtjänst under 14 dagar	☐	☒
Kvalitetsaspekter inom särskilda boenden	☐	☒
Andel som är nöjda med sitt särskilda boende	☒	☒
Andel som är nöjda med sin hemtjänst	☒	☒
Kostnad för äldreomsorg, kr per invånare som är 80 år och äldre*	☒	☐

*) Färgsättningen utgår ifrån att låga kostnader är positivt.

Utbildningsnämnden

Ordförande: Sofia Andersson (S)

Betygsresultaten fortsätter att öka, men det är fortsatt stor variation mellan de olika skolorna. Skolverkets projekt Samverkan för Bästa Skola (SBS) har givit positiva resultat.

Utbildningsnämndens ansvarsområde är förskola, pedagogisk omsorg, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, fritidshem och skolformsövergripande verksamhet.

Ekonomi

Utbildningsnämnden redovisade 12,6 mkr högre kostnader än budget. Underskottet motsvarar -1,2 % relaterat till total nettobudget. Barn- och elevantalet blev fler än erhållen budget, vilket motsvarar 7,2 mkr av underskottet.

Resultat 2017-2019

Resultat mkr	2019	2018	2017
Intäkter	190,0	186,4	186,6
Kostnader	1 245,2	1 226,3	1 272,4
Budgeterade skattemedel	1 042,6	1 006,6	1 086,3
Budgetutfall	-12,6	-33,4	+0,4
Bruttoinvesteringar	4,5	5,4	8,1
Nettoinvesteringar	4,5	5,4	8,1

Nettokostnader 2017-2019

Nettokostnader mkr	2019	Budget	2018	2017
Förskola	340,7	331,0	334,2	359,6
Grundskola/Fritidshem	674,6	671,4	671,5	687,4
Skolformsövergripande verksamhet	21,2	21,8	13,0	22,9
Lednings- och stödverksamhet	18,7	18,4	20,6	15,9
Summa	1 055,2	1 042,6	1 039,9	1 085,8

Från och med 2018 har kostnader för måltider- och lokalvårdsverksamheten på 118,9 mkr överförts från förskola och grundskola till serviceförvaltningen.

Nämndens nettokostnader ökade med 1,5 %. Följande tabell visar den del av volymutvecklingen som beror på förändrade målgrupper:

Förändring 2018-2019

Förändring	Nettoökning	Målgruppsförändring
Förskola 1-5 år	1,9 %	0 %
Grundskola inkl särskola	0,4 %	1,7 %
Fritidshem 6-12 år		-1,5 %

Vidtagna åtgärder har medfört att nettokostnaderna per barn inom förskolan är lägre än löne- och prisuppräknings och inom grundskolan har nettokostnaden per elev minskat mot föregående år.

Förskola och pedagogisk omsorg redovisade ett underskott på 9,7 mkr. Det är framförallt ett underskott på enheterna vilket beror på höga personalkostnader i förhållande till ersättning per barn. Dock har de totala personalkostnaderna minskat, främst under hösten. För att mildra underskottet har uppdragsersättningen sänkts till följd av ett ökat antal barn i jämförelse med budget.

Förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshem redovisade 3,2 mkr högre kostnader än budget. Verksamhetens underskott på enheterna är som för förskoleverksamheten hänförlig till höga personalkostnader i förhållande till ersättning per elev. Trots att personalkostnaderna under hösten minskat är det inte tillräckligt för att kompensera underskottet som byggts upp under våren.

Skolformsövergripande verksamhet redovisade ett överskott om 0,6 mkr. Överskottet grundas i svårigheten att bemanna vakanta psykologtjänster samt kostnadsrestriktivitet under året.

Ledning och stödverksamhet redovisade 0,3 mkr högre kostnader än budget på grund av högre kostnader för politiska arvoden än budgeterat.

Året som gått

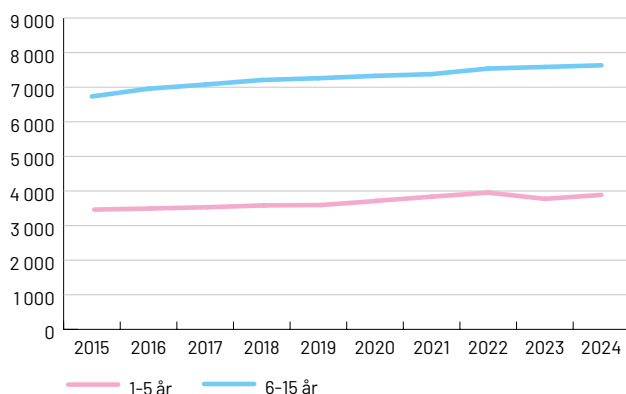
Att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet inom förvaltningen har varit i fokus under en längre tid och har förstärkts av utbildningssatsningen *Systematiskt kvalitetsarbete med fokus på analys* som genomförts med stöd av Karlstads universitet, inom ramen för Skolverkets projekt, *Samverkan för bästa skola* (SBS). Insatsen som helhet bedöms i hög grad stärkt organisationens kvalitetsarbete och förmåga att låta undervisningens resultat ligga till grund för skolutvecklingen.

Elever och barn i skola och omsorg 2017-2019

Elever och barn i skola och omsorg	2019	2018	2017
Antal elever grundskola	7 281	7 157	7 050
Antal barn 1-5 år förskola och pedagogisk omsorg	3 131	3 138	3 064
Antal barn 6-12 år fritidshem och pedagogisk omsorg	2 874	2 916	2 797

I juni 2019 presenterades skolsegregationsutredningen som förvaltningen fick i uppdrag att genomföra 2018. Med utredningen som utgångspunkt pågår ett fortsatt arbete med att vidare utreda och samla in förslag på eventuella förändringar för att minska skolsegregationen.

Elev/barnutveckling

Elevutveckling 2015–2019 utfall och 2020–2024 prognos.

Personalpolitiska insatser har skett utifrån fastställd kompetensförsörjningsplan och ger ett försiktigt positivt resultat. T.ex. har personalomsättningen minskat i hela förvaltningen och också märkbart inom de skolor som har särskilt svåra förutsättningar. Vissa enheter har dock fortsatt svårt att anställa utifrån behovet av legitimerad personal, så som lärare och specialpedagoger.

Förskola

Utbildningsförvaltningen och förskolorna Fölet, Tistelstängen, Vällingklockan, Blåvingen och Myrtuvan har sedan 2018 gått in i ett tvåårigt samarbete med Skolverket inom projekt SBS/förskola. Utifrån erfarenheterna från SBS/grundskola har förvaltningsledningen utvidgat insatserna att omfatta fler och ibland alla enheter, då kvalitetsarbetet påvisat att behoven på flera enheter varit likartade. Insatser med stöd av SBS/förskola startade våren 2019 med syfte att stärka hela ledningsorganisationen till stöd för enheternas kvalitetsarbete. Nyckelpersoner (förskolelärare med särskilt ansvar i förskolans utvecklingsorganisation) har utsetts på samtliga enheter och utbildas för att stödja rektorers arbete med att leda förskolans systematiska kvalitetsarbete.

Under 2019 stod förskolan Gulsparven och Lindåsen klara, båda med fyra avdelningar vardera. Verksamheten flyttade ut ur förskolan Skogsbacken och barnen placerades på förskolan Maskrosen. Även förskolan Stridbergsgården lämnade sina lokaler och barnen placerades på förskolorna Källstorp och Lyckan. Förskolan Björnen flyttade sin verksamhet till förskolan Solstrålen. Förskolan Vällingklockans första etapp med fyra avdelningar stod klar under året och byggnation av förskolan Loket på Innovatum påbörjades.

Under höstterminen förändrades arbetssättet när det gäller modersmålsstödet och att utveckla barns flerspråkighet i förskolan. All personal i förskolan ska medvetet arbeta med att stötta barnens språk- och identitetsutveckling i de dagliga verksamheterna oavsett barnets modersmål och ålder.

Grundskola och fritidshem

Enligt betygsresultaten från våren 2019 var 81,8 % av eleverna i årskurs 9 behöriga till gymnasieskolan vilket är en ökning mot föregående år. Det genomsnittliga meritvärdet för årskurs 9 var 218,9 vilket är något lägre än fjolårets 220,3. Variationen är stor mellan skolor när det gäller både gymnasiebehörighet och meritvärde.

Den treåriga satsningen SBS/grundskola som startade 2016, avslutades i januari 2019. Det är utbildningsförvaltningen och skolorna Kronan F-9, Lextorpsskolan F-6, Sylteskolan F-9 samt Fräsegårdsskolan F-6 som ingått i samarbetet. Insatserna har varit betydelsefulla för skolornas framsteg gällande högre kvalitet och målpuppfyllelse.

I samarbete med förskolan och inom ramen för förskolans samarbete med Karlstads Universitet och Skolverkets projekt SBS fortlöper arbetet med att stärka verksamheternas förbättringskapacitet. Nyckelpersoner (lärare med särskilt ansvar i skolans utvecklingsorganisation) har utsetts på samtliga enheter och utbildas för att stödja rektorers arbete med att leda skolans systematiska kvalitetsarbete.

Utvecklingsgruppen för information- och kommunikationsteknik har fortsatt arbetet med att skapa en likvärdighet gällande digitaliserad undervisning. För att stärka likvärdigheten pågår en process kring nyinköp av digitala verktyg.

Lyrfågelskolans fritids F-3 har under hösten flyttat in i förskolan Akvarellens tidigare lokaler. Björndalsskolans förskoleklassverksamhet tog över förskolan Björnens gamla lokaler. Således blev Björndalsskolan en F-2-skola och Paradisskolan en 3-9 skola. Även verksamheten med särskild undervisningsgrupp Lillegården flyttade in i lokaler på Björndalsskolan. Upphärads skola fick riva en av sina tillhörande byggnader under sommaren på grund av lokalernas dåliga skick. Därav fick förskolelokalen Lindåsen tillfälligt börja användas som grundskolelokaler.

Målpuppfyllelse

Av de sju prioriterade målen bedöms två vara helt uppfyllda och fem delvis uppfyllda.

Målen som rör att barn/elever ska ges likvärdiga förutsättningar att nå så långt som möjligt i sin utveckling uppfylls delvis inom förskola och grundskola. De senaste åren finns en positiv trend med ökande resultat och kvalitet inom verksamheterna, men samtidigt ökar skolsegregationen. Det kvarstår utmaningar med att öka resultaten för elever vars föräldrar saknar eftergymnasial utbildning och elever med utländsk bakgrund. Det högst prioriterade arbetet är att skapa likvärdiga förutsättningar för alla barn och elever trots socioekonomiska skillnader.

Målen att alla barn/elever ska ha en lärandemiljö som främjar hållbarhet nås delvis inom förskolan och grundskolan. Fortsatt prioriteras att minska den problematiska frånvaron i förskola och skola. Även arbetet med att stärka studieron på många av stadens skolor behöver intensifieras. Skolorna med svårast förutsättningar har i många fall en god kvalitet på undervisningen, men lyckas trots detta inte kompensera för elevers olika för-

Utvecklingsgruppen för informations- och kommunikationsteknik har fortsatt arbetet med att skapa en likvärdighet gällande digitaliserad undervisning. Foto: Andreas Gleisner

utsättningar. Det kommer genomföras en fördjupad analys av orsaker och samband på huvudmannanivå med syfte att identifiera möjliga strategier för fortsatt utvecklingsarbete.

Målen att barn/elever och deras vårdnadshavare ska ges inflytande över och delaktighet i barnets/elevens lärande och utveckling uppfylls inom förskolan och grundskolan. Förskolan har rutiner för samverkan och fortlöpande dialog med vårdnadshavare om barns trivsel, utveckling och lärande. Grundskolan har ute på skolorna klassråd, elevråd samt utbildning för elevskyddsombud med hög kvalitet. Satsningar görs för att utveckla det formativa lärandet/bedömningen i syfte att öka likvärdigheten avseende elevers inflytande och delaktighet i sitt eget lärande.

Målet att de skolformsövergripande verksamheterna ska stödja huvudprocessen lärande, omsorg och fostran uppfylls delvis. Det har inletts ett arbete med att stärka de lokala elevhälsoteamerna och fördjupad nulägesanalys av elevstöd. Utmaningar kring elever med problematisk frånvaro kvarstår och arbetet utvecklas ständigt för att i högre grad stödja eleverna och öka möjligheten till återgång i skolan. Skolornas rutiner och processer kring det lokala elevhälsoarbetet behöver utvecklas för ökad likvärdighet i stadens skolor.

Investeringar

Nettoinvesteringarna uppgick till 4,5 mkr.

Framtid

För att hantera problematiken med segregation och social utsatthet behövs satsningar som skapar likvärdiga förutsättningar för alla barns och elevers lärandemiljö. Arbetet för att stärka undervisningens resultat för barn och elever med mindre gynnsamma förutsättningar behöver fortlöpa med fokus på att utveckla undervisningskvaliteten och verksamheternas kompensatoriska arbete. Den stora utmaningen är att hitta former för organisationen som långsiktigt ökar likvärdigheten, minskar skolsegregationen samt ökar förutsättningarna för kompetensmässig och ekonomisk hållbarhet.

Det fortgår ett arbete med kompetensförsörjning inom alla verksamheter för ökad kvalitet. Verksamheterna får således fortsatt stöd i rekryteringsarbetet och kring strategier för att

behålla personal i enlighet med kompetensförsörjningsplanen.

Under kommande år slutförs satsningen kring förskolans kvalitetsarbete inom ramen för SBS.

Statsbidragen har utgjort cirka 10 % av förvaltningens budget men minskar nu i omfattning. En omställning behöver göras för att möta en minskad budget och organisera verksamheten utifrån minskade resurser.

I juni 2020 beräknas både den nya Sylteskolan och förskolan Vällingklockan med åtta avdelningar stå klara. Förskolan Loket beräknas kunna ta i mot barn från och med oktober.

Nyckeltal 2017-2019

Nyckeltal	2019	2018	2017
Förskola			
Antal årsarbetare med högskoleexamen	287	305	294
Antal inskrivna barn/årsarbetare		5,5	5,2
Frisktal för personal	49	54	57
Andel vårdnadshavare som är nöjda med verksamhetens kvalitet		87	87
Andel vårdnadshavare som upplever att de har inflytande och delaktighet		83	83
Nettokostnad/barn	114 733	117 658	125 100
Grundskola			
Andel elever i årskurs 9 med behörighet till yrkesprogram GY	82	79	79
Andel närvarande elever	89	89	89
Andel legitimerade lärare	69	72	73
Andel elever som upplever sig har inflytande och delaktighet i verksamheten		58	58
Andel elever som upplever att verksamheten präglas av tillit och höga förväntningar.		74	74
Nettokostnad/elev grundskola	76 419	78 149	79 928
Skolformsövergripande			
Andel nöjda mottagare av tjänster från skolformsövergripande verksamheterna		90	90

Nettokostnader per barn och elev minskar mellan 2017 och 2018 då kostnader för måltids- och lokalvårdsverksamheten överförts tills serviceförvaltningen.

Kultur- och fritidsnämnden

Ordförande: Peter Johnsson (S)

Satsningarna på kultur och fritidsaktiviteter är ett viktigt medel för långsiktig social hållbarhet.

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för att se till att invånarna erbjuds en positiv kultur- och fritidsverksamhet av god kvalitet.

Ekonomi

Kultur- och fritidsnämndens kostnader har varit 0,6 mkr lägre än budget. Nettokostnadsökningen jämfört med 2018 är 3,5%.

Resultat 2017-2019

Resultat, mkr	2019	2018	2017
Intäkter	28,5	31,7	27,6
Kostnader	191,2	189,1	182,8
Budgeterade skattemedel	163,3	158,7	155,6
Budgetutfall	+0,6	+1,3	+0,4
Bruttoinvesteringar	16,0	30,7	25,9
Nettoinvesteringar	16,0	29,5	24,3

Nettokostnader 2017-2019

Nettokostnader, mkr	2019	Budget	2018	2017
Kulturverksamhet	69,6	70,1	68,3	69,5
Fritidsverksamhet	67,5	66,9	64,1	61,0
Föreningsstöd	18,8	19,0	18,6	18,0
Lednings- och stödverksamhet	6,8	7,3	6,4	6,8
Summa	162,7	163,3	157,5	155,2

Restriktivitet vid inköp samt lägre personalkostnader för Krokan Kulturhus som under året avvecklade caféet vid Mötesplatsen, innebär ett överskott för kulturverksamheten.

Inom fritidsverksamheten har oförutsedda kostnader för fritidsanläggningar så som takras i Sjuntorps simhall, vattenskada vid Edsborg och blixtnedslag på Slättberghallen medfört ett underskott.

Året som gått

Arbetet inom området jämlikhet och demokrati intensifierades, där samtliga verksamheter präglades av bred samverkan mellan förvaltningarna och bolag. Under året har fokus varit på teman och insatser inom heder, machokultur, genusfrågor och jämställdhetsnormer.

Under året färdigställdes Sjuntorps sim- och idrottshall med förbättringar för personer med funktionsnedsättning, en multiarena för spontanidrott i Upphärad, ombyggnation av hockeyrink i Norra Björke för multianvändning samt konstsnöanläggningen etapp 1 innefattande ett självförsörjande vattensystem.

Det finns ett hundratals arrangemang och event för alla åldrar som har lockat mycket publik med publikrekord för bland annat Blå Natten. Novemberfestivalen har under året utvecklats till en internationell festival.

Satsningar på konst i den offentliga miljön har fortsatt med nya verk vid Innovatum och resecentrum. För att öka tillgängligheten för invånare och besökare har det tagits fram en folder/karta på svenska och engelska med bilder och information om stadens offentliga skulpturer.

Stora insatser för att öka digital delaktighet har genomförts där invånarna bland annat erbjudits IT-handledning samt drop-in för nedladdning av e-böcker och talböcker. Projektmedel har möjliggjort att nyanlända gymnasieungdomar arbetat som IT-guider på biblioteket där de hjälpt äldre personer att få mer digital kompetens, vilket medfört ett spännande generations- och kulturmöte.

Satsningen på en avgiftsfri sommarkulturskola har kunnat genomföras med en tydlig ökning från föregående år. Det har även beviljats 40 stycken ansökningar för nyttjande av de statliga pengarna för gratis lovaktivitet, vilket omfattat extraöppet på fritidsgårdar, lekplatsarrangemang och sommarverksamhet vid Åker i Innovatums regi.

Lokalvårdspersonalen har flyttats och tillhör numera Serviceförvaltningen.

Tillbud har ökat angående ökad upplevd social oro i samhället och under året har det periodvis tillsatts extra bemanning och/eller ordningsvakter.

Nyckeltal 2017-2019

Nyckeltal	2019	2018	2017
Kulturverksamhet			
Antal deltagare i N3 kulturskolas verksamhet	2 308	2 245	1 459
Procentuell andel pojkar/ flickor i N3 Kulturskolas avgiftsbelagda verksamhet	35/65	34/66	33/67
Kronan; antal bokningar i lokaler (samtliga)	1 009	1 571	1 179
Bibliotek (samtliga) antal besök fysiska och digitala (tusental)	522	517	527
Konsthallen antal besökare	7 695	7 410	9 745
Fritidsverksamhet			
Slättbergshallen säsong antal veckor A/B/C-hallen	22/30/12	22/30/12	22/30/12
Antal bad i Sjuntorps simhall	32 767	28 313	33 459
Antal besökare (samtliga) på fritidsgårdarna	1 266	1 414	1 428
Antal öppet timmar efter 14.00 vardagar samt helg - fritidsgårdar	229,5	261,5	261
Föreningsstöd			
Antal deltagartillfällen idrott (tusental)	294,1	308,1	305,5
Antal medlemmar i bidragsberättigad ålder	10 577	11 107	11 694
Procentuell andel pojkar/flickor i bidragsberättigad ålder som det söktes bidrag för, samtliga föreningar	56/44	58/42	61/39

Måluppfyllelse

Av nio prioriterade mål är åtta helt uppfyllda och ett delvis uppfyllt.

Målen för jämlika och jämställda livsvillkor inom föreningsstöd är delvis uppfyllt. Andelen flickor som deltar i idrottsföreningarnas aktiviteter fortsätter att öka men når inte upp till målsättningen. Inom kulturverksamheten har antalet flickor på Kronan fritidsgård ökat efter medvetna satsningar. Mångspråks- och tillgänglighetsarbete för nyanlända och äldre har utvecklats.

Målen att stärka kommunens attraktionskraft, tillväxt och utveckling uppfylls inom kulturverksamheten, fritidsverksamheten och föreningsstödet. Det finns ett stort och varierat utbud av aktiviteter/arrangemang för att nå stadens alla invånare. Alla verksamheter arbetar aktivt för att kommunicera utbudet, bland annat via sociala medier, för att sätta Trollhättan på kartan.

Målet att stimulera och medverka till ökad delaktighet och inflytande uppfylls inom kulturverksamheten, fritidsverksamheten och föreningsstödet. Det pågår ett aktivt arbete för att finna nya former och forum där invånare kan göra sin röst hörd. Fortsatta insatser för demokratiarbete samt kunskap inom information och källgranskning pågår, för att möta behovet.

Investeringar

Nettoinvesteringarna uppgick till 16 mkr. Sjuntorps sim- och idrottshall med ny handikappanpassad entré, hiss till källarvåning samt ett tredje omklädningsrum, färdigställdes. Ett omtag pågår vid ombyggnation av Slättbergshallen då det första anbudsförfarandet var för högt, byggstart planeras sommaren 2020, vilket är största anledningen till att utfallet blev lägre än budget.

Nettoinvesteringar 2019

Nettoinvesteringar, mkr	Budget	Red	Avv
Slättbergshallen ombyggnation	13,6	1,3	12,3
Sjuntorp omkläd. personal	4,1	3,9	0,2
Konstsnöspår	2,5	3,6	-1,1
Aktivitetsyta Upphärad	1,5	1,7	-0,2
Övrig	7,3	5,5	1,8
Summa	29,0	16,0	13,0

Framtid

En av de största utmaningarna är att göra samtliga verksamheter tillgängliga för invånarna. Ny informationsteknik medför nya utmaningar att nå ut till stadens alla invånare utan att invånare med brist på digitala kompetenser lämnas utanför. Biblioteken och N3 ligger i framkant med arbetet men utvecklingstakten behöver öka ytterligare. För att utveckla dialogen med stadens invånare behöver en kombination av mötesforum tillsammans med digitala enkäter och personalens erfarenheter kombineras och analyseras.

Det ligger fortsatt fokus på genusfrågorna där dialogen är ständigt pågående för att pröva former och kritiskt granska arbetet utifrån olika perspektiv. För att fortsatt öka andelen flickor som deltar i idrottsföreningarnas aktiviteter fortsätter enheten att arbeta tillsammans med föreningslivet för att förbättra resultatet.

För att möta förändringarna i omvärlden behöver förändringstakten inom verksamheterna skarpas och mer utvecklade analyser. Arbete inom området har redan påbörjats med bland annat framtagandet av en ny frilufsplan för att säkerställa naturnära rekreationsområden i en växande stad.

Det är en stark tillväxt inom barn- och ungdomsgrupperna och framförallt i Trollhättans södra och centrala stadsdelar, som genom sin socioekonomiska sammansättning är extra beroende av de offentliga insatserna.

Omsorgsnämnden

Ordförande: Lena Hult (S)

Fortsatt fokus på att sänka kostnaderna för att få en ekonomi i balans.

Nämnden ansvarar för stöd till äldre och handikappade, hälso- och sjukvård, samt omsorger till funktionsnedsatta.

Ekonomi

Nämnden redovisar 34,7 mkr högre kostnader än budget. Underskottet kan framförallt hänföras till hemtjänst och boende inom enheterna för vård och omsorg, samt nämndsanslaget för personlig assistans.

Resultat 2017-2019

Resultat, mkr	2019	2018	2016
Intäkter	189,0	192,9	228,4
Kostnader	1276,6	1231,0	1244,8
Budgeterade skattemedel	1052,9	1017,0	1003,5
Budgetutfall	-34,7	-21,1	-12,9
Bruttoinvesteringar	12,5	10,7	4,0
Nettoinvesteringar	12,5	9,6	4,0

Nettokostnader 2017-2019

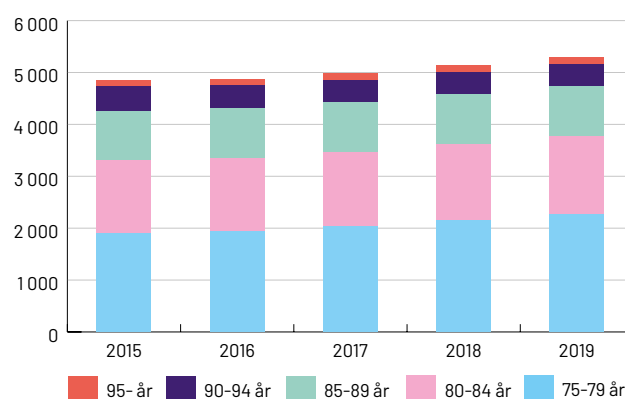
Nettokostnader, mkr	2019	Budget	2018	2017
Vård och omsorg	675,9	665,2	655,1	669,2
Omsorg för funktionsnedsatta	316,5	291,9	298,2	268,8
Social psykiatri	54,4	57,9	52,7	54,5
Lednings och stödverksamhet	40,9	37,9	32,0	23,9
Summa	1087,6	1052,9	1038,1	1016,4

Från och med 2018 har kostnader för måltider- och lokalvårdsverksamheten på 34,5 mkr överförts till serviceförvaltningen.

Vård och omsorg redovisar 10,6 mkr högre kostnader än budget.

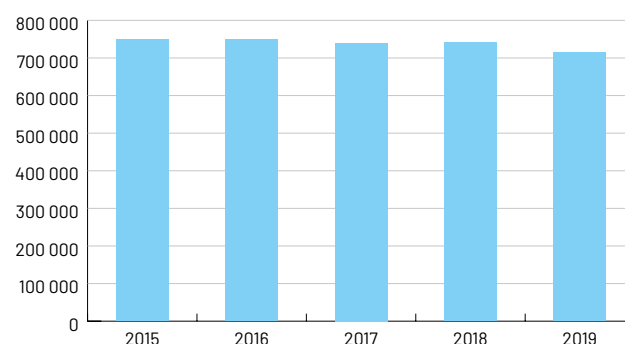
Nämndsanslagen redovisar 16,2 mkr lägre kostnader än budget. Merparten av överskottet kan hänföras till omsorgsboendena. Köerna minskade kraftigt och endast två av fyra avdelningar har öppnats på Lextorpsvägen. Därtill redovisas överskott för avgifter.

Demografisk förändring

Förändringarna i demografin innebar beräknat utifrån behovsmodellen en ökning av 18 vårdtagare. Det är främst fler invånare i åldersgruppen 80-84 år, som fått genomslag. Sett till helåret 2019 motsvaras det inte av någon verklig volymökning i verksamheten. Från och med andra halvåret ökade dock hemtjänsttimmarna och vid utgången av 2019 var nivån högre än 2018.

Timmar hemtjänst snitt/månad

LSS-boendet i kvarteret Gulspårven invigs. Foto: Jonathan Hjort

Enheterna redovisar ett resultat på minus 26,8 mkr. Största underskotten ligger inom hemtjänst och boenden. Enheterna har fortsatt svårt att tillfylla, utnyttja den övertaliga tid som uppkommit på grund av rätt till heltid. Bortfallande statsbidrag på 11 mkr har också bidragit till att försämra resultatet. Ekonomin har dock utvecklats bättre andra halvåret.

Nyckeltal 2017-2019

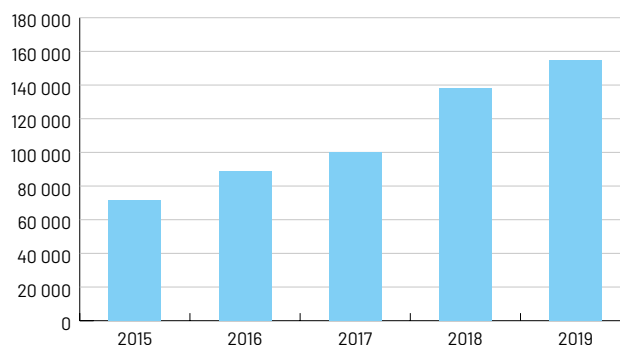
Nyckeltal	2019	2018	2017
Vård och omsorg			
Timmar i hemvård snitt per månad	59 562	61 705	61 627
Kostnad per brukare i hemvård, tkr	168	170	168
Antal gruppboendestplatser	440	443	443
Kostnad per plats i gruppboende, tkr	550	513	534
Andel brukare som är nöjda med hemvården %	89	88	85
Andel brukare som är nöjda med gruppboende %	66	73	72

Omorganisationen 2018 som innebär att livsmedelsproduktionen flyttade till serviceförvaltningen, resulterar i lägre brukar- och platskostnader då kostnaden redovisas direkt på serviceförvaltningen, utan att fördelas vidare till vård och omsorg. Det stör jämförelsen mellan 2017 och 2018.

Omsorg för funktionsnedsatta redovisar 24,6 mkr högre kostnader än budget.

Nämndsanslaget redovisar ett underskott -18,5 mkr. Fortsatt ökning av LSS-timmar som är ett kommunalt ansvar har inte kunnat hanteras inom budget. Avslag på statsbidrag från migrationsverket, samt sanktionsavgifter bidrar ytterligare till underskottet.

Timmar personlig assistans enligt LSS

Enheterna redovisar ett resultat på minus 6,0 mkr, vilket är hänförligt till köpta platser.

Nyckeltal 2017-2019

Nyckeltal	2019	2018	2017
Omsorg för funktionsnedsatta			
Kostnad per plats i boende, tkr	736	808	811
Kostnad per brukare personlig assistans, tkr	551	524	440
Kostnad per brukare daglig verksamhet, tkr	139	131	139
Antal köpta platser (snitt per månad)	14	11	17
Antal brukare som flyttar till eget boende	0	0	2

Omorganisationen 2018 stör kostnadsjämförelsen, se vidare vård och omsorg.

Socialpsykiatri redovisar 3,6 mkr lägre kostnader än budget.

Nyckeltal 2017-2019

Nyckeltal	2019	2018	2017
Socialpsykiatri			
Kostnad per plats i boende, tkr	471	476	487
Kostnad per brukare boendestöd, tkr	132	132	-
Antal brukare som flyttar till eget boende	1	1	2
Antal köpta platser (snitt per månad)	4	3	6

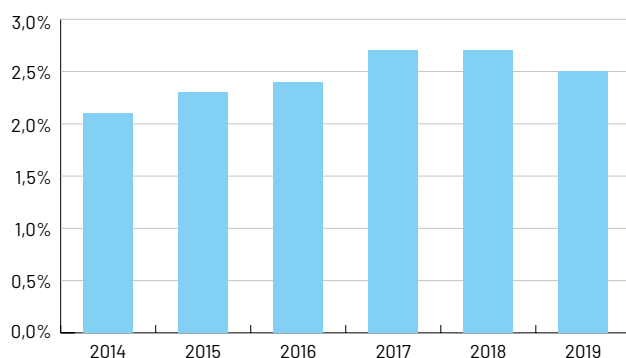
Året som gått

Via finansiering från Vinnova som är ett statligt verk för innovationssystem har en kartläggning gjorts av områden där välfärdsteknik kan införas inom omsorgsboendena.

Deltagandet i Icare4 har bidragit till kunskap och test av nya innovativa metoder för att göra medarbetare och brukare delaktiga i införandet och användning av digital teknik.

Ernst & Young genomförde en genomlysning av omsorgsförvaltningens ledning och styrning. Bakgrunden är att underskott redovisats flera år i följd. Genomlysningen mynnade ut i ett antal rekommendationer till förbättringar, vilket förvaltningen fått i uppdrag att genomföra.

Sjuklörens andel av personalkostnaderna

Stort fokus har legat på att sänka kostnaderna och komma till rätta med underskotten. Arbete med schemaoptimeringen har fortsatt. Alla enheter har arbetat med att sänka sjukfrånvaron och minska kostnaderna för övertid och extern bemanning.

I början av året invigdes det nybyggda vård- och omsorgsboendet på Lantmannavägen 102. Boendet har 45 platser. Brukare flyttades från boendet Klockan och boendet på Lextorpsvägen 11. Efter omfattande renovering åter öppnades boendet på Lextorpsvägen 11, där 18 av möjliga 36 platser öppnades då efterfrågan på boendeplatser sjunkit kraftigt.

Alla medarbetare i hemtjänsten har försetts med mobila lösningar kring dagsplanering, insatsregistrering och åtkomst till genomförandeplaner och dokumentation genom mobilen.

Brukare i hemtjänsten med beviljade insatser för matinköp har ställt om till e-handel.

En rutin har tagits fram för fallprevention i hemmet och inom vård- och omsorgsboende. Ett pilotprojekt som utgår från teamet runt varje brukare påbörjas 2020.

Byggnation av nytt psykiatriboende på Stenrösevägen har påbörjats och förväntas vara färdigt för inflyttning under hösten 2020.

Införandet av kontaktpersons team inom omsorg för funktionsnedsatta har inneburit ökad trygghet för de boende och dess anhöriga. Insatser har gjorts för att motivera till träningslägenheter. Media poolen som är ett pedagogiskt verktyg har använts på husmöten och enskilt kring olika teman, fritidsaktiviteter mm.

Den nya organisationen för personlig assistans har fallit väl ut. Brukarna är nöjda och budgeten är i balans.

Under sommaren öppnades ett nytt LSS-boende på Furu-lundsvägen med 10 platser. Projekteringen påbörjades kring två LSS-boenden, Humlevägen 34–38 med planerad inflyttning våren 2020.

Mer restriktiva bedömningar från försäkringskassan har inneburit att antalet personer med assistansersättning som får avslag vid omprövningar ökar. Det har inneburit att personer med omfattande behov av hjälp istället ansöker hos kommunen om biträde av personlig assistans enligt LSS.

Arbete har bedrivits inom omsorg för funktionsnedsatta med att implementera värdegrunden och socialpedagogiken i flera verksamheter. Arbetet kommer att fortsätta under 2020.

Pedagogiska enheten har startat utbildningar i barnkonventionen samt kring orosanmälan i övriga verksamheter inom omsorg för funktionsnedsatta.

Måluppfyllelse

Av nio prioriterade mål är sex helt uppfyllda och två delvis uppfyllda. Utmaningarna är störst inom vård och omsorg. Socialpsykiatri och omsorg för funktionsnedsatta har full måluppfyllelse.

Målen om delaktighet är uppnådda inom omsorg för funktionsnedsatta och socialpsykiatri. För socialpsykiatri visar egenkontrollen på en god delaktighet i genomförandeplaner. Omsorg för funktionsnedsatta har en hög andel brukare som har aktiviteter utanför boendet varje vecka.

Inom vård och omsorg, som har en bit kvar till målet, är det framförallt för brukarna i särskilt boende som måluppfyllelsen är låg, även om det förbättrats något. Ytterligare insatser för att höja måluppfyllelsen kommer att genomföras.

Målen som handlar om sociala sammanhang, såsom möjlighet till sysselsättning, arbete och fritid, är uppfyllda inom omsorg för funktionsnedsatta och socialpsykiatri. Sysselsättningscoacherna har kontakt med drygt 60 brukare varav 25 personer är igång med regelbunden sysselsättning i någon form. Det är en ökning från föregående år. Vård och omsorg har fortfarande inte nått upp till målnivån. Det är framförallt för brukarna i särskilt boende som måluppfyllelsen är låg.

Målet riktat mot barnperspektivet är uppfyllt inom både omsorg för funktionsnedsatta och socialpsykiatri. Utbildningar har genomförts och rutiner har setts över.

Målet om god boendemiljö i särskilt boende är långt ifrån uppfyllt. Brukarna är inte nöjda med sina rum. De är inte heller nöjda med gemensamhetsutrymmena eller utomhusmiljön. För att avsevärt höja nöjdheten behövs insatser i form av om- och byggnation. Dessa åtgärder är kostsamma och tar lång tid att genomföra och därför kommer det att ta tid att nå upp till målsättningen.

Det första spadtaget tas för LSS-boendet på Hagtorsstigen. På plats för att sätta spaden i jorden är Urban Blom, VD Eidar, Ingrid Andersson enhetschef omsorgsförvaltningen Trollhättan Stad samt Peter Lundgren, arbetschef för MVB Astor Bygg AB. Foto: Jonathan Hjort

Framtid

Arbetet med en ekonomi i balans kommer att fortsätta. Effektiv schemaläggning, minskning av övertid och timvikarier samt sänkt sjukfrånvaro kommer vara i fortsatt fokus.

Inom vård och omsorgsboendena har flera nya fokusområden tagits fram med syftet att förbättra arbetssätt tydliggöra struktur och öka anhöriga och brukares upplevelse av kvalitet i verksamheten. Hemtjänsten kommer fortsätta arbetet med att hitta nya lösningar som kan ge bästa möjliga målpuppfyllelse till en lägre kostnad. Införandet av välfärdsteknik kommer att vara ett viktigt led i del i arbetet med att förbättra verksamheten.

Öppnande av nytt vård- och omsorgsboende med 45 platser på Hagtorsstigen 51 planeras till december 2020. I samband med det kommer de 20 platserna på Kastanjebacken flyttas dit. Därutöver kommer samtliga servicehus läggas ner 2020. Brukare kommer erbjudas första handskontrakt med Eidar.

Förstudie har startat avseende att flytta fyra traditionella LSS-boenden till Kastanjebackens lokaler. Inflyttning planeras till årsskiftet 2020/2021.

Den dagliga verksamheten enligt LSS på Dannebacken kommer att fortsätta att utvecklas under 2020. En genomlysning kommer ske av aktiviteter, lokaler samt personalens arbetssätt. Syftet är att kunna erbjuda fler aktiviteter samt öka brukarnas möjlighet till delaktighet. Antal deltagare inom daglig verksamhet förväntas öka under kommande år.

Omsorg för funktionsnedsatta kommer arbeta med att kvalitetssäkra den sociala dokumentationen genom att öka den enskildes delaktighet i genomförandeplanen. Ett delaktighetsforum kommer inrättas där några personer med biståndsinsats blir inbjudna.

Under 2020 kommer det att genomföras ett pilotprojekt gällande kost och hälsa. En integration kommer att ske ur ett brukarperspektiv kopplat till ett personalperspektiv, genom gemensamma aktiviteter.

Då kostnaderna för omsorgsresor är höga kommer dessa att utredas och samordnas under 2020.

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Ordförande: Lars-Gunnar Andersson (S)

Ett intensivt och utmanande år utifrån det tuffa ekonomiska läget.

Nämnden ansvarar för individ och familjeomsorg, arbetsmarknad/sysselsättning samt mottagande av nyanlända flyktingar och konsumentvägledning.

Ekonomi

Nämnden redovisar 13,9 mkr högre kostnader än budget. Netto minskade kostnaderna med 5 %. Utifrån de åtgärder nämnden vidtagit har kostnaderna kunnat sänkas för verksamheterna inom arbetsmarknad och HVB/institutionsplaceringar. Kostnaderna för familjehem ligger dock fortsatt kvar på en hög nivå, även försörjningsstödet visar underskott.

Resultat 2017-2019

Resultat, mkr	2019	2018	2017
Intäkter	151,4	190,8	243,0
Kostnader	493,5	550,6	582,1
Budgerade skattemedel	328,3	325,6	323,5
Budgetutfall	-13,9	-34,2	-15,6
Bruttoinvesteringar	0,1	0,4	0,7
Nettoinvesteringar	0,1	0,4	0,7

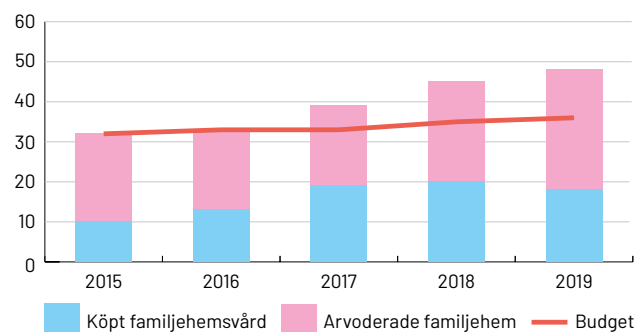
Nettokostnader 2017-2019

Nettokostnader, mkr	2019	Budget	2018	2017
Arbetsmarknad	35,2	40,2	45,0	44,2
Socialtjänst	285,1	262,2	293,7	273,2
Konsumentvägledning	2,3	2,6	2,4	2,6
Lednings och stödverksamhet	19,5	23,2	18,7	19,1
Summa	342,1	328,3	359,8	339,1

Arbetsmarknad och sysselsättning redovisar 5,1 mkr lägre kostnader än budget. Netto minskade kostnaderna med 22 %, relaterat till de åtgärder nämnden vidtagit för budgetanpassning.

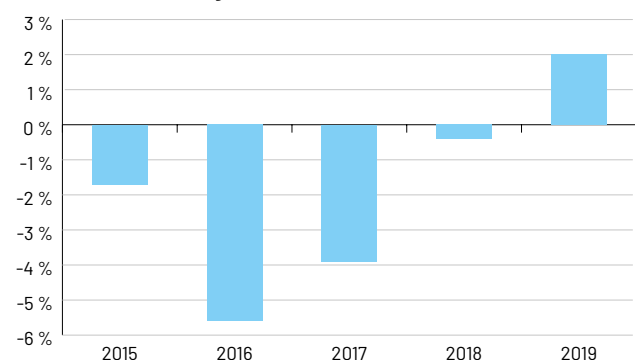
Socialtjänsten överskrider budgeten med 23,0 mkr. Familjehemsplaceringar svarar för 12 mkr och försörjningsstödet 8,1 mkr.

Bruttokostnad familjehemsvård, mkr

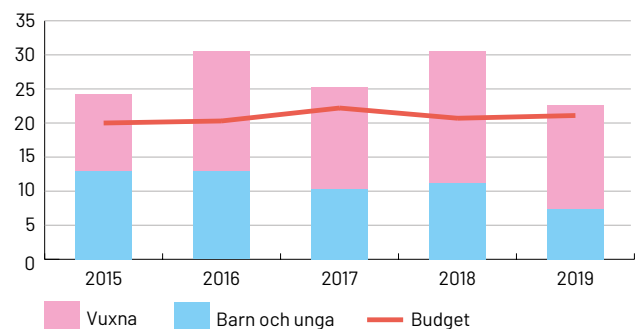
Kostnaderna för familjehem ökade med 9 % utifrån ökat behov av vårdformen.

Nettokostnadsutveckling ekonomiskt bistånd, %

Försörjningsstödet ökade med 2 %, vilket innebär att tidigare år med sjunkande kostnader är brutet. Antalet brukare har minskat vilket innebär ökad kostnad per individ.

Placeringskostnader institutionsplaceringar mkr, brutto

För HVB/institutionsplaceringar syns dock en kraftig minskning av kostnaderna.

Året som gått

Förändringstrycket har varit stort för att uppnå en budget i balans. Trots avveckling, nedskärningar och ambitionssänkningar på flera områden har det varit möjligt att bibehålla kontinuiteten i verksamheten. Utvecklingsarbetet har fortsatt och flera nya insatser har tillkommit. Digitalisering, ökat internt samarbete är andra åtgärder som vidtagits. Den köpta vården har varit i fokus. En genomlysning har gjorts både av placeringsformer och egna insatser på hemmaplan.

Sammanläggningen av två stora områden, socialt stöd och försörjning och arbetsmarknadsstöd har öppnat för nya sätt att bistå klienter som uppstår försörjningsstöd, att finna vägen till ett självständigt liv och egen försörjning.

Att försörjningsstödet inte minskar är en nationell trend och påverkas i första hand av externa faktorer. Segregation, arbetslöshet och utanförskap i samhället innebär ökat tryck på sociala verksamheter, inte minst försörjningsstöd. Det går heller inte att bortse från att neddragningarna inom arbetsmarknad och sysselsättning kan ha haft en inverkan.

Arbetsförmedlingens neddragningar har också haft en negativ effekt på försörjningsstödet och inneburit ett större kommunalt ansvar, både ur ett kostnadsperspektiv, och ett socialt perspektiv.

Beroendestöd har sedan sommaren tagit över åldersgruppen 18–20 år från familjestöd. Det innebär att myndighetsutövarna inom beroendestöd nu även hanterar ärenden i enlighet med LVU. Fokus har legat på att tillgodose den enskildes behov genom öppenvård på hemmaplan. Det intensiva arbetet har givit resultat, innebärande nästan en halvering av antalet placeringar.

Boendefrågorna har varit i fortsatt fokus. Samtliga områden har arbetat med frågan med mycket goda resultat. Riktlinjerna har förtydligats och det övergripande ansvaret har flyttats från ekonomienheten till arbetsmarknads- och socialt stöd.

Trots avveckling och nedskärningar ligger Trollhättan i framkant vad gäller arbetet med Våld i nära relationer. Kvinnofridsarbetet har lyfts internationellt och en av medarbetarna var nominerad till Childhoodpriset.

På kort sikt, har arbetet med budgetanpassningar gett önskat resultat och även drivit på utvecklingen. I beaktande av att besparings- och anpassningsåtgärder motsvarande 42,3 miljoner som vidtagits går det dock att se konsekvenser utifrån ökad belastning på personal, ökade väntetider för brukarna och försämrade möjligheter att möta upp deras behov. Det är i dagsläget svårt att bedöma de långsiktiga effekterna av anpassningarna.

Nyckeltal 2017–2019

Nyckeltal	2019	2018	2017
Arbetsmarknad/sysselsättning			
Antal personer som deltagit i arbetsmarknadspolitiska insatser	1 203	1 397	1 431
Antal ungdomar i arbetsmarknadspolitiska insatser	185	112	128
Antal personer som haft en anställning av arbetsmarknadspolitiska skäl.	410	502	504
Antalet personer i språkpraktik eller Instegsjobb (eller motsvarande)	147	124	79
Socialtjänst			
Andel (%) av befolkningen som uppburit försörjningsstöd	5,3	6,2	6,4
HVB-vård, barn och unga - Mkr brutto	16,7	21,6	16,0
- vård dygn	2 732	3 891	3 483
- kostnad per vård dygn, kr	6 119	5 554	4 594
Institutionsvård, vuxna - Mkr brutto	7,8	11,8	11,0
- vård dygn	3 259	5 048	5 526
- kostnad per vård dygn, kr	2 401	2 333	1 991
Familjehemsvård barn och unga - Mkr brutto	49,5	46,2	42,4
- kostnad per placering, tkr	369	388	373
Barn och unga 0-20 år med individuellt behovsprövad öppenvård, andel av barn och unga med insats, (%)	95	90	84
Vuxna med individuellt behovsprövad öppenvård, andel av vuxna med insats, (%)	96	97	95
Konsument			
Antal veckors väntetid budget och skuldrådgivning	16	14	3
Antal ärenden budget och skuldrådgivning	378	396	459

Said Niklund, förvaltningschef på Arbetsmarknads- och socialförvaltningen, invigningstalar i samband med öppnandet av Jobbcentrum. Foto: Per Ivarsson

Måluppfyllelse

Av sju prioriterade mål är sex helt uppfyllda och ett delvis uppfyllt.

Arbetsmarknadsstöd har tillsammans med socialt stöd och försörjning intensifierat arbetet med få försörjningsstödstagare i arbete, 139 personer har gått vidare från insats till egen försörjning, vilket innebär att målet är uppfyllt. Att det varit möjligt trots neddragningarna inom arbetsförmedlingen beror på satsningen "alla behövs i jobb" och en genomlysning av verksamheten i alla led. Genomlysningen har lett fram till att nya samverkansformer med privata och kommunala aktörer är under utveckling.

Trots ett negativt budgetutfall uppnås även målet för försörjningsstöd, då antalet personer som uppbär försörjningsstöd minskade.

Målet inom socialtjänsten kopplat till det förebyggande arbetet är endast delvis uppfyllt. Neddragningarna har fått konsekvenser och kommer med all sannolikhet att ge ytterligare negativ effekt på längre sikt. Det finns ett fortsatt ökat behov av psykosociala insatser, och antalet våldsärenden och ärenden som det förekommer missbruk i har ökat.

Målet att överskuldssättningen skall minska är uppfyllt. Konsument har hanterat ett stort antal budgetrådgivningar och skuldsaneringsansökningar. I många fall har avhysningar kunnat upphävas och betalningsplaner upprättats. Väntetiderna har dock ökat utifrån minskade personalresurser.

Framtid

I framtiden kommer det gå att utläsa effekterna av de förändringar som genomförts. Nedskärningar inom de förebyggande och icke lagstadgade verksamheterna kommer med all sannolikhet att få effekter på de delar av verksamheten som arbetar med myndighetsutövning.

Det finns inte heller något i samhällsutveckling som tyder på att behovet av den service och de tjänster som tillhandahålls av förvaltningen kommer att minska. Ekonomin har mattats av och under 2020 prognostiseras ökad arbetslöshet

Den nya gymnasielagen innebär att kommunen i vissa fall kan behöva gå in och ta det yttersta ansvaret för den studerandes boendesituation.

1 januari 2020 blev FN:s barnkonvention svensk lag. Den nya lagen innebär ett förtydligande av att domstolar och rättstillämpare ska beakta de rättigheter som kommer av barnkonventionen. Barnens rättigheter ska beaktas vid alla avvägningar och bedömningar som rör barn.

Barnperspektivet har varit en viktig del i arbetet sedan länge, men barnets roll som rättssubjekt med egna specifika rättigheter tydliggörs i och med att konventionen blir lag. Under 2020 kommer arbetet inriktas mot att det barnrättsbaserade synsättet ska få genomslag i alla delar av verksamheten.

Samhällsbyggnadsnämnden

Ordförande: Mikael Sundström (S)

Drottningtorget invigdes på nyårsafton. Målet är att bli årets stadskärna 2022.

Samhällsbyggnadsnämnden ansvarar för det offentliga rummet genom stadsplaneringen – inklusive bygglov och lantmäteri, väghållning och parkverksamhet, samt miljö och hälsoskydd.

Ekonomi

Samhällsbyggnadsnämnden redovisade ett positivt utfall mot budget med 0,1 mkr.

Resultat 2017–2019

Resultat, mkr	2019	2018	2017
Intäkter	35,0	39,4	30,0
Kostnader	148,5	145,3	124,8
Budgeterade skattemedel	113,7	107,7	96,2
Budgetutfall	+0,1	+1,8	+1,4
Bruttoinvesteringar	82,5	71,3	67,2
Nettoinvesteringar	79,1	59,3	62,4

Nettokostnader 2017–2019

Nettokostnader mkr	2019	Budget	2018	2017
Miljöverksamhet	9,3	9,6	8,6	8,4
Väghållning	60,7	61,3	55,2	56,2
Parkverksamhet	23,2	23,0	21,7	21,3
Fysisk plan-, bygg-, lantmätarverksamhet.	12,0	12,9	12,2	10,2
Lednings och stödverksamhet	8,3	6,9	8,1	7,7
Summa	113,5	113,7	105,9	103,8

Mild vinter för vinterväghållning samt ökade parkeringsavgifter medförde ett överskott som motverkats av förhöjda kostnader inom beläggningsunderhåll och gatubelysning.

Året som gått

Invigning av Drottningtorget på Nyårsafton. Foto: Josefin Åkesson Bengtsson

Drottningtorget färdigställdes 2019 och invigdes på nyårsafton. Det som återstår är att uppföra en byggnad på torget.

Ett intensivt arbete har bedrivits med detaljplaner för Vårvik och Hjulksvarn. Det pågår även arbete med flera andra detaljplaner som inrymmer många bostäder till exempel Kvarteret Läkaren och Lärketorget. Förvaltningen har även varit delaktig i att ta fram en utvecklingsplan för campusområdet.

Mycket arbete har lagts ner på centrumutvecklingen. Målet är på att bli Årets stadskärna 2022.

Sju nya detaljplaner, antogs varav 3 innebar ändringar i äldre detaljplaner. Totalt har arbete pågått med 30 detaljplaner. Mest omfattande har varit att ta fram detaljplaner kopplade till den fördjupade översiktsplanen för Vårvik och Hjulksvarnelund.

Arbetsätten har utvecklats utifrån alla de möjligheter som finns med digitalisering. Införandet av ny teknik och nya arbetssätt kommer att göra det enklare för invånare och företag. Utvecklingen mot smarta städer innebär allt ifrån att förbereda för självkörande fordon till att koppla upp stadens papperskorgar.

Måluppfyllelse

Tio av elva prioriterade mål är uppfyllda. Anledningen till att ett av målen inte uppfylldes i sin helhet, beror på beslut om återhållsamhet med driftsmedel vilket medförde att några beställda beläggningsobjekt återtog.

Flera åtgärder har vidtagits för att utveckla, stärka boendemiljöer och det offentliga rummet för ökad trivsel och trygghet. Gestaltungsprogram har upprättats för detaljplaneförslagen Knorretorpet och Stridsbergsområdet, samt kvarteret Gullön. Gestaltungsprogram kommer även att tas fram i samband med planarbetena för del av kvarteret Rödjan, Älvhögsborg och kvarteret Oden.

Byggherrar, fastighetsägare, och exploatörer skall uppleva att de får rätt förutsättningar för att bygga bostäder och verksamhetslokaler i Trollhättan. Nya samverkansformer och IT-lösningar inom samhällsbyggnadsförvaltningen utvecklas kontinuerligt med sikte på smidigare processer för sökanden. Senaste enkätresultatet (NKI-index) ligger på 78 vilket är högre än riksgenomsnittet.

För att öka trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter och barn, har gång- och cykelvägar iordningställt på Lantmannavägen, Modhs väg, Bilprovarevägen, Nohabgatan etapp 3. Därutöver har gång och cykelbanan bakom OK Macken vid Lantmannavägen byggts om.

För att fler skall vistas i parker och anlagda grönområden och uppleva att de är trivsamma och trygga, har satsningar gjorts på Drottningtorget, Strandgatan, Dahlöfs mosse, Skoftebytorget, Myrtuveparken samt lekplatsen i Åsaka. Drottningtorget har färdigställt i sin helhet. Strandgatan har utvecklats vidare mot en sommargågata. Dahlöfs mosse har anpassats för ytterligare lek och aktivitet. Skoftebytorget, Myrtuveparken samt Åsaka har fått helt nya och utökade lekmiljöer.

Sammanlagningen av miljöförvaltningen och stadsbyggnadsförvaltningen till samhällsbyggnadsförvaltningen har förbättrat förutsättningarna att få in miljöfrågor i ett tidigt skede i planprocessen samt övrigt strategiskt arbete. Det ökar miljönyttan för både allmänhet och företag och verkar för en hållbar utveckling. Arbete har även bedrivits med att bygga upp interna processer, samt arbeta fram en ny metodik kring miljötillsynen, vilket resulterat i ökad tid ute hos verksamhetsutövarna.

Nämndens har ett stort ansvar att beakta barnens förutsättningar för en god livsmiljö. Särskild hänsyn tas till de miljöer barn vistas i vid bygglovstyttranden och planärenden. Årlig tillsyn utförs på förskolor och skolor. Vid tillsynen granskas verksamheternas egenkontroll inom olika områden så att barnen och eleverna utsätts för så lite miljö- och hälsorisker som möjligt. Under 2019 var tillsynen särskilt inriktad på ventilationen inom förskolor och skolor.

Gång- och cykelväg iordningställd på Modhs väg. Foto: Trollhättans Stad

Nyckeltal 2017-2019

Nyckeltal	2019	2018	2017
Fysisk planering, bygg- och lantmäteriverksamhet			
Andel nöjda (%) i årlig serviceenkät	90	92	92
Omsättning av byggrätter för bostadsändamål	41	157	328
Antal framtagna byggrätter för bostadsändamål	28	128	405
Antal outnyttjade byggrätter vid årets slut	1 112	1 153	1 125
Väghållning			
Andel nöjda (%) i enkät, standard på gator, vägar och cykelvägar	53	37	36
Andel nöjda (%) i enkät, renhållning av gator och vägar	76	74	83
Antal omkomna på det kommunala vägnätet	0	0	0
Antal svårt skadade på det kommunala vägnätet	3	1	1
Antal kilometer ny cykelväg i kommunal regi	1,7	4,3	2,4
Park			
Andel nöjda (%) i enkät, lekplatser	88	71	83
Andel nöjda (%) i enkät, parker	88	80	89
Antal lekplatser	83	83	82
Miljö			
Andel utförd tillsyn (%) i förhållande till planerad i verksamhetsplanen	63	80	70
Antal företag som har en sänkt erfarenhetsklassning (sänkt tillsynsavgift)	0	21	15
Andel avlopp (%) som bedömts ha en godtagbar rening genom inventering eller tillståndsprövning (andel totalt)	58	54	52
Andel lägenheter (%) i flerbostadshus som är kartlagda ur radonsynpunkt	83 %	79 %	69 %

För att fler ska kunna vistas i parker och anlagda grönområden har satsningar gjorts på bland annat lekplatsen vid Skofteby torg. Foto: Trollhättans Stad

Investeringar

Årets största investering var Drottningtorget.

Nettoinvesteringar

Nettoinvesteringar, mkr	Budget	Red	Avv
Drottningtorget	34,5	40,2	-5,7
Stridsbergsbron	15,0	15,2	-0,2
GC broar i Sjuntorp	4,0	3,9	0,1
Lilla Spiköbron	2,0	1,7	0,3
Parkeringsledningssystem	2,0	0,0	2,0
Nytt SBN system	1,9	0,9	1,0
Innovatum	1,5	1,4	0,1
Offentlig belysning	1,5	1,5	0,0
GC-väg Modhs väg	1,5	1,7	-0,2
Myrtuveparken, lekplatsen	1,5	1,4	0,1
Ombyggnad lekplatser	1,5	1,7	-0,2
Nytt GIS-system	1,3	0,3	0,9
Förnyelse/uppr. off miljö	1,0	0,7	0,3
GC-väg Lantmannavägen	1,0	1,2	-0,2
Div. mindre parkarbeten	1,0	0,8	0,2
Div. mindre gatuarbeten	1,0	0,9	0,1
Övrigt	6,6	5,7	1,0
Summa	78,8	79,1	-0,4

Nettoinvesteringarna uppgick till 79,1 mkr vilket är 0,4 mkr över budget. Drottningtorget är slutfört, frånsett några detaljer som uppkommit under slutbesiktningen. Att projektet gått snabbare än planerat förklarar en del av underskottet i år. Resterande 3,5 mkr beror dels på de omtag i entreprenaden som har gjorts efter det att kontrakt med tidigare entreprenör avslutades och att nivån på utförandet har förhöjts i olika delar. Exempel på nivåhöjande åtgärder är vattenspel, belysning, möblering, säkerhetspollare samt förberedd eventplats är ytterligare en förklaring.

Framtid

Digitaliseringen och automatiseringen för att effektivisera verksamheten kommer bli extra viktigt utifrån en mer krävande ekonomisk situation framöver.

Utvecklingen av självkörande fordon går fort framåt och det kommer att vara viktigt att skapa förutsättningar för det. Trollhättan ska vara en smart och uppkopplad stad som ligger i framkant när det gäller den nya tekniken.

Ny teknik kommer sannolikt även att spela en mycket viktig roll, både för att begränsa men också för att hantera effekterna av klimatförändringarna.

Att barnkonventionen ska vara en ledstjärna i verksamheten innebär att aktivt ta del av barn och ungas tankar och se varje beslut ur ett barn och ungdomsperspektiv.

Idag råder det bostadsbrist över stora delar av landet och även i Trollhättan. Det som tidigare var ett problem för större städer är nu ett problem över i stort sett hela landet. En låg byggtakt under många år tillsammans med en snabb ökning av befolkningen har gjort bristen akut på bostäder. Nyproduktionen av bostäder tenderar att förstärka segregationen, då de nya bostäderna ofta är i prisklasser som inte är tillgängliga för alla. Det kan motverkas genom att ha ett socialt hållbarhetsperspektiv och en systemsyn i samhällsplaneringen, samt genom att arbeta aktivt för blandade boendeformer och mer prisrimliga bostäder.

Kommunstyrelsen

Ordförande: Paul Åkerlund (S)

Arbetet med nya stadsdelen Vårvik har gått vidare, under hösten togs det första spadtaget för sanering av den förorenade industrimarken. Ett arbete som pågår också 2020.

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan och har ett helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning. Styrelsen utgör nämnd för kommunstyrelsens förvaltning samt serviceförvaltningen.

Ekonomi

Utfall för exploateringsverksamheten redovisas under eget avsnitt.

Kommunstyrelsen redovisade 7,7 mkr lägre kostnader än budget. I överskottet ingår resultat från exploateringsverksamheten med -0,5 mkr. Exklusive exploateringsresultat redovisade kommunstyrelsen ett resultat om 8,2 mkr.

Resultat 2017-2019

Resultat, mkr	2019	2018	2017
Intäkter	296,1	249,1	249,6
Kostnader	1 014,4	965,1	765,5
Budgeterade skattemedel	726,0	698,4	559,2
Budgetutfall	+7,7	-17,6	+43,3
Bruttoinvesteringar	39,9	64,2	62,6
Nettoinvesteringar	32,9	64,0	62,6

Nettokostnader 2017-2019

Nettokostnader, mkr	2019	Budget	2018	2017
Politisk verksamhet	22,3	25,3	22,9	24,0
Ledning, utveckling, förvaltning	97,6	105,5	111,3	121,5
Serviceförvaltningen	183,9	180,0	176,6	
Avtalsbunden verksamhet	434,7	436,1	417,9	397,9
Exploateringsverksamhet	-20,3	-20,8	-12,9	-27,5
Summa	718,3	726,0	716,0	515,9

Från och med 2018 har kostnader för måltids- och lokalvårdsverksamheten överförts till serviceförvaltningen med 153,3 mkr.

Kommunstyrelsen redovisade
7,7 miljoner lägre kostnader än budget.

Den politiska verksamheten redovisade ett positivt resultat om 2,9 mkr. Utfallet är hänförligt till färre fakturerade uppdrag från revisionen, ett överskott inom anslag för utredningar, näringslivsfrämjande åtgärder och utvecklingsprojekt samt att planerade aktiviteter inom personalutskottet inte genomförts.

Ledning, utveckling, förvaltning redovisade ett överskott om 7,9 mkr till följd av senareläggning av projektstart för Kontaktcenter samt restriktivitet vid inköp och tillsättning av personal.

Avtalsbunden verksamhet redovisade ett överskott om 1,4 mkr. Överskottet är hänförligt till gymnasieverksamheten och beror på en årlig reglering för idrottshallar mellan Trollhättans Stad och Kunskapsförbundet Väst.

Serviceförvaltningen redovisade sammantaget 4 mkr högre kostnader än budget. Utfallet beror dels på hyresbortfall inom fastighetsförvaltningen samt kostnader för avveckling av verksamhet på Drottningtorget. Vidare har utebliven trafik på industrispåret och kostnader som inte täcks av intäkter varit bidragande faktorer för underskottet inom produktion och service.

Politiker, tjänstemän och representanter för de kommunala bolagen i Trollhättan samlas i Folkets Hus kulturhuset för att diskutera hur Trollhättan kan bidra i genomförandet av Agenda 2030 – och dess 17 globala mål för en hållbar utveckling. Foto: Per Ivarsson

Året som gått

För att förbättra företagsklimatet i Trollhättan har dialogforum och evenemang genomförts med god uppslutning av näringslivet, innovationsaktörer och akademien.

Flera vägledande styrdokument har beslutats, som exempelvis bestämmelser om styrning av verksamhet och ekonomi, strategi för ekologisk hållbarhet samt lokalförsörjningsplan för 2020-2024. En ny hållbarhetsstrategi som utgår från Agenda 2030 håller på att utarbetas. Införandet av en ny styrmodell har genomförts. MRP/budgethandlingen 2020-2023 har omarbetats med ny struktur och layout utifrån den nya modellen.

En ny grafisk profil för Trollhättans Stad har införts och det nya personalsystemet har tagits i drift. Trollhättans Stads webbplats har fått förbättrad funktionalitet och är nu mer tillgänglig för personer med funktionsvariation. Vidare har nya e-tjänster utvecklats och ett fortsatt arbete pågår.

Civil försvar och krisberedskap har under de senaste åren fått ett allt större fokus i Sveriges kommuner. Styrdokument har tagits fram för krisberedskap, risk- och sårbarhetsanalys, krisledningsplan och utbildnings- och övningsplan. Större medvetenhet och kunskap inom området har uppnåtts då förvaltningar, bolag och förbund i hög grad bidragit till arbetet.

Införandet av Trollhättans Stads kontaktcenter har inletts, med syfte att ge invånarna en väg in vid kontakt med Trollhättans Stad, jämlik service samt att effektivisera organi-

sationen. Förvaltningarna har i sin tur börjat kartlägga sina ärendeprocesser för att utvärdera vilka ärenden som ska hanteras av Kontaktcenter.

Det omfattande arbetet med den nya stadsdelen Vårvik har fortsatt och det första spadtaget har tagits. Sanering av marken har startat och kommer fortsätta under 2020.

I införandet av e-arkiv samarbetar fjorton kommuner om en kommungemensam e-arkivlösning och har under året påbörjat arbetat med att ansluta verksamhetssystem.

Användandet av seniorkorten har ökat och seniorkorten kan nu användas under hela dygnet.

I maj genomfördes valet till EU-parlamentet med ett ökat valdeltagande jämfört med valet 2014.

Kontoret för måltid och lokalvård har genomgått en organisationsförändring. Det har även inletts ett samarbete med Omsorgsförvaltningen för vikarieanskaffning som under hösten flyttats över till bemanningsenheten. För kontoret produktion och service har en organisationsöversyn tagits fram med avsikt att implementeras under 2020.

Måluppfyllelse

Av fyra prioriterade mål är två helt uppfyllda och två delvis uppfyllda.

Målet att andel SFI-studerande når minst C-nivå under studietiden är uppfyllt. Fortsatt samarbete med Kunskapsförbundet Väst pågår för att öka möjligheterna för nyanlända att bli en del av arbetsmarknaden.

Målet att verka för utveckling och effektivisering så att medborgarnas och företagarnas vardag blir enklare och att organisationens tillgänglighet och öppenhet ökar är uppfyllt. Arbetet med införandet av Kontaktcenter har påbörjats och antalet införda e-tjänster har ökat. Det pågår ett fortsatt arbete med att digitalisera processer med syfte att effektivisera utan att det blir på bekostnad av mottagaren av e-tjänsterna.

Målet att verka för att förbättra förutsättningarna för företagande så att antalet företag och antal sysselsättningstillfällen ökar är delvis uppfyllt. Nyföretagandet i Trollhättan är lågt och det pågår fortsatta insatser för att få fler entreprenörer och innovatörer i Trollhättan att starta företag. Entreprenörskap i utbildningssystemet ses som långsiktigt värdefullt för att öka nyföretagande, dock saknas det en tydlig satsning på entreprenörskap i både grund- och högskolan.

Målet att verka för att tillgången på bostäder ska öka är delvis uppfyllt. Det finns inte tillräckligt med mark för att erbjuda kommunala tomter enligt satt mål, dock har antalet tomter inom den privata marknaden ökat. Det pågår ett fortsatt arbete för att öka tillgången på småhustomter, flerbostadshus och industrimark.

Bostadsproduktionen i Trollhättan kommer att vara högre framöver, framförallt när det gäller flerbostadshus. Foto: Per Ivarsson

Nyckeltal 2017-2019

Nyckeltal	2019	2018	2017
Ledning, utveckling, förvaltning			
Företagarnas omdöme om företagsklimat (index Insikt)	76	76	78
Avtalsbundna verksamheter			
Antal resande inom tätortstrafiken	6 710	6 810	4 977
Andel hållplatser som är anpassade för personer med funktionsnedsättning	40	39	35
Innovatum			
Antal besökare till museet	28 626	23 953	23 278
Antal utvecklingsprojekt	51	39	33
Antal besökare till Science Center	84 091	79 053	52 553
Lokalhistoriska aktiviteter	19	27	12
Kunskapsförbundet Väst			
Genomsnittligt betygspoäng	13,7	13,6	13,5
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 3 år, kommunala skolor, andel	47,5	49,7	48,8
Gymnasieelever med examen inom 3 år, kommunala skolor, andel	64,5	62,9	59,9
Andel behöriga lärare	78,8	85	90,8
Andel genomförda kurser där eleven inom GRUV (grundläggande vuxenutbildning) fått minst godkänd (E)	78,8	83,85	86
Andel genomförda kurser inom gymnasial vuxenutbildning där eleven fått minst godkänd (E)	87,1	78,35	76
Andel elever som upplever att utbildningen lever upp till mina förväntningar	93	92	91
Andel elever som kan rekommendera utbildningen till andra	87	86	83
Andel elever som uppger att andra elever i skolan bemöter mig på ett bra sätt	93	93	94
Andel elever som uppger att lärare och annan personal på utbildningen bemöter mig på ett bra sätt	93	93	94

Investeringar

Nettoinvesteringarna uppgick till 32,9 mkr inklusive exploateringsprojekt. Införandet av digitalt arkiv och Triss projektet fortsätter under 2020.

Nettoinvesteringar

Nettoinvesteringar, mkr	Budget	Red	Avv
Exploateringsprojekt	37,2	12,3	24,9
TRISS ekonomi-/PA-/lönesystem	9,9	3,2	6,7
Maskin och fordonsinköp	5,9	3,9	2,0
Reinvestering centralt IT	3,1	3,1	0
Digitalt arkiv	3,4	1,0	2,4
Övrigt	24,5	9,4	15,1
Summa	84,0	32,9	51,1

Framtid

Arbetet med den nya stadsdelen Vårvik fortsätter. Bostadsproduktionen i Trollhättan kommer enligt plan vara högre, för framförallt flerbostadshus. För att möjliggöra bostäder för alla invånare kan olika typer av upplåtelseform behöva prövas så som hyresrätter, ungdomsrabatterade bostadsrätter eller kollektivhus, i upplåtelsen av kommunal mark. Även marktillgångar måste ses över, då det är brist på lämplig mark för villaproduktion.

Det pågår planering och projektering för ombyggnationen av entréplan i stadshuset för Kontaktcenter, som väntas genomföras under kommande år.

Fortsatt fokus på arbetet med förbättrat näringslivsklimat och Trollhättans attraktionskraft. Även arbetet med att skapa goda förutsättningar för befintligt näringsliv att utvecklas samt attrahera nya företag till Trollhättan fortsätter. Genom ökad samverkan mellan befintliga aktörer som stödjer entreprenörer och innovatörer till nyföretagande kan fortsatta insatser ge ökad effekt och leda till ökat nyföretagande.

Det pågår ett fortsatt arbete med totalförvarsplanering och krisberedskap. Inom arbetet för krisberedskap kommer det satsas på utbildningar och övningar för förvaltningar, bolag och förbund.

Ett nytt zonsystem för Västtrafiks taxor kommer träda i kraft hösten 2020, vilket medför att kommungränserna, som nu är zongräns för seniorkorten kommer att försvinna.

Det har även startats ett arbete med att ta fram en ny hållbarhetsstrategi som utgår från Agenda 2030.

Finansiella rapporter

- 54 Resultaträkning och kassaflödesanalys
- 55 Balansräkning
- 56 Redovisningsprinciper och noter
- 62 Driftredovisning per nämnd
- 63 Investeringsredovisning per nämnd
- 64 Exploateringsverksamhet
- 65 Intäkter och kostnader
- 66 Begreppsförklaringar

Resultatet för Trollhättans Stad 2019 blev 36 miljoner kronor, vilket är 17 miljoner kronor bättre än budget. Foto: Mostphoto

Resultat- och kassaflödesanalys

RESULTATRÄKNING	Noter	Budget		Kommun		Koncern	
		2019	2019	2018	2019	2018	
Mkr		2019	2019	2018	2019	2018	
Verksamhetens intäkter	2, 5		768	788	2 019	1 949	
Verksamhetens kostnader	3, 5	-3 432	-4 230	-4 184	-4 920	-4 823	
Avskrivningar	4	-71	-72	-67	-424	-378	
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER		-3 503	-3 535	-3 463	-3 325	-3 252	
Skatteintäkter	6	2 683	2 697	2 598	2 697	2 598	
Generella statsbidrag o utjämning	7, 5	784	791	779	791	779	
VERKSAMHETENS RESULTAT		-35	-46	-86	163	125	
Finansiella intäkter	8, 5	65	92	80	71	62	
Finansiella kostnader	9	-11	-10	-8	-103	-92	
RESULTAT EFTER FINANS. POSTER		19	36	-14	131	95	
Extraordinära poster							
Skattekostnader	10				-22	-13	
Minoritetens andel i årets resultat							
ÅRETS RESULTAT		19	36	-14	110	82	
*Inklusive exploateringsresultat							
varav exploateringsresultat		-21	-20	-13			
varav orealiserade vinster i värdepapper			-6				
ÅRETS RESULTAT exklusive exploateringsresultat		-1	10	-27			

KASSAFLÖDESANALYS	Noter	Budget		Kommun		Koncern	
		2019	2019	2018	2019	2018	
Mkr		2019	2019	2018	2019	2018	
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN							
Årets resultat		19	36	-14	110	82	
Just ej likviditetspåverkande poster	11	97	95	86	474	410	
Minskning övr avsätt pga utbetalning		-12	0	-1	0	-1	
Förändr av kortfr fordr/skulder/lager m m		-25	148	-79	543	-1566	
Kassaflöde från löpande verksamhet		80	279	-8	1127	-1075	
INVESTERINGAR							
Investeringar i materiella anläggningstillg		-183	-155	-183	-1 344	-1 497	
Övriga investeringsink/inv bidrag materiella anl.tillg			10	15			
Försäljning av materiella anläggningstillg	12	2	11	10	26	32	
Kassaflöde från investeringsverksamhet		-181	-134	-158	-1 318	-1 465	
FINANSIERING							
Nyupptagna lån			300		359	2 379	
Amortering skulder					-3	-2	
Förändr långfr fordr	16	56	85	66	102	76	
Kassaflöde från finansieringsverksamhet		56	385	66	458	2 453	
FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL		-45	530	-101	267	-87	
Likvida medel vid årets början		225	225	326	201	288	
Likvida medel vid årets slut		180	755	225	468	201	

Balansräkning

BALANSRÄKNING	Noter	Budget	Kommun		Koncern	
Mkr		2019	2019	2018	2019	2018
TILLGÅNGAR						
Anläggningstillgångar						
Imateriella anläggningstillgångar			0		1	2
Materiella anläggningstillgångar						
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	13	1 049	1 007	939	8 507	7 715
Maskiner och inventarier	14	140	151	140	1 289	1 181
Finansiella anläggningstillgångar	15,16	1 464	1 436	1 520	1 419	1 521
Summa anläggningstillgångar		2 654	2 594	2 600	11 217	10 419
Omsättningstillgångar						
Förråd, exploateringsprojekt m m	17	21	14	21	45	35
Fordringar	18	312	290	312	691	534
Kortfristiga placeringar	19	128	222	108	222	108
Kassa och bank	20	180	755	225	468	201
Immateriella omsättningstillgångar						8
Summa omsättningstillgångar		641	1 281	665	1 426	886
SUMMA TILLGÅNGAR		3 295	3 875	3 265	12 643	11 305
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER						
Ingående eget kapital		1 986	1 986	2 000	2 504	2 422
<i>Därav avsatt till resultatutjämningsreserv</i>			23	46		
Årets resultat		19	36	-14	110	82
Minoritetsintressen					6	3
Eget kapital	21	2 005	2 022	1 986	2 620	2 507
Avsättningar						
Avsättningar för pensioner	22	334	338	305	356	327
Andra avsättningar	23	21	33	32	193	172
Summa avsättningar		355	371	338	549	499
Skulder						
Långfristiga skulder	24	90	399	92	6 254	5 898
Kortfristiga skulder	25	845	1 083	849	3 219	2 401
Summa skulder		935	1 482	942	9 473	8 299
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		3 295	3 875	3 265	12 643	11 305
Panter och ansvarsförbindelser						
Panter och därmed jämförliga säkerheter					517	505
Ansvarsförbindelser						
Pensionsförpliktelser som inte har upptagits bland skulderna eller avsättningarna	26	1 026	1 026	1 063	1 026	1 063
Övriga ansvarsförbindelser	26		8 056	7 095	256	277

Not 1.

Redovisningsprinciper

Den 1 januari 2019 trädde en ny lag om kommunal bokföring- och redovisning (LKBR) i kraft. Kommunens redovisning upprättas enligt kommunallagen, redovisningslagen (LKBR) och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning, RKR. På några punkter, görs vissa avsteg från rekommendationer från normgivande organ. Dessa avsteg kommenteras nedan under respektive rubrik.

Periodisering

Beloppsgränsen för väsentligt värde vid periodisering uppgår till 1,0 basbelopp. Undantag finns för vissa poster som t.ex. återsökningar Migrationsverket som periodiseras oavsett belopp.

Jämförelsestörande poster

Som jämförelsestörande betraktas poster som är sällan förekommande och har väsentliga belopp. Realisationsvinster vid fastighetsförsäljning samt kostnader och intäkter vid tomtförsäljning i samband med markexploatering redovisas alltid som jämförelsestörande. Posterna särredovisas i not till resultaträkningen.

Investeringsbidrag

Trollhättans Stad har valt att redovisa samtliga investeringsbidrag och gatukostnadsersättningar enligt R18:1 som gäller till och med 2019. Vilket innebär att de redovisas bland långfristiga skulder och periodiseras över anläggningens nyttjandetid. Från och med 2020 ska gatukostnadsersättningar och inte offentliga investeringsbidrag redovisas enligt det nya regelverket, vilket innebär att de redovisas som intäkter vid ett tillfälle.

Anläggningstillgångar

Anskaffningar avsedda för stadigvarande bruk eller nyttjandeperiod om minst tre år klassificeras som anläggningstillgång om beloppet överstiger gränsen för mindre värde. Gränsen för mindre värde har satts till ett basbelopp och gäller som gemensam gräns för anläggningstillgångar och finansiella leasingavtal. Anläggningstillgångar är upptagna till anskaffningsvärdet efter avdrag för verkställda avskrivningar. T.o.m. 2017 har anskaffningsvärdet reducerats med eventuella investeringsbidrag.

I mycket begränsad utsträckning ingår immateriella anläggningstillgångar bland de materiella. Under 2020 kommer ett arbete inledas att särredovisa dessa. Med hänsyn till det begränsade beloppet redovisas av förenklings-skäl utgifterna för GC-väg till Sjuntorp som investering trots att vägen kommer att ägas av Trafikverket.

Avskrivningar

Avskrivningar beräknas på objektens anskaffningsvärden och påbörjas månaden efter som anläggningen tas i bruk. Avskrivningstiderna baseras på nyttjande perioden och sker med linjär avskrivning. För internt uthyrda fastigheter används nominell annuitet. Ingen avskrivning tillämpas på mark, konst och pågående arbeten. Avskrivningstiderna som normalt används är 3, 5, 10, 15, 20, 33 och 50 år.

Komponentavskrivning införs successivt genom tillämpning vid större nyinvesteringar och reinvesteringar där det är motiverat genom skillnader i livslängd mellan stora delar av objektet. Den tillämpas inte för investeringar i gator och vägar. Däremot särskiljs trafiksignaler, maskineri i broar etc. Under året inleds ett arbete med översyn av komponentavskrivning för nyinvestering i gator och vägar för att anpassa redovisningen till RKR:s rekommendation 4.

Finansiella tillgångar

Efter första tillfället värderas finansiella tillgångar som innehas för att generera avkastning eller värdestegring till verkligt

värde i den mån det är förenligt med 7 kap. 6 och 7 LKBR. Förändringen i tillgångarnas verkliga värden redovisas vid delårsbokslut och bokslut.

Pensioner

Förpliktelser för pensionsåtaganden för anställda i kommunen är beräknade enligt RIPS och redovisas enligt den så kallade blandmodellen i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning. Under 2006 – 2015 gjordes extra pensionsavsättningar enligt plan. Avsikt är att ändra detta så att R10 följs. Den finansiella kostnaden för den extra avsättningen har påverkat årets resultat.

Pensionsåtagande för anställda i de företag som ingår i den kommunala koncernen redovisas enligt K3.

Kommunen har antagit bestämmelser om omställningsstöd och pensioner till förtroendevalda (OPF-KL) att gälla from denna mandatperiod. Redovisning sker enligt rekommendation.

Övriga avsättningar

Avsättningar har tagits upp till det belopp som bedöms krävas för att reglera befintliga förpliktelser på balansdagen. De räknas upp för realränta och inflation (finansiell kostnad).

Exploateringsredovisning

Fr.o.m 2018 följer exploateringsverksamheten gällande lagstiftning. Tidigare direktredovisades investeringar mot tomtförsäljning när projekten slutredovisades. För projekt som inte slutredovisats t.o.m. 2017 bokfördes tidigare års inkomster och utgifter mot eget kapital respektive som anläggningstillgång. Omklassificering av tomtmark för industritomter från anläggningstillgång till omsättningstillgång har gjorts under året. Jämförelsetalen för föregående år har omräknats.

Leasing

Leasing av bilar och hyresavtal redovisas inte som finansiell leasing. Detta bedöms inte ha någon effekt på resultatet.

Försäljning av verksamhetsfastigheter

Verksamhetsfastigheterna fördes över till Trollhättans Tomt AB 2008-12-31. Avräkningen av försäljningspris och bokfört värde sammanfördes till ett nettobelopp som redovisas som realisationsvinst under avtalstiden 2009-2020.

Byte av redovisningsprincip

Från och med 2019 värderas finansiella värdepapper till verkligt värde istället för anskaffningsvärde. Under året uppgår realiserade vinster till totalt 6 mkr. Dessa har redovisats som en finansiell intäkt och påverkar årets resultat.

Sammanställd redovisning (koncernredovisning)

Koncernredovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden. Koncernens egna kapital utgörs dels av Trollhättans Stads eget kapital dels av den del av dotterföretagens egna kapital som upparbetats efter förvärvstidpunkten. Koncernens avgränsning har bestämts utifrån proportionell konsolideringsmetod. För delägda dotterföretag innebär detta att endast ägda andelar av intäkts- och kostnadsposter respektive tillgångs- och skuldposter konsolideras. Som dotterföretag räknas de företag där ägandet direkt eller indirekt uppgår till minst 20 procent. I dessa företag finns det ett stort kommunalt inflytande.

Noter

Not 2. Verksamhetens intäkter

Mkr	Kommun		Koncern	
	2019	2018	2019	2018
Taxor och avgifter	101	96	627	610
Statsbidrag, EU-bidrag o bidrag	364	390	525	568
Hyror och arrenden	77	84	624	588
Försäljningsmedel	74	77	75	75
Exploateringsintäkt	28	16	*	*
Realisationsvinster	12	12	*	*
Övriga intäkter	111	112	168	108
Summa	768	788	2 019	1 949

Not 3. Verksamhetens kostnader

Mkr	Kommun		Koncern	
	2019	2018	2019	2018
Material	137	145	347	*
Lämnade bidrag	260	257	221	*
Köp av huvudverksamhet	665	657	*	*
Personalkostnader	2 398	2 401	2 816	*
Pensionskostnader	223	210	252	*
Lokal och fastighetskostnader	316	293	360	*
Exploatering	6	3	6	*
Realisationsförlust	0	0	0	*
Övriga kostnader	225	218	918	*
Summa	4 230	4 184	4 920	4 823

I verksamhetens kostnader ingår kostnader för räkenskapsrevision med 0,3 mkr

Leasing - Kommunen

Mkr	Betaling	
	2019	2018
Leasingavtal	27	23
Varav fordon	10	11
Summa	18	23

Avser operationell leasing för avtal med löptid över två år exklusive hyresavtal för lokaler. Inga avtal löper efter fem år.

Not 4. Avskrivningar

Mkr	Kommun		Koncern	
	2019	2018	2019	2018
Inventarier	28	26	189	170
Nominell annuitet (internt uthyrda fastigheter)	9	9	*	*
Fastigheter och anläggningar	35	32	235	208
Summa	72	67	424	378

Not 5. Jämförelsestörande poster

Mkr	Kommun		Koncern	
	2019	2018	2019	2018
Intäkter	12	12	11	12
Realisationsvinster	28	16	9	16
Exploateringsintäkt				
Kostnader				
Exploateringskostn.	-6	-3	4	-3
Realisationsförlust	0	0	0	
Finansiella intäkter				
Orealiserade vinster värdepapper	6	0	6	
Förtida vinst vid inlösen av värdepapper	14	8		
Generella statsbidrag				
Bidrag ökat bostadsbyggande	0	8	0	8
Summa jämförelsestörande poster	54	41	30	33

Not 6. Skatteintäkter

Mkr	Kommun		Koncern	
	2019	2018	2019	2018
Egna preliminära skatteintäkter	2 721	2 610	2 721	2 610
Slutavr. föreg år	1	-9	1	-9
Prel. slutavr. innev år	-25	-4	-25	-4
Summa	2 697	2 598	2 697	2 598

Not 7. Kommunalekonomisk utjämning

Mkr	Kommun		Koncern	
	2019	2018	2019	2018
Inkomstutjämningsbidrag	569	554	569	554
Kostnadsutjämning	46	55	46	55
LSS-utjämning	5	6	5	6
Regleringsbidrag/avgift	41	9	41	9
Kommunal fastighetsavgift	105	101	105	101
Tillskott fördelning flyktingvariabel	25	41	25	41
Tillfälliga statsbidrag generella	1	13	1	13
Summa	791	779	791	779

* Uppdelning per kategori saknas.

Not 8. Finansiella intäkter

Mkr	Kommun		Koncern	
	2019	2018	2019	2018
Räntor placeringar	52	44	52	44
Värdeökning plac	6			
Utdelning K.I	12	17	12	17
Borgensavgifter	21	19	0	0
Övriga ränteintäkter	1	0	7	1
Summa	92	80	71	62

Den genomsnittliga avkastningen på placerat kapital (1 601 mkr) har varit 3,3 % (2,7 % 2018).

Värdeökning placeringar avser marknadsvärdet - bokfört värde 31/12.

Not 9. Finansiella kostnader

Mkr	Kommun		Koncern	
	2019	2018	2019	2018
Ränta pensionsskuld	10	7	10	7
Ränta övriga avsättningar	0	1	0	1
Räntor på lån	0	0	93	84
Summa	10	8	103	92

Not 10. Skattekostnad

Mkr	Kommun		Koncern	
	2019	2018	2019	2018
Inkomstskatt	-	-	3	0
Uppskjuten skatt	-	-	19	13
Summa	0	0	22	13

Kassaflödesanalys**Not 11. Just. av ej likviditetspåverk. poster**

Mkr	Kommun		Koncern	
	2019	2018	2019	2018
Av- och nedskrivningar	72	67	424	378
Pensioner	33	26	*	*
Reavinster/förluster	-12	-12	*	*
Nettoförändring av avsättningar	0	1	*	*
Övrigt	2	4	50	32
Summa	95	86	474	410

Not 12. Försäljning av anläggningstillgångar

Mkr	Förs. belopp	Bokfört värde	Reavinst / förlust
Kv Lodjuret	8	0	8
Övrigt	3	1	2
Summa	11	1	10
Reavinst fsg fastigh till TTAB 2008			2
Summa			12

Balansräkning**Not 13. Mark, byggnader och tekniska anläggningar**

Mkr	Kommun		Koncern	
	2019	2018	2019	2018
Ingående anskaffningsvärde	1 567	1 486		
Inköp	120	86		
Försäljningar	-1			
Utrangeringar	-4			
Överföringar	-3	-5		
Utgående anskaffningsvärde	1 679	1 567	*	*
Ingående ack av- och nedskrivningar	-628	-588		
Årets avskrivningar	-44	-40		
Årets nedskrivningar/återföringar				
Utgående ack av- och nedskrivningar	-672	-628	*	*
Utgående redovisat värde	1 007	939	8 507	7 715
Avskrivningstider (genomsnittliga)	25	25	*	*

* Uppdelning per kategori saknas.

Not 14. Maskiner och inventarier

Mkr	Kommun		Koncern	
	2019	2018	2019	2018
Maskiner	6	6	*	*
Inventarier	109	98	*	*
Transportmedel	14	14	*	*
Förbättringsåtg i annans fastighet	1	1	*	*
Konstverk och samlingar	21	21	*	*
Övriga inventarier	0	0	*	*
Summa	151	140	1289	1181

Not 15. Finansiella anläggningstillgångar - aktier och andelar

Mkr	Kommun		Koncern	
	2019	2018	2019	2018
Trollhättan Stadshus AB	1	1	0	0
Fyrstads Flygplats AB	4	4	2	2
Andelskapital KB Älvhögsborg	4	4	2	2
Intresseföretag Teab			3	2
Kommuninv Ek för	51	51	51	51
Bostadsrätter mm	0	0	0	0
Svenska Kommunförsäkr AB	1	1	1	1
Aktier Innovatum	3	3	3	3
Inera AB	0	0	0	0
Summa	63	63	61	61

Not 16. Finansiella anläggningstillgångar - långfristiga fordringar

Mkr	Kommun		Koncern	
	2019	2018	2019	2018
Kunskapsförbundet Väst	0	0	0	0
Kommuninvest Ek förening	7	7	7	7
Övr villkorade aktieägartillskott	15	4	0	0
Placering värdepapper	1 349	1 446	1 349	1 446
Övrigt	2	1	2	6
Summa	1 373	1 457	1 358	1 459

Not 17. Förråd och exploatering

Mkr	Kommun		Koncern	
	2019	2018	2019	2018
Exploatering	13	19	13	17
Förråd mm	1	2	32	18
Summa	14	21	45	35

Not 18. Fordringar

Mkr	Kommun		Koncern	
	2019	2018	2019	2018
Kundfordringar	67	95	*	*
Förutbet kostn. och upplupna intäkter	137	131	*	*
Statsbidragsfordringar	69	68		
Övriga kortfristiga fordringar	17	18	691	534
Summa	290	312	691	534

Not 19. Kortfristiga placeringar

Mkr	Kommun		Koncern	
	2019	2018	2019	2018
Placering värdepapper	222	108	222	108
Räntefond		0		
Summa	222	108	222	108

Not 20. Kassa och bank

Mkr	Kommun		Koncern	
	2019	2018	2019	2018
Likvidkassor	0	0	0	0
Bank	755	225	468	201
Summa	755	225	468	201
Medelbehållning	301	155	*	*

Kommunen har kontokredit om 200,0 mkr.

Not 21. Eget kapital

Mkr	Kommun		Koncern	
	2019	2018	2019	2018
Ingående eget kapital	1 986	2 000	2 504	2 422
Utdelning				
Övrig förändring av eget kapital ej resultatpåverkande				
Byter av redovisningsprincip exploatering				0
Årets resultat	36	-14	110	82
Summa	2 022	1 986	2 614	2 504
Minoritetsintressen			6	3
Summa	2 022	1 986	2 620	2 507
varav Resultatutjämningsreserv	23	46	23	46

Genom beslut 2012-11-05, bekräftat 2013-05-27, har kommunfullmäktige avsatt 50,0 mkr av resultat över 1 % av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning 2010-2012 till utjämningsreserven. Reserven har utnyttjats med 27 mkr.

* Uppdelning per kategori saknas.

Not 22. Avsättningar för pensioner

Mkr	Kommun		Koncern	
	2019	2018	2019	2018
Särskild avtalspension	0	0	*	*
Förmånsbestämd/ kompl pension	130	107	*	*
Ålderspension	23	22	*	*
Pension till efterlevande	5	5	*	*
Löneskatt	38	33	*	*
Summa exkl NÄRF o ökad avs. pension	196	167	*	*
Ökad avsättning pensionsskuld	127	123	*	*
Kommunalförbund NÄRF	16	16	*	*
Summa avsättning	338	305	356	327
Ingående avsättning	166	144	*	*
Pensionsutbetalning	-6	-6	*	*
Nyintjänad pension	21	21	*	*
Ränte- och basbeloppsuppr	4	3	*	*
Förändring av löneskatt	6	4	*	*
Övrigt	4	0	*	*
Summa	196	167	*	*
Betald försäkringslösning FÅP	5	4	*	*
Utredningsgrad	99%	99%		

Pensioner har i sin helhet återlånats i verksamheten och inte placerats. I posten pensionsavsättningar ingår sex förtroendevalda inklusive aktiva och ett avtal enligt OPF-KL. Beräkningsgrunder för pensioner framgår i avsnittet redovisningsprinciper.

Not 23. Andra avsättningar

Mkr	Kommun		Koncern	
	2019	2018	2019	2018
Inbetald parkeringsavlösen	16	15	16	15
Avsättningar skatter			155	137
Övriga avsättningar	17	17	22	20
Summa	33	32	193	172

Avsättningar avser mottagen ersättning för parkeringslösen, återställning asfaltsberg och jordupplag, gamla deponier (Torpa deponi), produktions koncerninterna garantiarbeten och ansvar för upphävt bygglov.

Not 24. Långfristiga skulder

Mkr	Kommun		Koncern	
	2019	2018	2019	2018
Trollhättans Stad	300	0	324	17
AB Eidar, Trollhättans Bostadsbolag		0	2 718	2 419
Trollhättan Stadshus AB	75	75	312	312
Trollhättan Energi AB		0	1 163	1 132
Kraftstaden Fastighet		0	1 413	1 924
Trollhättan Exploatering			200	0
Kommanditbolag Älvhögsborg		0	122	92
Fyrstads Flygplats AB			2	3
Förutbetalda investeringsbidrag	24	15		
Realisationsvinst	0	2	0	0
Summa	399	92	6 254	5 899
Förutb inv. bidrag IB	15	0		
Ny inv.bidrag	10	15		
Resultatförda inv.bidrag	-1			
Summa förutbet	24	15		
Återstående antal år				

Skuld till TSAB avser aktieägartillskott som är beviljats till Trollhättans Stadshus AB. TSAB lämnar motsvarande aktieägartillskott till Trollhättans Tomta AB som förstärkt kapitalbas i samband med förvärv av verksamhetsfastigheter. Realisationsvinsten vid försäljningen av dessa redovisas över hyresperioden 2009-2020. Genomsnittlig upplåningsränta var -0,08% och genomsnittlig räntebindningstid 2,87 år.

Not 25. Kortfristiga skulder

Mkr	Kommun		Koncern	
	2019	2018	2019	2018
Leverantörsskulder	141	118	326	339
Skuld koncernkonto	506	263	*	*
Upplupna sociala avg och prelskatt	83	84	*	*
Förutbetalda skatteintäkter	27	24	*	*
Avgiftsbestämd ålderspension inkl skatt	100	100	*	*
Upplupna löner och semesterlön	153	157	*	*
Förutbet intäkter och upplupna kostnader	44	58	*	*
Övrigt	29	46	2 893	2 062
Summa	1 083	849	3 219	2 401

* Uppdelning per kategori saknas.

Not 26. Ansvars- och borgensförbindelser

Mkr	Kommun		Koncern	
	2019	2018	2019	2018
Borgen för bostadsförsörjning	3 142	2 936	8	17
Varav egna hem (netto)	8	8	8	8
Varav Eidar bottenlån	3 134	2 919	0	0
Borgen övriga kommunala bolag	4 554	3 894	98	2
Borgen ränteswap kom.bolag	204	105	0	0
Borgen för föreningar	150	154	150	154
Garanterade kostnader lokalplanering verksamhetsfastighet	6	6	0	0
Pensioner intjänade tom 1997	1 026	1 063	1 026	1 063
Summa	9 082	8 158	1 282	1 236
Pensioner intjänade tom 1997				
Ingående avsättning	1 063	1 085	1 063	1 085
Pensionsutbet	-57	-55	-57	-55
Nyintjänad pension	1	25	1	25
Ränte- och basbeloppsuppr	26	16	26	16
Förändring av löneskatt	-6	-4	-6	-4
Övrigt	1	-4	1	-4
Summa	1 026	1 063	1 026	1 063

Kommunstyrelsen har vid ett antal tillfällen beslutat att garantera kostnaderna för lokalplanering och projektering om inte objekten skulle komma att genomföras. Eftersom det är mindre troligt att beloppen tas i anspråk redovisas de som en ansvarsförbindelse.

Ansvarsförbindelse för pensioner har upptagits enligt uppgift från Skandia med avdrag för extra avsättning och tillägg för omställningsstöd enligt OPF-KL (0,2 mkr). Pensionernas utredningsgrad uppgår till 99 %.

Trollhättans kommun har 1993, KF § 10 samt en bekräftelse på detta 2009, KF § 126 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 278 kommuner som per 2019-12-31 var medlemmar har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Trollhättans kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2019-12-31 uppgick Kommuninvest i Sveriges AB:s totala förpliktelser till 406 926 mkr och totala tillgångar till 406 365 mkr. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 7 947 mkr och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 8 010 mkr. Trollhättans kommuns totala insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening 2019-12-31 uppgick till 51,2 mkr

Driftredovisning per nämnd

Mkr	Netto 2018	Kostnader	Intäkter 2019	Netto	Avvik budget Netto
Utbildningsnämnden	1 040				-13
Kultur- och fritidsnämnden	157				1
Omsorgsnämnden	1 038				-35
Arbetsmarknads- och socialnämnden	360				-14
Samhällsbyggnadsnämnden	106				0
Överförmyndarnämnden	2				0
Kommunstyrelsen	716				8
S:a nämnder	3 419				-53
Särskilda åtgärder/oförutsett					14
Övrigt finansförvaltningen	-23				7
Total verksamhet	3 396				-31
Justering återstående interna poster	0				0
Avskrivningar	67				-1
Verksamhetens nettokostnad	3 463	4 302	767	3 535	-32

Anm: Omslutningen är minskad med interna intäkter inom respektive nämnd, vilket innebär att kostnaderna redovisas hos slutanvändarna. Elimineringen av interna poster påverkar inte nettokostnaden

Investeringsredovisning per nämnd

Mkr	Nettoinv. 2018	Utgifter	Inkomst 2019	Netto	Avvik budget Netto
Utbildningsnämnden	5				3
Kultur- och fritidsnämnden	29				13
Omsorgsnämnden	10				6
Arbetsmarknads- och socialnämnden	0				0
Samhällsbyggnadsnämnden	59				0
Kommunstyrelsen	45				26
Kommunstyrelsen exploateringsprojekt	19				25
Delsumma	168				73
./. Ospec budgeterad tidsförskjutn	0				-35
Summa	168	155	10	145	38

Anm. I tabellen ingår ombudgeteringar till 2018

Investeringsredovisning stora projekt, flera år

Urvals begränsning över 10 mkr i utfall för perioden Projekt, Mkr	Period: 201501-201912		Period: 201901-201912		
	Total budget	Ack-utfall	Total budget	Nettoutfall	Avvik
Stridsbergsbron	19	20	15	15	0
Drottningtorget	53	59	35	40	-6
Grävlingen Centralförråd	40	38	3	1	1
Triss Ekonomi- och personalsystem	24	17	10	3	7
Summa stora projekt	135	133	62	60	2

Exploateringsverksamhet

Med exploateringsverksamhet avses åtgärder som syftar till att anskaffa, bearbeta och iordningställa råmark för bostads- och industriändamål.

För varje exploateringsprojekt görs en kalkyl avseende inkomster och utgifter. I de fall avsikten är att sälja en färdig exploateringsfastighet ska den klassificeras och värderas som omsättningstillgång. Gator, parkmark med mera som kommer att finnas kvar i kommunens ägo betjänar exploateringsområde redovisas som anläggningstillgångar och ska ingå i kommunens investeringsredovisning.

Vid försäljningstillfället redovisas exploateringsresultatet i kommunens resultaträkning som skillnad mellan försäljningspris och det bokförda värdet på omsättningstillgången (råmark och andra eventuella kostnader) i resultatbudgeten. Exploateringsresultatet används för att finansiera de anläggningstillgångar (investeringar) som exploateringen medför.

Uppbyggnaden av den nya stadsdelen Vårvik sker i ett helägt dotterbolag till Trollhättans Stadshus AB, Trollhättans Exploaterings AB. Bolaget förvärvar all kvartersmark, genomför exploateringen och säljer byggrätter. Staden investerar i utbyggnad av gator, vägar och parker och ersätts av bolaget via gatukostnadsersättningar

Intäkterna från tomtförsäljningarna uppgår till 28 mkr. Kostnaderna för de sålda tomterna uppgår till 8 mkr. Det medför ett positivt exploateringsresultat på +20 mkr, vilket är i nivå

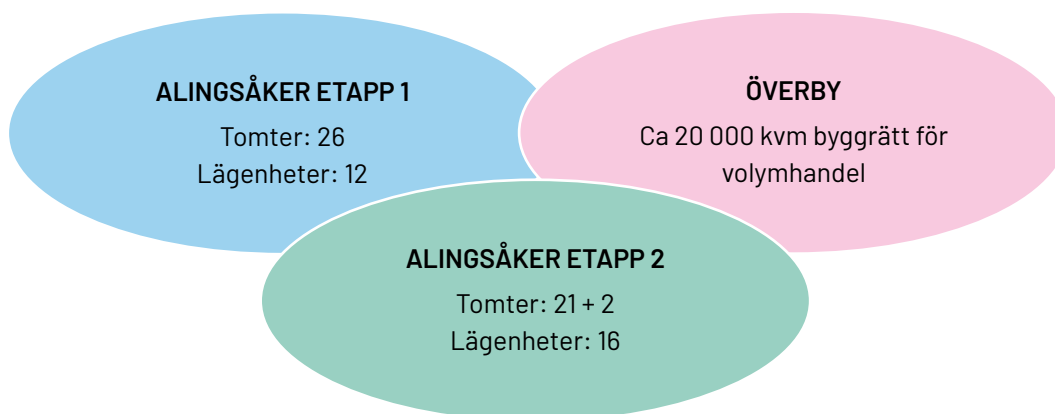
med budget. De största försäljningarna har varit en byggrätt på Överby till Hornbach för 14 mkr och villatomter i Alingsåker 1 för 10 mkr.

Under 2019 har ca 15 projekt pågått. Nedan redovisas större projekt:

Investeringar (mkr)

Exploateringsprojekt	Budget	Red	Avv
Alingsåker verksamhet	12,1	0,2	11,9
Nysätra	6,5	0,1	6,4
Alingsåker etapp 2	6,2	5,7	0,5
Sjölönda	5,0	0,1	4,9
Hälltorp etapp 3	2,3	2,1	0,2
Övrigt	5,1	4,1	1,0
Summa	37,2	12,3	24,9

Investeringarna blev 25 mkr lägre än budgeterat beroende på tidsförskjutningar för tre projekt. Dagvatten och geotekniska utredningar innebar att projektet Alingsåker verksamhet senarelades till 2020. Överklagan av detaljplaner har medfört att projekten Nysätra och Sjölönda har blivit fördröjda till 2020.

Intäkter och kostnader

Skatten kommunens invånare betalar är den i särklass största finansieringskällan för Trollhättans Stads verksamhet.

Av intäkterna utgör skatteintäkter och generella statsbidrag 20%. Endast 18 % av intäkterna är knutna till särskilda verksamheter, då främst riktade statsbidrag. De flesta verksamheter har ingen eller liten avgiftsfinansiering. Räntor och borgensavgifter, vilka redovisas på resultaträkningen som finansiella intäkter, utgör återstående 2 %.

Trollhättans Stad bedriver en mycket personalintensiv verksamhet – av kostnaderna är 61 % personalkostnader. Särskilt personalintensiva är vård och omsorg samt pedagogisk verksamhet. Överföring av frivilliga skolformer till Kunskapsförbundet Väst och framväxten av friskolor har tidigare medfört en successiv förskjutning mot ökad andel köp av verksamhet men nu är den oförändrad.

Diagrammen och tabellerna visar intäkter och kostnader – det vill säga omfattar driftredovisning och resultaträkning. Utgifter och inkomster i investeringsredovisningen ingår således inte.

Sammansättning av intäkter

Generella statsbidrag 18%

Skatteintäkter 62%

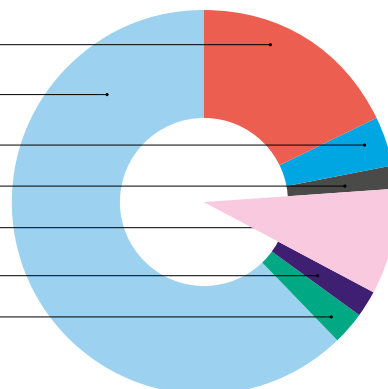
Avgifter hyror 4%

Försäljning 2%

Bidrag 9%

Finansiella intäkter 2%

Övrigt 3%

Sammansättning av kostnader

Avskrivningar 2%

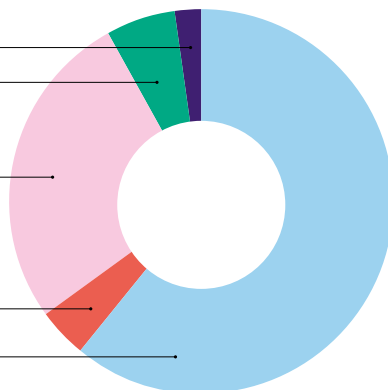
Bidrag 6%

Finansiella kostnader 0%

Tjänster och köp av verksamhet 27%

Material 4%

Personal 61%

Begreppsförklaring

Anläggningstillgångar

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk eller innehav med lång nyttjandeperiod. Exempelvis transportmedel och fastigheter. Finansiella anläggningstillgångar avser till exempel aktier och värdepapper som har längre förfallotid än ett år.

Ansvarförbindelse

Ansvarförbindelser är möjliga åtaganden där det är osäkert vad storleken på beloppet är och/eller vad som är infriandegraden.

Avskrivningar

Årlig värdeminskning av anläggningstillgångar beräknad utifrån förväntad nyttjandetid.

Avsättningar

Avsättningar är förpliktelser som är osäkra till belopp och/eller förfallotidpunkt. Pensionsskulden är en avsättning.

Balanskrav

Balanskravet är ett lagstadgat krav om att intäkterna ska överstiga kostnaderna i en kommun.

Balanslikviditet

Balanslikviditet är omsättningstillgångar i förhållande till kortfristiga skulder och anger betalningsförmåga på kort sikt.

Balansräkning

Visar den ekonomiska ställningen på bokslutsdagen. I anläggnings- och omsättningstillgångar framgår det hur kapitalet används. I eget kapital, avsättningar och skulder framgår hur kapitalet anskaffas.

Driftredovisning

En driftredovisning omfattar årets kostnader och intäkter för den löpande verksamheten.

Eget kapital

Skillnaden mellan tillgångar och skulder/avsättningar utgör eget kapital. Det egna kapitalet visar tidigare års ackumulerade överskott och således kommunens förmögenhet.

Exploateringsresultat

Skillnaden mellan försäljningsinkomster för exploaterings- tomter och kostnader för den sålda tomten. Oftast uppstår ett positivt resultat som ska finansiera de anläggningstillgångar (investeringar) som exploateringen medför.

Finansnetto

Skillnaden mellan finansiella intäkter och kostnader.

Investeringsredovisning

Avser utgifter för investeringar i byggnader och anläggningar, mark och inventarier. Den innehåller en specifikation av årets anskaffning av anläggningstillgångar. Nettoinvesteringar är årets investeringar minus investeringsbidrag med avdrag för investeringsbidrag och gatukostnadsersättningar.

Jämförelsestörande post

En jämförelsestörande post är en transaktion eller händelse som har väsentligt belopp och är sällan förekommande.

Kassaflödesanalys

En kassaflödesanalys visar hur medel tillförts och används för den löpande verksamheten, investeringar samt finansiering och slutar i hur likviditeten har förändrats under en period.

Kortfristiga skulder/fordringar

Skulder och fordringar som förfallet inom ett år.

Ombudgetering

Ombudgeteringar används främst för investeringsanslag. Om ett investeringsprojekt försenas kan oförbrukad del av anslaget budgeteras på nytt nästkommande år.

Omsättningstillgångar

Omsättningstillgångar består av kortfristiga fordringar (förfaller inom ett år från bokslutsdagen) och likvida medel (pengar i kassa och bank direkt tillgängliga för betalning).

Pensionsskuld

Pensionsskulden visar åtagandet för nuvarande och tidigare anställdas hittills intjänade men ännu inte utbetalade pensioner.

Realisationsvinst

Skillnaden mellan försäljningspris för en anläggningstillgång och bokfört värde.

Resultaträkning

Sammanfattar årets intäkter och kostnader och visar årets ekonomiska resultat och hur det har uppkommit.

Resultatutjämningsreserv

Enligt kommunallagen är det möjligt att reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv. Denna reserv kan sedan användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel.

Rörelsekapital

Rörelsekapitalet består av skillnaden mellan omsättningstillgångar och kortfristiga skulder vilket visar den finansiella styrkan på kort sikt.

Skattekraft

Skattekraft är skattunderlag (kommunalt beskattningsbar inkomst) i genomsnitt per invånare.

Soliditet

Eget kapital i förhållande till de totala tillgångarna. Soliditeten visar hur stor del av dessa som finansieras med egna medel. Soliditet anger betalningsförmåga på lång sikt.

Bolag och kommunalförbund

- 68 Enheter som ingår i sammanställd redovisning
- 69 Ekonomisk översikt – Koncernen Trollhättans Stad
- 70 Koncernbolagens och kommunalförbundens verksamheter

Förskolan Lindåsen i Upphärad färdigställs under 2019. Byggnaden är gjord i trä och enligt Miljöbyggnad Silver – som bland annat innebär en förbättrad inomhusmiljö med god ljudmiljö, god luftkvalitet och tillräckligt med dagsljus. Foto: Kraftstaden Fastigheter AB

Följande enheter ingår i sammanställd årsredovisning 2019

Trollhättans Stad

Rörelseintäkter	4 256 mkr
Tillgångar	3 875 mkr
Resultat.....	36 mkr
Eget kapital	2 022 mkr
Soliditet	52 %

AB Eidar Trollhättans Bostadsbolag

Rörelseintäkter	512 mkr
Tillgångar	4 150 mkr
Resultat.....	14 mkr
Eget kapital	361 mkr
Soliditet	9 %

Trollhättan Energi AB

Rörelseintäkter	648 mkr
Tillgångar	2 113 mkr
Resultat.....	53 mkr
Eget kapital	369 mkr
Soliditet	17 %

Kraftstaden Fastigheter Trollhättan AB

Rörelseintäkter	330 mkr
Tillgångar	2 897 mkr
Resultat.....	4 mkr
Eget kapital	255 mkr
Soliditet	9 %

Trollhättan Exploatering AB

Rörelseintäkter	1 mkr
Tillgångar	213 mkr
Resultat.....	-4 mkr
Eget kapital	12 mkr
Soliditet	6 %

Fyrstads Flygplats AB

Rörelseintäkter	23 mkr
Tillgångar	25 mkr
Resultat.....	0 mkr
Eget kapital	14 mkr
Soliditet	58 %

Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund

Rörelseintäkter	105 mkr
Tillgångar	99 mkr
Resultat.....	3 mkr
Eget kapital	27 mkr
Soliditet	27 %

KB Älvhögsborg

Rörelseintäkter	59 mkr
Tillgångar	284 mkr
Resultat.....	3 mkr
Eget kapital	22 mkr
Soliditet	8 %

Kunskapsförbundet Väst

Rörelseintäkter	654 mkr
Tillgångar	178 mkr
Resultat.....	-5 mkr
Eget kapital	8 mkr
Soliditet	5 %

Ekonomisk översikt

– koncernen Trollhättans Stad

En betydande del av den kommunala verksamheten bedrivs inte i den kommunala förvaltningen utan i kommunala bolag eller tillsammans med andra parter. Enligt den kommunala redovisningslagen ska kommunens hela ekonomiska engagemang redovisas i en sammanställd redovisning (=koncernredovisning), som ska ge en helhetsbild av kommunens

totala verksamhet, ekonomiska ställning och åtagande. Den sammanställda redovisningen, eller "Koncernredovisningen" skall omfatta alla företag där Trollhättans Stad har ett varaktigt bestämmande eller betydande inflytande som ger möjlighet att påverka utformningen av koncernföretagens verksamhet, mål och strategier etc.

Resultaträkningen uppdelad kommun, kommunalförbund och bolag

Mkr	Verksamhetens intäkter	Verksamhetens kostn. inkl. avskrivn.	Verksamhetens netto-kostnader	Finansnetto inkl. skatteintäkter	Resultat efter finansnetto	Skatter och extraordinära poster	Årets resultat
Kommun	768	-4 302	-3 534	3 570	36	0	36
Kommunalförbund	444	-446	-2	0	-2	0	-2
Bolag							
varav							
Trollhättan Energi AB	648	-562	86	-9	77	-11	66
Kraftstaden	330	-252	78	-52	26	-6	20
AB Eidar	512	-453	59	-41	18	-5	13
Trollhättan Exploatering AB	1	-6	-5	0	-5	1	-4
Övriga bolag	41	-40	1	-12	-11	-1	-12
Elimineringar bolag	-93	87	-6	0	-6	1	-5
Elimineringar koncern	-632	630	-2	0	-2	0	-2
Summa koncern	2 019	-5 344	-3 325	3 456	131	-22	110

Balansräkning uppdelad kommun, kommunalförbund och bolag

Mkr	Anläggningstillgångar	Omsättningstillgångar	Summa tillgångar	Eget kapital	Minoritetsintressen	Obeskattade reserver	Avsättningar	Långfristiga skulder	Kortfristiga skulder	Summa EK och skulder
Kommun	2 594	1 281	3 875	2 022	0	0	371	399	1 083	3 875
Kommunalförbund	40	110	150	16	0	0	35	0	99	150
Bolag										
varav										
Trollhättan Stadshus AB	467	19	486	98	0	1	0	387	0	486
Trollhättan Energi AB	1 920	193	2 113	363	6	0	94	1 163	487	2 113
Kraftstaden	2 740	157	2 897	170	0	108	3	1 413	1 203	2 897
AB Eidar	4 001	149	4 150	333	0	35	32	2 718	1 032	4 150
Trollhättan Exploatering AB	25	189	214	12	0	0	0	200	2	214
Övriga bolag	145	9	154	13	0	3	1	124	13	154
Elimineringar bolag	-473	-24	-497	-282	0	-145	29	-75	-24	-497
Elimineringar koncern	-242	-657	-899	-131	0	-2	-16	-75	-675	-899
Summa koncern	11 217	1 426	12 643	2 614	6	0	549	6 254	3 220	12 643

Koncernbolagens verksamhet

Trollhättans Stad innehar ett antal hel- och delägda koncerner och bolag.

Intäkterna uppgick till totalt 5,6 mdkr. Resultatet efter finansiella poster och skatt uppgick till 110 mkr och de sammantagna investeringarna till 1 344 mkr.

Trollhättan Stadshus AB

Bolaget är moderbolag i kommunkoncernen Trollhättan Stadshus AB och äger samtliga aktier i AB Eidar Trollhättans Bostadsbolag, Trollhättan Energi AB, Kraftstaden Fastigheter Trollhättan AB, Trollhättan Exploatering AB och Trollhättan Industrispår AB. Bolagets verksamhet är att äga och förvalta aktier i Trollhättan Stads hel- och delägda bolag och tillsammans med dessa utveckla verksamheten på ett värdeskapande sätt. Bolaget skall även samordna övergripande finansiella frågor och riskexponering i dotterbolagen.

Resultatet efter finansiella poster (inklusive erhållet koncernbidrag från dotterbolagen) uppgick till 0,1 mkr. Koncernbidrag har erhållits från de helägda dotterbolagen med 15,0 mkr.

AB Eidar Trollhättans Bostadsbolag

AB Eidar Trollhättans Bostadsbolag, som är Trollhättans allmännyttiga bostadsföretag, förvaldade vid årsskiftet totalt 6 382 lägenheter (6 223) varav 866 bostäder i särskilda boendeformer, företrädesvis för äldre. Dessutom förvaltar bolaget 292 lokaler.

Under året fortsatte bolaget arbetet med projektet för att generera minst 1 000 nya hyresrätter i staden som ska vara färdigställda senast år 2030. Vid årsskiftet var ca 500 av de 1000 lägenheter klara. Bolaget investerar också stora belopp, för att bibehålla en god boendekvalitet i befintligt bestånd, genom ett stort antal underhålls- och renoveringsprojekt, samt genom ett pågående ombyggnadsprogram.

Resultatet efter finansiella poster uppgick till +17,8 mkr (+17,1). Investeringarna uppgick till 427 mkr (628 mkr) under år 2019 i nyproduktion och i befintliga fastigheter i form av standardhöjande åtgärder och åtgärder som skall minska till exempel energiförbrukning. Fastighetsbeståndet har ett bokfört värde om 3,7 mdkr. Under 2019 har nedskrivningar gjorts om totalt 15,3 mkr.

Trollhättan Energi AB

Trollhättan Energi AB är moderbolag i en koncern med produkter inom fjärrvärme, vatten- och avlopp, renhållning, elnät och fibernät, elproduktion samt försäljning av el och biogasproduktion samt försäljning av biogas.

Resultat efter finansiella poster uppgick till +77,4 mkr (+67,0 mkr). Årets resultat påverkas mest av affärerna fjärrvärme, elnät och stadsnät. Väder och temperatur påverkar speciellt fjärrvärmeaffären och år 2019 var något kallare än år 2018.

För elnät var vädret gynnsamt och orsakade inte några större avbrott som påverkade resultatet negativt. Räntekostnaderna har sjunkit med 7,4 mkr år 2019 p g a lösen av räntesäkringar år 2018.

Stora investeringar har genomförts inom främst vatten- och avlopps nätet samt färdigställande av infrastruktur för fibernät. Årets investeringsutgifter uppgick till 243 mkr (291 mkr). Upplåningen ökar för att finansiera del av investeringarna och bolagets lån uppgick per balansdagen till 1 343 mkr (1 268 mkr).

Kraftstaden Fastigheter Trollhättan AB

Bolagets verksamhet består i att bygga, förvalta och hyra ut verksamhetslokaler för näringslivet samt offentlig verksamhet. Bolaget förvaltar också all parkering på kommunägd centralt belägen tomtmark. Lokalbeståndet omfattar en bruksarea på drygt 400 000 kvm, varav ca 63 % utnyttjas för offentlig verksamhet, främst skolor och förskolor. Högskolan Väst inräknas också här. Vakansgraden var 2,7 % i det aktiva lokalbeståndet exklusive kommunala verksamhetslokaler vid årsskiftet 2019/2020. Antalet parkeringsplatser som förvaltas av bolaget uppgår till 996 st.

Årets resultat uppgick till +25,8 mkr (+36,9 mkr) efter finansiella poster. Investeringar om drygt 490 mkr har utförts under året, varav 189 mkr på Innovatumområdet. Den största investeringen på Innovatumområdet är nya byggnad 103 där det investerats 146 mkr och byggnaden färdigställs till sommaren 2020. Under året påbörjades byggnation av ny förskola på Innovatum, vilken ska bli klar till hösten 2020. I kommunala verksamhetsfastigheter har investerats 272 mkr. Nya Sylteskolan är bolagets största projekt någonsin, och det kommer att pågå fram till 2022 och uppgå till totalt 550 mkr. Förskolan Vällingklockan blir helt klar till sommaren 2020 och 37 mkr har investerats i olika projekt på MÅG, bl.a. för nya Slättbergsskolan.

På Stridsbergsområdet har under året många byggnader rivits och sanering pågår. Det är det nya kommunala bolaget Trollhättan Exploatering AB som driver arbetet på området och under året har Kraftstaden sålt Filfabriken där till det nya bolaget.

Trollhättan Exploatering AB

Bolagets verksamhet består i att förvärva, äga, förvalta och försälja fastigheter, aktier och andelar i bolag, vars verksamhet är en kommunal angelägenhet inom stadsdelen Vårvik.

Hösten 2018 startade kommanditbolaget Älvhögsborg ett omfattande om- och tillbyggnadsprojekt i inomhusbadet, vilket beräknas stå färdigt i maj 2020. Foto: Per Ivarsson

Ändamålet med bolagets verksamhet är att, utan vinstsyfte och med iakttagande av lokaliseringsprincipen, exploatera stadsdelen Vårvik.

Årets resultat, efter finansiella poster, uppgick till -4,6 mkr. Investeringar på 23,6 mkr har utförts under året. Under året har Fastigheten Källstorp 4:2 förvärvats från Trollhättans Stad och fastigheten 4:6 har förvärvats från Kraftstaden. Det har anställts en stadsdelsutvecklare, en projektledare, en ekonom samt en visstidsanställd författare till bolaget. Under hösten togs första spadtaget i och med att sanering av industriförorenad mark påbörjades. Utvecklingen av stadsdelen, som väntas pågå till en bit in på 2030-talet, fortgår under 2020 bl.a. med att utbyggnad av ny huvudgata påbörjas.

Fyrstads Flygplats AB

Under 2019 har flygplatsen haft en linje till Stockholm/Bromma, trafikerad av BRA med 19 avgångar per vecka. Totalt reste 37 810 400 (45 357) passagerare under året till och från flygplatsen. 792 (840) landningar med linjetrafik har gjorts under året.

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 0,0 mkr (0,1). Verksamhetsanslag från ägarna uppgick till 4,2 mkr, varav Trollhättans Stad 2,1 mkr. Flygplatsen fick driftbidrag från Västra Götalandsregionen om 3,5 mkr.

Kommanditbolaget Älvhögsborg

Bolagets huvudsakliga uppgift är att driva och utveckla bad-, sport- och friskvårdsanläggningen Arena Älvhögsborg. Företaget driver sedan 2015 även en friskvårdsfilial med sjukgymnastikverksamhet på Innovatumområdet.

Ägare till kommanditbolaget är Trollhättans Stad och PEAB Projektutveckling Väst AB. Trollhättans Stad är komplementär, dvs. ytterst ansvarig för bolagets förpliktelser. Resultatet efter finansiella poster uppgick till 3,9 mkr (3,1). Den kom-

munal uppdragsersättningen för året uppgår till 24,7 mkr (21,6 mkr).

Hösten 2018 startade bolaget ett omfattande om- och tillbyggnadsprojekt i inomhusbadet, vilket beräknas stå färdigt i maj 2020.

Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (NÄRF)

Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund är ett kommunalförbund som, av medlemmarna Färgelanda, Mellerud, Trollhättan och Vänersborg, fått i uppdrag att bedriva verksamhet utifrån antagen förbundsordning och i enlighet med Lag om Skydd mot olyckor med tillhörande förordning.

Resultatet för år 2019 uppgick till +3,5 mkr. Trollhättans Stad lämnade under året en uppdragsersättning på 40,8 mkr (37,3 mkr).

Kunskapsförbundet Väst

Kunskapsförbundet Väst är ett kommunalförbund som bildades till följd av att Trollhättans Stad och Vänersborgs kommun bestämt sig för att samla sina gymnasie- och vuxenutbildningar i ett gemensamt kommunalförbund. Avsikten med förbundsbyggandet var att tillsammans åstadkomma en effektivisering av det totala resursutnyttjandet så att det blir möjligt att långsiktigt säkerställa resurser för undervisning och stöd för elevernas utveckling.

Förbundet ansvarar för gymnasie- och vuxenutbildning i Vänersborg och Trollhättan med 2 750 elever på gymnasiet och 2 500 elever inom vuxenutbildningen. Gymnasiet omfattar 16 nationella program, lärlingsprogram samt introduktionsprogrammen. Resultatet för 2019 uppgick till -5,0 mkr (+2,9 mkr). Trollhättan Stad lämnade under året förbundsbidrag för gymnasiet och uppdragsersättning till vuxenutbildningen på totalt 320 mkr (311 mkr).

Beslut

Med ovanstående redogörelse överlämnar kommunstyrelsen årsredovisning för 2019 till kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsens förslag:

1. Kommunfullmäktige beslutar att fastställa 2019 års bokslut med redovisad resultaträkning, kassaflödesanalys och balansräkning för Trollhättans Stad.
2. Kommunfullmäktige beslutar att godkänna i övrigt årsredovisningen.
3. Kommunfullmäktige beslutar att godkänna nämndernas verksamhetsredogörelser.
4. Kommunfullmäktige beslutar i särskilt ärende om behandling av budgetutfallet genom förändring av interna resultatfonder och ombudgetering (investeringsanslag).

KOMMUNSTYRELSEN

Paul Åkerlund
Kommunstyrelsens ordförande

Dan Jonasson
Ekonomichef

Revisionsberättelse för år 2019

Vi, av kommunfullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse och nämnder samt genom utsedda lekmannarevisorer den verksamhet som bedrivits i kommunens företag.

Styrelse och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll i verksamheten samt för återredovisning till kommunfullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt kommunfullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsordning i kommunal verksamhet samt kommunens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Ur vår redogörelse av årets granskning vill vi särskilt lyfta upp hur omsorgsnämnden, utbildningsnämnden samt arbetsmarknads- och socialnämnden hanterat sitt negativa ekonomiska resultat för 2019. Nämnderna har under året beslutat om besparingsåtgärder, men dessa har ännu inte fått full effekt. Vi konstaterar att utbildningsnämndens och arbetsmarknads- och socialnämndens underskott har minskat under året. Omsorgsnämndens beslutade besparingsåtgärder har dock inte lett till minskning av nämndens underskott. Enligt revisionen är det vidare otydligt vilka besparingsåtgärder utbildningsnämnden beslutat om samt hur nämnden har följt upp åtgärderna. Revisionen vill slutligen lyfta att kommunstyrelsens styrning och uppföljning med anledning av underskotten kan stärkas med utgångspunkt i styrelsens uppsiktsplikt. Revisionen ser allvarigt på ovan nämnda iakttagelser och ser det som väsentligt att åtgärder fortsatt vidtas för att

säkerställa budget i balans samt att det finns en tydlig spårbarhet i detta arbete. Det är väsentligt att nämnderna tydliggör vilken effekt vidtagna besparingsåtgärder förväntas få samt när de förväntas få effekt. Revisionen ämnar under 2020 att fortsatt följa nämndernas och kommunstyrelsens arbete med att nå en budget i balans. Revisionen vill tydliggöra att om ingen förändring sker utifrån ovan iakttagelser kan anmärkning komma att bli aktuell inför ansvarsprövning av verksamhetsåret 2020.

Vi bedömer dock sammantaget att kommunstyrelsen och övriga nämnder har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Kommunen följer dock inte lag om kommunal bokföring och redovisning avseende pensioner där man gör avsteg från blandmodellen. Kommunen har under åren 2006-2015 gjort extra pensionsavsättningar om 102 mnkr redovisade som avsättning i balansräkningen i stället för som ansvarsförbindelse utanför balansräkningen.

Vi bedömer att styrelsens och nämndernas interna kontroll har varit tillräcklig.

Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella och verksamhetsmässiga mål som kommunfullmäktige uppställt.

Vi tillstyrker att kommunfullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse och nämnder samt de enskilda ledamöterna i dessa organ.

Vi tillstyrker att kommunfullmäktige godkänner kommunens årsredovisning för 2019.

Trollhättan 2020-03-25

Bo Swanér
Ordförande

Jörgen Jörgensen
Vice ordförande

Mats Häggner

Per-Olof Blixt

Anders Karlzon

Kokab Faris

Börje Gustavsson

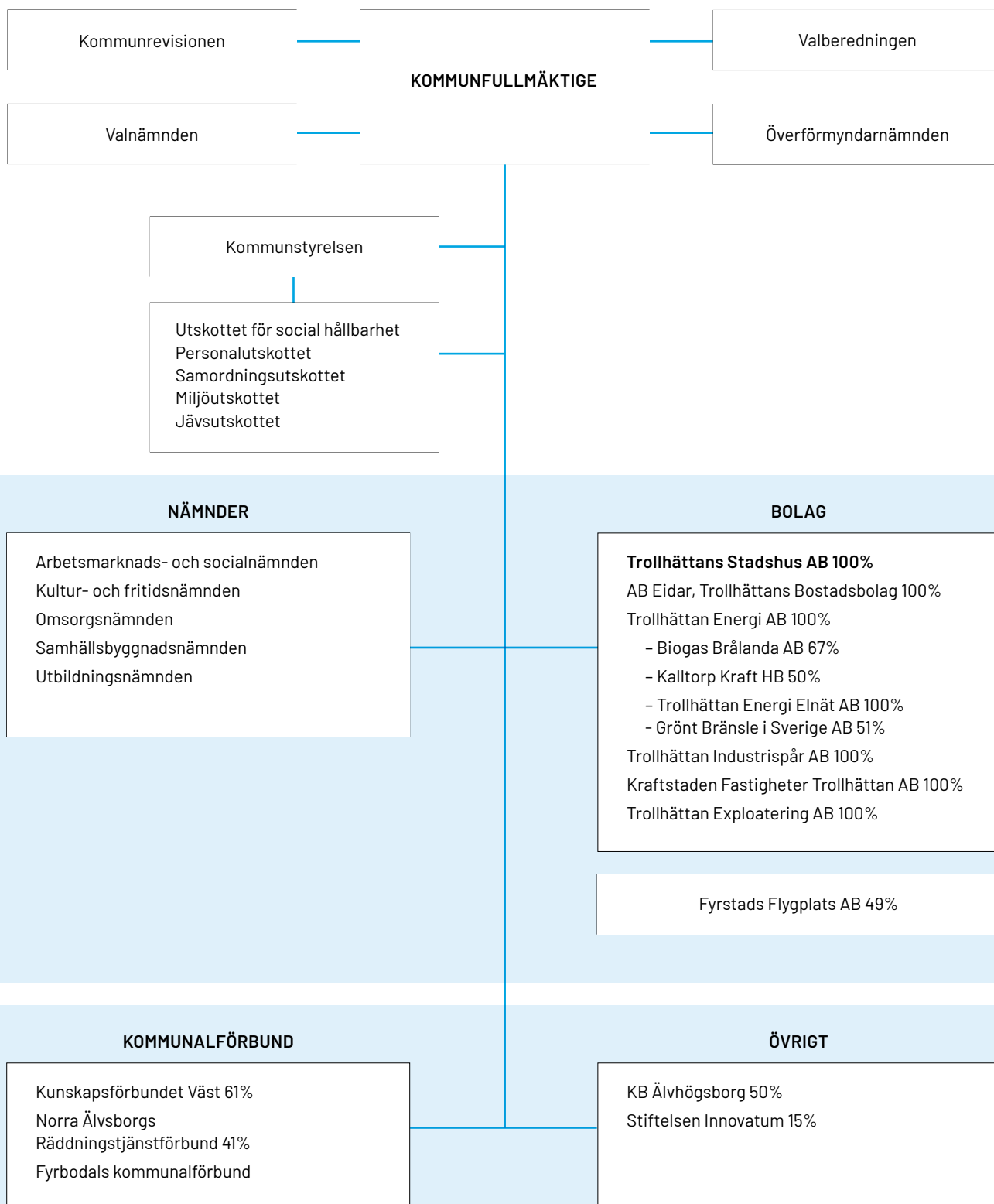
Lennart Arveklev

Fem år i sammandrag

	2019	2018	2017	2016	2015
Utdebitering, % ¹⁾	21:56	21:56	21:56	21:56	20:96
Relativ skattekraft enligt taxering respektive år, %	93	93	92	91	91
Antalet invånare, 31 dec	59 058	58 728	58 238	57 753	57 092
Kostnader, mkr	4 312	4 258	4 110	3 914	3 628
Intäkter, mkr	4 348	4 244	4 204	4 022	3 690
Därav skatteint, generella statsbidrag	3 489	3 377	3 297	3 155	2 997
Årets resultat, mkr	36	-14	94	108	62
Resultat i % av skatteintäkter och generella statsbidrag	1,0	-0,4	2,9	3,4	2,1
Driftbudgetutfall, avvikelse mkr	-52	-80	47	67	76
Bruttoinvesteringar, mkr	155	183	168	142	149
Tillgångar, mkr	3 875	3 265	3 247	3 022	2 926
Per invånare, kr	65 613	55 595	55 754	52 326	51 244
Skulder och avsättningar, mkr	1 853	1 279	1 247	1 129	1 141
Per invånare, kr	31 376	21 778	21 412	19 549	19 980
Eget kapital, mkr	2 022	1 986	2 000	1 893	1 785
Per invånare, kr	34 238	33 817	34 333	32 778	31 264
Pensionsåtagande i ansvarsförbindelse	1 026	1 063	1 085	1 139	1 201
Per invånare, kr	17 373	18 100	18 630	19 724	21 031
Soliditet, % ¹⁾	52/26	61/28	62/68	63/25	61/20
Rörelsekapital, mkr	199	-187	-166	-78	-226
Likviditet inkl. kortfristig in- och utlåning netto samt placeringar, mkr	471	71	151	146	61
Antal anställda 31 dec	5 095	5 016	5 050	5 006	4 759
Personalkostnader, mkr	2 621	2 611	2 488	2 340	2 193

¹⁾ Eftersom pensionsredovisningen sker enligt "blandmodellen" anges både redovisad soliditet och total soliditet inklusive pensionsåtagande i ansvarsförbindelse.

Politisk organisation

Trollhättans Stad